

Magyar gazdasági napok a Szovjetunióban

A Magyar Kereskedelmi Kamara és a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége októberben negyedik alkalommal rendezte meg a Szovjetunióban a magyar gazdasági napokat. A hétfőn kezdődő rendezvénysorozatnak három köztársasági főváros — Kijev, Tbiliszi és Ashabad — ad otthont azzal a céllal, hogy a két ország szakemberei újabb lehetőségeket tárjanak föl a szocialista integráció belüli magyar-szovjet együttműködésben.

A tervek szerint több mint 50 előadás hangzik majd el Magyar-

országról, illetve főként a magyar gazdaság legkülönbözőbb területeiről. Több téma, amely a korábbi gazdasági napokon is szerepelt, a KGST-n belüli kooperációs és szakosodási irányvonalnak megfelelően ismét napirendre kerül. Ilyen például a Tyler-licenccel alapuló áruházi hűtőberendezések gyártása, ennek nagy visszhangja volt a korábbi rendezvényeken. Visszatér az autóbusszgyártás és -fejlesztés kérdése is, akárcsak a számítógépek sokoldalú felhasználásában elért eredményeké, tapasztalato-

Segítenek önmagukon

Váltás a gépelemgyárban

Józanul számot vetve a nyereséggel, hérrrel — Kiindulási pont a termékorszerűsítés

Az Újpesti Gépelemgyár a gépipar legkisebb vállalata, típi-kus háttérpári üzem. Kevés ilyen profilú gyár van ma már hazánkban, mivel többségük vagy beolvadt nagyobb késztermékgyártó vállalatokba, vagy pedig megszűnt. A gépelemgyár tevékenységének kétharmad része a járműiparhoz kapcsolódik. Ikarus-autóbuszokhoz készítenek lengéscsillapítókat, a Magyar Vagon- és Gépgyár megrendelésére pedig fék-pneumatikát. Az itt gyártott hidraulikus munkahengerek zömét mezőgazdasági erőgépekbe építik be.

Hogyan zárta az első félévet az Újpesti Gépelemgyár? Az új szabályozók bevezetése milyen változásokat hozott? — kérdeztük a gyár néhány hónapja kinevezett igazgatóját, Molnár Andrást.

Átértékelve

A vállalat nyeresége a tavalyinak egyharmadára csökkent. Mivel a tőkés export aránya az össztermelésnek 7 százaléka, ezért az úgynevezett vezető vállalat kategóriába tartozik. (Az svéd Volvo cégnek szállít hidraulikus hengereket.) Az új szabályozók miatt termékeink árában a korábbi 20 százalékos nyereségnek csak a felét tudjuk elszámolni. A világpiac „értékelése” alapján áraink így 25 százalékkal alacsonyabbak lettek, mint tavaly voltak.

At kellett értékelnünk korábbi magatartásunkat: a változásokat tükrözi például, hogy míg tavaly bőven válogathattunk a megrendelők között, az idén már nekünk kellett megkeresnünk a felhasználókat. Nem volt elegendő megrendelésünk hidraulikus hengerek gyártására. Igényeikhez alkalmazkodva, kibővítettük gyártmányainkat. Mivel elsődleges feladatunk a háttérpári kiszolgálása, mindinkább megszüntetjük a gazdaságtalanul gyártható késztermékeket. Ebben az esztendőben sikerült átadnunk a Kismotor- és Gépgyárnak a preslép-szerszámok gyártását, amelyet korábban itt — igen nagy munkaerő-ráfordítással —, kis nyereséggel készítettünk. A gépgyár magasabb műszaki színvonalon állítja elő ezeket a szerszámokat.

Ahhoz, hogy növelni tudjuk a vállalat nyereségét, az ilyen jó minőségű termékek gyártását kívánjuk fokozni — folytatja az igazgató. — Ezt a világpiac is megfizeti. Éppen ezért széles körben is felhasználható hidraulikus hengerek fejlesztését tűztük ki célul. A jobb minőségű termékek gyártásához elengedhetetlen a munkafegyelem megszilárdítása,

a nagyteljesítményű, automatikus gépek használata. Erre már azért is szükség van, mivel a vállalat létszáma évről évre fokozatosan csökken, s ez a tendencia az elő-rejelzések szerint a jövőben is folytatódik. Ugyanakkor — mivel csökken a fejlesztési alap — sokkal jobban át kell gondolni és megfontolni, milyen célra használjuk fel a pénzünket.



Megkezdődött-e már a hatodik ötéves terv kidolgozása a gyárban?

A közelmúltban az ágazati tervek megismerése után nekifogtunk a terveink kialakításához. Az elmúlt félszáz év tapasztalatai tulajdonképpen már előre vitették, hogy milyen gazdasági követelményekkel szemben kell majd dolgozni. És a feltételek véleményem szerint, csak keményebbek lesznek, amelyekhez természetesen alkalmazkodnunk kell.

Előkelő partnerekkel

Mivel termékeink minősége, korszerűsége nagy mértékben befolyásolja az általunk működtetett berendezések — akár belföldi, akár exportpiacon történő — értékesítésének lehetőségeit, elsősorban feladatunk a megrendelő kívánásainak pontos teljesítése. Így például az új Ikarus-autóbuszokhoz nagyobb teljesítményű lengéscsillapítók gyártását tervezzük. A Magyar Vagon- és Gépgyár a következő ötéves tervben bevezetésre kerülő motorcsalád-jához a korábbinál nagyobb méretű és magasabb hőterhelést igénylő fék-pneumatika kialakítása szükséges. A hidraulikus hengerek gyártmánytervezésének szervezőkészségére célul tűztük ki az eddig gyártott, általánosan felhasználásra kerülő termékek mellett, egyedi, speciális munkahengerek kifejlesztését. Ezzel együtt szélesebb lehetőség nyílna a tőkés exportra, amelyet a tervezett évi 7,6 százalékról 1985-re 10—12 százalékra akarunk növelni.

A termékszerkezet további

alakításának célja, hogy a nagy eszköz- és munkaigényes termékek gyártását fokozatosan megszüntessük, és a meglévő erőforrásokat a három fő termékcsoporthoz — hidraulikák, fék-pneumatika, lengéscsillapítók — termelésére összpontosítottuk. Ennek megfelelően a pneumatikus kézi szerszámok mellett, a csavar-szivattyúk gyártását is más üzemen kívánjuk átadni, biztosítva, hogy a népgazdaság számára szükséges termékek ne tűnjenek el a piacról.

Csak gépeket vesznek

Az Újpesti Gépelemgyár termelésének növelésére felmérést végzett. Ennek alapján kiderült, hogy az elkövetkezendő két esztendőben várhatóan az előző évről viszonyítva is kevesebb alkatrészt igényel az autóbusszgyártás, és csak a hatodik ötéves terv végére éri el a jelenlegi szintet. A gyár termelésének növekedése éves átlagban 4—4,5 százalékosra tehető majd.

Jelenleg a vállalat — termékeinek gyártásához — termelési értékének 10 százalékát kitevő tőkés importot használ. Ez az arány magasabb, mint a gyár exportja. A negatív szaldó megváltoztatása szintén a következő tervidőszak célja. Mivel a továbbiakban is szükség lesz a tőkés országokból behozott alapanyagra, ezért ez csakis az export bővítésével érhető el.

Milyen beruházásokat terveznek a VI. ötéves tervben?

Beruházási elképzeléseink szoros összhangban vannak a termékszerkezet összetételének változásával, a kutatás és a gyártásfejlesztés irányelveivel. A finanszírozást részben a képződő fejlesztési alapokból, részben a hitelfelvétellel kívánjuk elérni. Elsősorban korszerű gépeket és berendezéseket fogunk vásárolni, mivel lehetőségeink nem lesznek építészeti beruházásokra. Tervezzük a tőkés exportra is kerülő hidraulikus munkahenger gyártásának kiszélesítését, a lengéscsillapító és a kipufogó fék-pneumatika gyártástechnológiájának korszerűsítését.

Mivel a nyereség csökkenése miatt nem csak a fejlesztési célokra jut kevesebb pénz, hanem a bérezés is — ezért a nominálbérek évi 4—5 százalékos növelését tervezi az Újpesti Gépelemgyár. Ehhez a hatékony bér-gazdálkodást, jobb belső érdekeltsgéi rendszert kell kidolgozni, növelni fogjuk a teljesítmény-béren dolgozók arányát, s ilyen módon mindinkább lehetővé válik a rendelkezésre álló anyagi eszközök célszerűbb elosztása.

B. Mezei Éva

Közös Piac

Acélválság

Már nem is kellett meglepetést a Közös Piac tagállamaiban Brüsszelnél az a döntése, hogy az egyes országoknak 10—30 százalékkal kell csökkenteniük acéltermelésüket. A Kilencek acélipara egyelőre nem tud kikerülni hosszán tartó és mély válságból, s a termelők kénytelenek tudomásul venni: a hatvanas években még a gazdaság motorjának tartott acélipar ma a nyugat-európai gazdasági integráció legsúlyosabb gondokkal küszködő ipari ágazata.

Csökkenés: 30 millió tonna

Az elmúlt évtized elején a közös piaci acélipar fénykorát élte, az üzemek teljes kihasználtsággal termeltek, szinte alig tudták kielégíteni az újabb és újabb megrendeléseket. Az iparág azonban a nagy konjunktúra közepette elmulasztotta végrehajtani azokat a szükséges beruházásokat és korszerűsítéseket, amelyek elengedhetetlenek voltak az előregedő üzemek felfrissítéséhez.

Míg 1974-ben a Közös Piac acéltermelése 156 millió tonna volt, 1977-ben az előállított acél mennyisége nem haladta meg a 126 millió tonnát. Az idei termelés mindössze 9 millió tonnával haladja meg az 1974-es szintet. A 700 ezer dolgozót foglalkoztató iparág adja a világ acéltermelésének 19 százalékát. Az 1977-ben bekövetkezett termelési mélypont celekvésére készítette Brüsszelt. Kidolgozták és elfogadták az úgynevezett Davignon-tervet, amelynek célja a Kilencek acéliparának szanálása 1985-ig. A tagországok megalakították a Közös Piac acélkartellját, az Eurofert, amely elsősorban árkérdésekben hivatott dönteni. Az iparág megmentésére hivatott Davignon-terv rövid és hosszú távú intézkedésekkel kívánja megmenteni a Kilencek acéliparát az összeomlástól. A termelők nem növelhetik meglévő kapacitásukat, kvóták alapján fokozatosan csökkenteniük kell a termelést és az egymásnak való szállításokat. Évről évre külön szerződésekkal szabályozzák a Közös Piacon kívüli importot, az árszertnyit pedig az úgynevezett minimálárrendszerek korlátozzák. 1985-ig be kell fejezniük a tagországoknak az iparág korszerűsítését, s ennek a termelés racionalizálásával, valamint hatékonyabbá tételével kell járnia. Az iparág rekonstrukciójának költségeit a termelőkön kívül Brüsszel, valamint a nemzeti kormányok fedezik.

Csak hogy az acélipar átszervezése, talpraállítása legkevesebb 100 ezer dolgozó elbocsátásával járna, s a jelenlegi foglalkoztatottsági helyzetben a Kilencek egyike sem hajlandó e „fájdalmas műtét” végrehajtására. (Davignon, a terv szülőatyja erről így fogalmazott: „A tagállamok vagy veszni hagyják a mintegy 700 ezer főt foglalkoztató vas- és acéliparukat, vagy korszerűsítik, 100 ezer munkahely megszüntetése árán.”)

A Közös Piac acélipara jelenleg 60 százalékos kapacitáski-

használtsággal dolgozik. A termelési költségek emelkednek, a megrendelések pedig visszaestek. Az eladatlanság, az eladósodás, valamint a krónikus tökéhiány több acélüzemet arra készít, hogy fontolóra vegye a gyárbezárás lehetőségét. A Davignon-terv csaknem hároméves fennállása alatt nem eredményezett lényeges változást a beteg iparágban, sőt, egyre rosszabb a helyzet. Augusztusban például 12,4 százalékkal volt alacsonyabb a termelés, mint egy évvel korábban.

Súlyosbítja a helyzetet, hogy az egyes tagországok acéliparának helyzete eltérő, ezért vonakodnak egységesen végrehajtani a szanálási tervet. A legkedvezőbb helyzetben az NSZK acélipara van. Itt gyakorlatilag válságmentes a fejlődés. Ez csak részben magyarázható a viszonylag kedvező nyugatnémet konjunktúrával. A fő ok az, hogy az iparóriási — a Thyssen, a Krupp, a Mannesmann és a Klöckner — időben és nagy beruházásokkal hajtották végre a szükséges modernizálást. A legválságosabb a belga és az olasz acélipar helyzete.

Az egyes nyugat-európai országok érdekei sok esetben eltérnek a „közösségi érdektől”, ezért áldozatvállalási készségük és a terv végrehajtása iránt tanúsított felelőtlenség sem azonos. Egyre többen elégedetlenkednek a ma már nem elég erőteljesnek és hatékonynak tartott szanálási programmal kapcsolatban, de eddig jobb és átfogóbb terv nem készült az iparág megmentésére.

Nemzetközi csaták

Nem jelentenek kiutat a válságból a külpiacok sem. Az egész tőkés világban acéltúlkínálat van jelenleg, s gyakorlatilag minden jelentősebb termelő értékesítési gondokkal küszködik — maga is szeretné növelni kivitelét. Válságba került a közös piaci acél-export korábban biztos felvevője, az Egyesült Államok acélipara; illetve -ipara is. Az amerikai acélgyártók dömpingvadász emelése miatt a külföldi légitársaságok pert szándékoznak indítani a brit repülőtéri igazgatóság, az illetékeket megállapító szerv ellen. Egy Boeing Jumbo gép leszállása Londonban a légitársaságok részére jóval többé kerül, mint a világ más részén. Az igazgatóság a kereskedelmi minisztériumra hivatkozik, amely 6 százalékos nyereséget és 700 millió angol fontnak megfelelő alap képzését írja elő számára. A repülőtéri igazgatóság szóvivője bejelentette, hogy jövőre, az infláció arányát öt százalékkal meghaladó arányban emelik a leszállási illetéket, azaz: az mintegy további 20 százalékkal drágul.

Bát a fejlődő országok jelenleg csak 7 százalékát adják a világ acéltermelésének, már ma a harmadik világ félelmetes versenytársa a Közös Piacnak. Néhány, úgynevezett újonnan iparosodó ország — Dél-Korea, Mexikó, Tajvan, Brazília —, valamint Ausztrália és Japán az elmúlt évtizedben verseny- és fejlődőképes acélipart teremtt, amely jó minőségű és kedvező árfekvésű termékeivel válságmentesen fejlődik. A mostani fejlődési ütem mellett az évtized végére ezek az országok megkésztetik részeseidésüket a világ acéltermelésében.

A Közös Piac acéltermelői csak akkor tudják felvenni a versenyt a fejlődőkkel a világpiacra, ha a termékszerkezetben lényeges változást hajtanak végre: növelniük kell a speciális, különleges acélok részarányát.

Gonda György — Szentgáli Péter

Drágul a leszállás Angliában

A leszállási illeték tervezett emelése miatt a külföldi légitársaságok pert szándékoznak indítani a brit repülőtéri igazgatóság, az illetékeket megállapító szerv ellen. Egy Boeing Jumbo gép leszállása Londonban a légitársaságok részére jóval többé kerül, mint a világ más részén. Az igazgatóság a kereskedelmi minisztériumra hivatkozik, amely 6 százalékos nyereséget és 700 millió angol fontnak megfelelő alap képzését írja elő számára. A repülőtéri igazgatóság szóvivője bejelentette, hogy jövőre, az infláció arányát öt százalékkal meghaladó arányban emelik a leszállási illetéket, azaz: az mintegy további 20 százalékkal drágul.

Támogatás a helyi iparban Indiában

Másfél milliárd rúpiával segíti az indiai kormány a helyi jellegű ipart az 1980—81-es időszakban. A fejlesztésre az egész országot átfogó társadalmi-gazdasági program keretében kerül sor, amelynek egyik fő célja a teljes

HORIZONT

foglalkoztatottság biztosítása. A hatodik ötéves terv (1980—85) folyamán létrehozandó helyi jellegű gyárak és üzemek mintegy 3 millió indiai munkásnak nyújtanak majd kereseti lehetőséget.

Japán segítség a fejlődő országoknak

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet segítségnyújtással foglalkozó bizottsága, a DAC, arra szólította fel Japán, hogy növelje a fejlődő országok részére nyújtott segélyeit. A DAC megállapítása szerint Japán nemzeti össztermékének csak 0,26 százalékát fordítja úgynevezett hivatalos fejlesztési segítségnyújtásra, és ezzel az aránnyal a 17 DAC-ország rangsorában csak a 12. helyet foglalja el.

A japán külügyminisztérium bejelentette, hogy mintegy 67 millió dollár értékben élelmiszersegélyt juttat az ázsiai és afrikai menekültek részére, miután megkapja a pénzügyminisztérium és a parlament jóváhagyását. A ja-

pán segítségnyújtás értéke az elmúlt években átlagosan 2,8 milliárd dollár volt évente.

Visszaesés a brit textiliparban

Mintegy 16 százalékkal csökkent a termelés az idén a brit textiliparban, az elmúlt év hasonló időszakához képest. A szigetország könnyűipara válságának következtében 1979 júniusától 50 ezer textilipari munkással növekedett a munkanélkülieknek már amúgy is kétfélmillió meghaladó serege.

Jelentős deficit Spanyolországban

Csaknem 537 milliárd pezeta Spanyolország kereskedelmi mérlegének deficitje az idei év első hét hónapjában, ami jelentős növekedés a tavalyi 223,8 milliárd pezetához képest. Az első hét hónapban az import elérte az 1350 milliárd, az export pedig a 815 milliárd pezetát, ami 46,8, illetve 16,9 százalékos emelkedést jelent a múlt év hasonló időszakához képest. Spanyolország kereskedelmi deficitje egyébként 1979-ben 511 milliárd pezeta volt.

A kooperáció eredménye

Hazai bélést a konfekcióiparnak

A közbélés nélkülözhetetlen kellékanyag a konfekcióipar számára. Ez teszi jó tartásúvá a felsőruhákat, főként a kabátokat, zakókat, a női kosztümök felsőrészt, a gallérokat, kézelőket. Az ilyen bélést korábban meglehetősen munkaigényes módszerrel, kívülről nem látszódo varrással rögzítették, ma már a konfekcióipar olyan közbéléseket alkalmaz, melyek nagy teljesítményű vasalógépekkel a szövethöz préselhetők.

A korszerű kellékanyag iránt évről évre nő a hazai konfekcióipar igénye. Ennek kielégítésére vállalkozott a Kőbányai Textil-

művek. A hazai nagy ruhagyárak — egyebek közt a VOR, a Május 1., a Zalaegerszegi, a Szegedi Ruhagyár — számára 1981-ben már négymillió méter bélést gyárt. Ez a mennyiség teljes egészében pótolja az eddig külföldről beszerzett anyagot.

A Kőbányai Textilművekben az a kooperáció ad lehetőséget a gyártásra, amelyet öt évvel ezelőtt az NSZK-beli Kufner céggel kötöttek. Ennek sikerét igazolja, hogy a konfekcionáló vállalatok exportra kerülő termékeikhez is egyre nagyobb arányban használják fel a Kőbányai gyártmányát.

Bemutató lakásépítőknél

Három somogyi vállalat legújabb, a lakásépítésben különösen gazdaságosan alkalmazható termékeit sorakoztatták fel csütörtökön azon a kiállításon, amelyet az Építésügyi Tájékoztatói Központ rendezett Kaposváron. Somogyi tervező, beruházó és kivitelező szakemberek gyakorlati bemutatón győződhetnek meg az anyagok és gyártmányok felhasználásának egyszerűségéről.

Többek között bemutatták a Somogy-Zala megyei Téglá- és Cserépipari Vállalat legújabb, kiváló hang- és hőszigetelő Alfa terméksorozatát, s azokat a téglákat, amelyek nem igényelnek külön vakolást.

Nagy érdeklődés kísérte azt a ragasztott fatartót, amely a betongerendát helyettesítheti, s amely könnyebb, esztétikusabb annál. Ezt a somogyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság csurgói gyáregységében készítik. A Kemikál barcsi építési műanyagfeldolgozó gyárának termékei közül főleg azok a könnyű, színes műanyag kádák és zuhanytálcák keltettek feltűnést, amelyek kopásállóak, tartósak. Fényenergiát takaríthatnak meg a felül világító, pontosabban fényáteresztő műanyag kupolákkal, illetve tételelemekkel, amelyeket felső emeleti lakások és családi házak kialakításánál alkalmazhatnak célszerűen.

Kis-Balaton

Régészeti meglepetések

A kis-balatoni tárolórendszer kialakítását megelőzően a Zala megyei régészek leletmentő ásatásokat folytatnak az elárasztandó területeken. Öt év alatt 36 lelőhely feltárását tervezik. A most befejeződött ideai ásatások sok meglepetést hoztak. *Hidvégpusztán* például az időszerűsünk előtti 1300-as évekből származó késő bronzkori urnatemetőt tártak fel. Az 50 centiméter átmérőjű, 30 centiméter mély, agyagból épített, cserépfedővel letakart urnákat 20–30 centiméter vastag földréteg borította, s azok csaknem teljesen ép állapotban kerültek felszínre.

A Balatonmagyaród határában fekvő *Feketeszigeten* rátaláltak az első zalai késő avar kori falura. A nyolcadik században alapított településen négyszögletes házakat, földbe süllyesztett kenyérsütő kemencéket, gomb alakú tárolóvermeket tártak fel. A Kis-Balaton térségéhez tartozó zimmányi szigeten a gátépítők 50 évvel megelőzték a régészeket: a bronzkori temetőnek most már csupán a nyomait konstatálhatták. *Zalasabár* község határában viszont egy 1000 éves falut és temetőt ástak ki, ahol frank palacktöredékek is felszínre kerültek.

Moszkvai vendégművészek

Szovjet művészek szerepeltek az Országos Filharmónia szegedi szimfonikus béreltsorozatának csütörtökön megtartott első őszi koncertjén. A szegedi zenés színházban a Moszkvai Nagyszínház tizenhét tagú kamarazenekarárt *Alekszander Lazarov* vezényelte. Az esten *Gubajdulina, Manszurban, Gyenyiszov, Ligeti György, Hindemith Ives és Schnitke* egy-egy műve hangzott el. A műsorban *Jelena Druzenkova* énekesnő működött közre.

Vasárnap Pécsen

Ennivaló-kiállítás

Baranya megyei tudósítónktól. A kiállított tárgyak megvásárolhatók és elfogyaszthatók, de csak 12 óra után — adja tudtul az a felhívás, amelyet a vasárnap sorra kerülő pécsi szülő- és gyümölcskiállítás rendezői adtak ki. A szervezők egyaránt várják a nagyüzemek és a kistermelők jelentkezését. A bemutató célja, hogy képet adjon az utóbbi évek természeti eredményeiről, népszerűsítse a bevált módszereket.

Székesfehérvár

Több olcsó bútor

Terven felül 40 millió forint értékű bútor gyártását határozta el a Székesfehérvári Bútoripari Vállalat. A gyár a megnövekedett kereslet kielégítésére elsősorban az olcsóbb, G-79 típusú szekrénysofokból, valamint a Garzon bútorból és az idén BNV-nagydíjjal kitüntetett Timi gyermekszobából 10 százalékkal gyárt többet a tervezettnél. Ebből a gyermekbútorból az év végéig ezer garnitúrát adnak a kereskedelemnek, és jövőre megkezdik a Timi gyermekszoba lapra szerelt, elemenkénti értékesítését.

A Székesfehérvári Bútoripari Vállalat a 40 millió forint értékű termelésnövelést 1,5 százalékos évközi béremeléssel ösztönzi, amelyet differenciáltan — a többletmunka és a jobb minőség arányában — osztanak ki a dolgozóknak. A tervmódosítás a vállalat lengyel, csehszlovák és bolgár exportszállításainak 20 százalékos növelését is lehetővé teszi.

Állásfoglalás az óvodákról

Anyanyelvi és testi nevelés

Az anyanyelvi és a testi nevelés fontosságának megfelelő érvényesülése az első számú feladat az óvodákban ebben a tanévben. A Művelődési Minisztérium előírta, hogy az óvodák nevelőtestületei vitassák meg az anyanyelvi nevelés, a nemzetiségi nyelvet oktató óvodákban az anyanyelvi, valamint a magyar nyelvi nevelés helyzetét és a tennivalókat.

Ezek az intézkedések azért szükségesek, mert a csaknem tíz évvel ezelőtt bevezetett óvodai nevelési program előírja ugyan

az anyanyelvi és a testi nevelésre vonatkozó tennivalókat is, de ezeket nem mindenhol teljesítették a kivánt mértékben. Emiatt a gyermekek anyanyelvi és testi kultúrája nem kielégítő. Napjainkban, amikor az óvodai nevelés és a többi óvodai tevékenység eredményesebb, mint az ideig bármikor volt, különösen szembetűnő ez a hiányosság. Az óvónőknek pótolniuk kell a családi nevelés esetleges gyengeségeit is, hiszen a gyermekek az óvodában töltik a nap legnagyobb részét.

Győri Rába

Háromszáz futómű naponta

Tudósítónktól. A győri Rába Magyar Vagon- és Gépgyárban sikerült tovább növelni a futóműgyártást. A nagy sorozatú futóművekből az év első felében és a harmadik negyedévé elején is naponta átlagosan 258 darab készült el. A gyárvezetés közben emelte a mércét, napi 284 futómű összeszerelésére, de ezt is sikerült túlteljesíteni, mégpedig háromszázra.

A rekordteljesítményt a munka szerveztségének további javításával sikerült elérni. Feltárták a még rejtett tartalékokat, javították az alkatrészellátáson, két műszakban kezdték üzemeltetni olyan berendezéseket, amelyekre korábban csak napi 8 órán át dolgoztak, s új gépeket is munkába állítottak.

Televíziós dokumentumfilmek

Újabb dokumentumfilmek formálódnak a televízió stúdióiban és külső helyszíneken. Fenn lakunk a domb tetején címmel *Rick Nóra* és *Gácsi Sándor Vanyarcon, Erden és Budapesten* veszi filmszalagra *Jónás Judit* önéletrajzi történetét. A 15 éves kislány az országos Móra Ferenc prózamondóverseny győztese, ma

gimnáziumi tanuló a fővárosban. Szülei a vanyarci „Cigánydombról” indult el jelenlegi — érde — otthonába.

A Budapesti alkonyat című alkotás készítői — *Bajor Nagy Ernő* forgatókönyvíró, *Lakatos Iván* operatőr-rendező — a fővárosban élő nyugdíjasok életének pillanatait örökíti meg,

Visonta

Környezetőr a hőerőmű

Heves megyei tudósítónktól: Amikor elkészült, s dolgozni kezdett a *Gagarin Hőerőmű*, a környékbeliek féltették a Mátra lankáit, erdeit, állatait. A hőerőmű, mint általában minden nagyüzem, ugyanis rendkívüli mértékben rombolhatja a környezetet: szennyezheti a levegőt, a termőföldet. Tudták ezt azok is, akik annak idején Vi-

sonta szomszédságába tervezték a hatalmas üzem, amelynek szennyező melléktermékei, ha nem figyelnek oda, nem vigyáznak, valóban elpusztíthatják az értékes környezetet. Eppen ezért indult meg mindjárt a kezdet kezdetén a fűtőanyagokból keletkező korom, por, hamu, illetve az ipari víz szennyező hatásának vizsgálata. A visontai üzem közelében a KÖJAL megyei szakemberei 19 mérőhelyet állítottak fel, hogy rendszeresen ellenőrizzék a körzetben leülepedő por, a levegőben megtalálható kén-dioxid és korom mennyiségét. A hőerőműben ezzel egy időben egy *belső mérőcsoport alakult*, amelynek a vezetését a vállalati környezetvédelmi előadó irányítja. Munkájukkal a közvetlen szennyezőforrásokat kutatják fel, és tesznek javaslatot megszüntetésükre.

A KÖJAL-szakemberek és vállalati környezetvédők együttműködésének köszönhetően több műszaki intézkedés történt a porszennyeződés csökkentésére. Legújabbak pedig a termőföldek, illetve a gazdag termést hozó szőlőterületek, valamint a szántóföldi növények védelmével foglalkoznak eredményesen. Hasonló sikerrel kísérelte meg — a Központi Bányászati Fejlesztési Intézet támogatásával — a füstgáz kén-dioxid-tartalmának csökkentését.

A környezetvédelmi mérések azt bizonyítják, hogy az erőműből származó ipari víz szennyezettsége évek óta nem lépi túl a megengedett értéket. Ennek ellenére úgy döntöttek, hogy a jelenlegi, ideiglenes megoldások helyett végleges szennyvíztisztítót építenek. Ezzel elérik, hogy a már egyszer felhasznált vizet, megtisztítva, visszavezethetik az erőmű hűtőberendezéseibe, technológiai rendszerébe, így gyakorlatilag a nagyüzemből egyetlen csepp szennyvíz sem kerül majd a talajba.

Az ember nyitja ki a porta deszkakapuját. A ház sarkánál egy roncs Pannónia motorfőkerékpár körül naposcsibék futkosnak.

— Eppen étetem a jószágot — klaffog előttünk a gumicsizmában. — Rám maradt minden. — Keze remeg az idegességtől. — Jó két esztendeje, ünnepségre készült ez a mi falunk, Tiszaföldvár. Magas rangú küldöttség látogatta meg a térszt, ahol én is dolgoztam. Az irodaházban tartották a beszédeket, a betonút mellett. Valakinek eszébe jutott, hogy a sok, szép, fekete autónak is hely kellene... Egy éjszaka lebetonozták azt a zsákutcát, amelyik éppen merőleges a régi útra, de táblát nem tett elé senki...

Május 24-én délelőtt K. I.-né 42 éves háztartásbeli tiszaföldvári lakos motorfőkerékpárjával a tsz-iroda előtt vezet, régi, forgalmas belterületi úton közlekedett. A sebtében lebetonozott zsákutca torkolatához érve összeütközött az onnan gépkocsijával éppen kihajtó M. Zs. helyi lakossal.

A ház egyetlen szobájában nagy a rendetlenség.

— Így van, ha az ember látja el az asszony dolgát is — mondja könnyes szemekkel K. I.-né. — Május óta többet voltam kórházban, mint itthon. Lerepültem a motorról, nek: egy villanyoszlopnak. Arra emlékszem, hogy a följön feküdtem. Az egyik szemtanú rám ordított. Az istenért, ne mozduljon! Napokig intenzív

Ünnepség tábla nélkül

osztályon voltam. A kezem eltört, a lábam összeroncsolódott, a térdemet a csípőcsontomból egészítették ki és a májaim is megsérült. Mi lesz velem... — elcsuklik a hangja.

A férje kiset a szobából, mint ha valaki hívná.

— Azóta az uram nem dolgozik, már az örület határára van, pénz nincs a háznál, én meg itt senyvedek a nyakán.

A helyi buszjárat vezetője Varga János:

— Egész nap a községben furikázok, már 17 éve. Véleményem az, hogy a személykocsi volt a hibás. Ez olyan eset, mintha máról holnapra, mondjuk, a Rákóczi útra torkolló egyik forgalmatlan, de lebetonozott utca elejéről levették az elsőbbségadás kötelező táblát. Hát kérdezem én, a jobbkez-szabály értelmében ki adná meg az elsőbbséget az onnan kikanyarodónak?

— Soha nem jártam még Tiszaföldváron — mondja Gonda Vince gépkocsivezető —, de enné az útkeresztezédsénel hiába azonos a burkolat, a motoros az elsőbbség. Az más, hogy trehányaságból nem tettek ide táblát, de ez nem mentség a vakon vezetésre.

Frissen bepucolt családi ház kapujában állunk.

— Agyon tudtam volna ütni azt az embert — mondja az egyik

szemtanú indulatosan. — Ő volt a hibás, ez biztos. Tölem néhány méterre történt az eset. Ráördítottam, de mégis félreállt a kocsijával. Aztán kiszállt és azt



mondta: — A motor hozzám se ért. Hazudni akart.

— A tárgyalásra tanúként beidéztek?

— Igen, és vártam, hogy kérdezzenek. De nem kíváncsiskodott senki. Felolvasták a döntést, és mehettünk isten hírével.

A falusi sportpályán a másik szemtanút drukkolás közben zavartuk:

— Közlekedési oktató is vagyok. A tárgyaláson csak annyit kérdeztek, kinek kell igazolás vagy útiköltség. Pedig mi tanús-

kodni akartunk. Ez a két út, mivel azt a zsákutcát is lebetonozták, viszont táblát nem tettek elé, egyenrangú. Mégis nekem az a magasabb rendű, amelyen K-né közlekedett. Azt hiszem, nemcsak nekem. Mind a két ember itt lakik, régen ismerik a körülményeket, ha én bíraskodhatnék, azt mondanám: fele-fele.

— Jobb lenne, ha nem foglalkoznának ezzel az ügyvel — így M. Zs.

— Ezt fenyegetésnek szánja, vagy nem akar nyilatkozni?

— Jöttem ki az úton — rajzol némi gondolkodás után ujjával a homokba —, abból a zsákutcaból. Szétnéztem, aztán elindultam át...

— Tiszta a lelkiismerete?

— Igen, de a nevem ne legyen a cikkben.

A tárgyalás augusztus 14-én volt, a végzést M. Zs. szeptember 6-án, K. I.-né szeptember 17-én kapta meg. M. Zs-t felmentették.

Gépkocsival állunk az egyenrangúvá betonozott zsákutca végénél. Elsőbbségünk van. El is indulhatnánk, úgy, mint M. Zs. tette. Csak, az ott közlekedők ráse hederítenek a mi elsőbbségünkre, elütni viszont nem akarunk senkit.

Azóta már tettek táblát a lebetonozott zsákutca elé... Vagyis közlekedésrendészeti legmost fogantatosították mindazt, amiért egy ember kishíján az életével fizetett.

Franka Tibor

Angol gazdaság

Az autógyártás defektje

Anglia legnagyobb autógyára, a British Leyland kapacitása mintegy 1 millió jármű kibocsátását tenné lehetővé évente. Ténylegesen azonban a termelés tavaly alig haladta meg a félmilliót. A kilátások az idei évre sem jobbakk. Az új gépkocsieladások az előrejelzések szerint mintegy 1,5 millió darabot tesznek ki (az egész ágazat számára), ennek azonban növekvő részét külföldi versenytársak szerzik meg. Augusztus első napjaiban például az importált kocsik a brit piac 62 százalékát uralták.

A következők: rövidített munkaidő, elbocsátások és rendkívüli szabadságolások a hazai autógyáraknál. (A „hazai” jelző persze, kissé félrevezető. A nagy brit üzemek közül a Ford az ismert USA-cég leányvállalata, a Vauxhall tulajdonosa ugyancsak a detroiti General Motors, míg a Talbot a francia Peugeot érdekeltje. A British Leyland részvényeinek többsége viszont a kormány kezében van.)

A Leyland nem BMW

Az elemzések megegyeznek abban, hogy a brit autópár gondjai nem újképek és nem tekinthetők csupán sajátos szigetországi jelenségeknek. A tőkés világ gépkocsigyártását sújtja a kereslet ciklikus visszaesése. Ezen belül azonban egyes üzemeket különösen súlyosan érint a fogyasztói igények megváltozása, a kis fogyasztású kocsik növekvő népszerűsége a hagyományos kivitelű, közepes és nagyméretű járművekkel szemben. A nehezedő piaci körülmények között pedig elsősorban a gyengébbek kerülnek bajba. Az USA-ban így a „három nagy” közül a Chrysler volt képtelen elkerülni kormánysegítség igénybevételét. A kapacitásának mintegy felét jelentő termelési szint pedig a Leylandot állítja kritikus helyzet elé. Ha a gyártás tovább csökken, úgy a vállalat — jelenleg még Nyugat-Európa hetedik legnagyobb autógyára — menthetetlenül a „második vonalba” süllyed vissza, amely viszont csak meghatározott fogyasztói réteg számára termel. (Mint például a Mercedes vagy a BMW. A Leyland kocsijainak azonban nincs hírneve, rangja mint — mondjuk — a BMW-né.)

Az értékesítési lehetőségek beszűkülése más nyugat-európai országokban is kényszerintézkedésekre ösztönözte az autógyárakat. Az olasz FIAT pénzügyi helyzetét a kormány által nyújtott segély erősítette meg, azonban a cég így is kénytelen volt lemondani a spanyol SEAT-gyár tulajdonjogáról. A FIAT kivonulása viszont a spanyol autópárt

érintette érzékenyen. Franciaországban a Peugeot-nak a recesszió körülményei között kell megküzdeni a korábbi Chrysler-érdekeltiségek integrálásával a vállalati szervezetbe.

Minden érintett cég keresi a gondokból kivezető utat. A Leyland októberben új mini modellel, a „Metro”-val lép a piacra, a várakozások szerint a kiskocsik révén piaci részesedésük ismét növekedni fog. A Ford nyugat-európai érdekeltiségeinél termelékenység-növekedési programot hirdetett meg. Ennek keretében jelentős összegeket költenek az automatizálásra és robotoknak a termelésbe való beállítására. A Peugeot egy teljes márkavonal kiiktatását vette tervbe. Az autógyárak általános panasa azonban, hogy a recesszió körülményei között beruházási programjaikat is vissza kell fogniuk és ez visszatünet a jövőben.

Ezt a problémát az angol Autógyártók és Kereskedők Szövetségének nemrég közreadott tanulmánya is kiemeli. Az ágazat véleménye szerint a piacot hosszú időn át tönkretette az állami szabályozás, ami az autógyártáson keresztül akarta az angol konjunktúrát szabályozni. E törekvés keretében a pénzügyi szervek folyamatosan szigorították a részletfizetési feltételeket és így mesterségesen csökkentették a belföldi keresletet. A következők pedig — a szervezet szerint — a jövedelmesség vizsgálata lett, és így a modernizáláshoz és új modellek kidolgozásához szükséges tőke ma jórészt hiányzik. Ugyancsak károsan befolyásolta — a tanulmány szerint — az iparág helyzetét a munkabeszüntetések nagy száma is. A vámvédelem fokozatos megszüntetése pedig a külföldi versenytársak helyzetét könnyítette meg.

A válság kísértete

Kedvezőtlen tényezők mutatkoztak az exportpiacokon is. A felértékelődő font határozottan rontotta például a Leyland versenyképességét, míg a fejlődő országok egyre inkább összeszerelő üzemek létesítésének feltételeihez kötik importjuk növelését. Az autópárt tehát a jelek szerint — nem csupán Nyugat-Európában — fontos strukturális változások előtt áll. A tét jelentős. Ha sikerül a változó piaci helyzethez alkalmazkodni — és az ehhez szükséges beruházási eszközöket előteremteni —, úgy a válság elmúlik. Ha nem, úgy nem elképzelhetetlen, hogy az autópárt is csatlakozik a hagyományos „válságiparágak” (a textilipar, a hajógyártás és az acélipar) listájához.

G. Gy. — Sz. P.

Anyagellátás, tervezés

Új műszaki könyvek

Elsősorban a termelésben dolgozó gazdasági szakemberek napi munkáját segítő kötetekkel készül az október 8-án kezdődő műszaki könyvhónapra a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.

Több új kötet foglalkozik a vállalati munkával, a hatékonyság javításának lehetőségével. Elsősorban a termelőeszköz-

kereskedelmi vállalatok, a beruházók és az anyagbeszerzők figyelmébe ajánlja a kiadó egy munkaközösség által összeállított anyagellátási kézikönyvét.

Az elméleti közigazdászok érdeklődésére számot tartó könyvek is megjelentek a könyvhónapban, ilyen lesz többek között a rövid távú tervezés ökonometriai modelljéről szóló kötet.

Gépek a zalai erdőkben

Zala megyei tudósítónktól.

A Zalai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság 360 hazai vállalattal és hét nyugati országgal alakított ki partneri kapcsolatot az elmúlt években. A honi piacon két és félszeresére növekedett az árbevételük, s az esztendő végére valószínűleg érték a 400 millió, tőkés exportból pedig a 125 millió forint bevételt. A zalai fafel-

dolgozás fejlődésének alapfeltétele volt a korszerűsítés. Ennek jegyében december 31-re befejeződik a lenti fafeldolgozó 165 millió forintos rekonstrukciója. Elkészültével kétszeresére növekszik majd a hengeres fa feldolgozása és készárutermeleése, s ezzel megvalósul a gazdaság régi terve: a zalai erdőkből kitermelhető összes fát helyben dolgozzák fel.

Gazdálkodva dönteni

Új rendelet a költségvetési szervek lehetőségeiről — Az élethez igazítva

A „gazdálkodás” kifejezés szorosán összefonódott a vállalatok, szervezetek kategóriájával — nyereségről, hatékonyságról, vállalkozási készségről az újságíróknak is csak náluk jut eszébe érdeklődni. Pedig 20 ezer olyan költségvetési intézmény, létesítmény akad még az országban, ahol ugyanezeket a kérdéseket feltehetné, s mégis enyhén ironikus választ kapna — csaknem jogosan.

Hiszen ma még szokatlanul hangzik a kérdés: *milyen hatékonysággal dolgozik a kórház?* Milyen az iskola állóeszköz-gazdálkodása? Ugye, milyen idegen a párosítás? Nem véletlen azonban, hogy hangsúlyozzuk: ma még. A jövő évtől ugyanis megváltozik ezeknek az intézményeknek a működése, új korszak kezdődik a költségvetési szervek életében. Mi sem jelzi ezt jobban, mint hogy mátló friss kézikönyvet kapnak kézhez a szakemberek. A Pénzügyminisztérium 1981. január 1-én életbe lépő rendelete több éves előkészület után megjelent a Magyar Közlönyben.

A tervezés automatikus

Érthető, hogy széles körű ellenállással találkozott a PM szándéka, hiszen a megszokott, sokéves gazdálkodási hagyományok feladására kényszeríti a rendelet az intézményeket.

A költségvetési szervek (egészségügyi, kulturális, oktatási, védelmi stb.) — fogalmazhatjuk úgy, hogy — tervutasításos rendszerben dolgoznak, 1948 óta kisebb kiigazításoktól eltekintve, csaknem folyamatosan. Felügyeleti szervek — a minisztériumok és a tanácsok — határozzák meg éves tervüket, s az e feladatokra adható pénzeket. Nem kis összegekről van szó: a költségvetés fele — több mint 200 milliárd forint — áramlik ilyen intézményekbe (legtöbbször az állampolgárok zsebébe; ez az úgynevezett borítékon kívüli juttatás). A tervezés szinte automatikus: a kereteket évente az ár-és béremelkedés, valamint a fejlesztések mértékével arányosan emelik. S ami akkor sem több, ha okosan, jól gazdálkodik az intézmény. Nem érdeke tehát, hogy alaposan megfontolja: érdemes-e ezt vagy azt éppen úgy és anynyire elvégeztetni, amennyire kerül, esetleg keresni az olcsóbb, a kifizetődőbb megoldást. A „puha” — állami — forintoknak nincs értékük, s ez egyre többe kerül a népgazdaságnak, de nekünk, fogyasztóknak is.

Mindamellett a jelenlegi rendelkezések több ponton nem felelnek meg a követelményeknek. A hosszú távú életszínvonal-politikai elgondolások nem eléggé érvényesülnek az intézmények éves előirányzatának kialakításában. Erőtlén a gazdasági, pénzügyi kezdeményezés, merev a gazdálkodási rendszer, s mindez akadályozza a közpénzek ésszerűbb felhasználását.

Ezért írta elő a Minisztertanács a tavaly megjelent pénzügyi törvény végrehajtásában, hogy ki

kell dolgozni a költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó új szabályokat, amelyeket legelsősorban a népgazdaság feszült egyensúlyi helyzete, a jövedelemképződés lassúsága, az államkasszába folyó jövedelmek korláta sürgettek.

A legfontosabb változások

A legfontosabb változás a „gazdálkodás” kategóriájának bevezetése lesz az intézmények működésében: erőteljesen növelik önállóságukat, bővítik a rugalmasabb cselekvés feltételeit, s lehetőséget adnak — érdekeltiséget teremtenek — a helyi kezdeményezések megvalósítására. Ennek érdekében a felügyeleti szervek az év végéig határoznak arról, hogy mely intézményeknek adnak önálló vagy részben önálló gazdálkodási „jogosítványt”. Mit jelent ez?

Az intézmények kisebb részében — főképp az egyetemeken, a főiskolákon, a színházakban, s az utóbbi időkben létrejött egészségügyi integrációs szervezetekben — olyan szakapparátus dolgozik, amely képes az eddiginél jelentősebb közgazdasági munkát végezni. Ezért a jövőben lehetőséget kapnak arra, hogy a felügyeleti szerv által irányított feladatok mellett, rugalmasabban kezelhessék a központi feladatok elvégzését. Vagyis, szabad kezet kapnak a rendelkezésükre álló források felhasználására, bizonyos bevételek s a pénzmaradványok elköltésére. Így a megtakarított összeg is majd őket illeti meg. Ezzel érdekeltté teszik az intézményeket az ésszerű takarékoskodásban, az ellátás színvonalának javításában.

Ma még például az előregedett gépeket — például kazánt — ösztönösen a MEH-nek adják el, pottom pénzért. Ha viszont ez a pénz nem az államot, hanem az intézményt illeti majd meg, érdemes lesz gondolkodni azon, nem találnak-e rá „gazdagabb” vevőt... A kórházakban sok ezüst gyűlik össze; indult már kezdeményezés ezek felhasználására, de bizonyos, hogy gyorsabb lesz a kibontakozás, ha tudják; az így megtakarított pénz fölött ezentúl ők rendelkezhetnek...

Szintén a kezdeményező-készség kibontakozását segíti a pénzmaradványok felhasználásának új rendje. 1968 óta ugyan átvehetik a maradványokat a következő évre, ám csak a kora tavaszi revízió után, elköltésük addig zárva van. Jövőtől automatikusan felhasználhatják a forrásokat január 1-től, de ha az utólagos ellenőrzéskor kiderül, hogy felhasználásuk jogtalan volt, azt éppúgy szankcióval büntetik, mint a vállalatoknál.

Akadnak, persze, olyan intézmények, amelyeknél a tárgyi-üzemeltetési feltételek nem teszik lehetővé az önállóságot. A rendelet mégis módot ad arra, hogy részben érdekeltté tegyék őket a gazdálkodásban. Akár úgy, hogy egy nagyobb — hasonló profilú — intézmény veszi át a tervezési és finanszírozási tevékenységet, akár másfajta megoldással.

Ha egy faluban iskola, bölcsőde és szociális otthon is működik, úgy közös gondnokságot létesíthetnek ellátásukra. Erdemes lesz a három konyha helyett csak az egyikben főzni, egyszerre begyűjteni a szennyes ruhát, s egy időben tatarozni az épületeket. De előfordulhat, hogy egy városban több iskola létezik; ilyen esetben egyet megbízhatnak a közös pénzügyek ellátásával, a karbantartási munkák megszervezésével, a nyilvántartás vezetésével. Ott, ahol a bölcsődét az Egészségügyi, a napközi otthont a Művelődési Minisztérium irányítja, a tanács veszi át a munkát, s ezzel mód lesz ésszerűbben megszervezni a közös tevékenységeket. Például érdemes gondolkodni nagyobb kapacitású mosoda létesítésén a közeli kórházban, s odaszállítani a másik két intézmény szennyest is...

Önállóan, felelősséggel

A szétforgácsolt fejlesztési pénzeket ezzel a módszerrel a legfontosabb területekre tudják koncentrálni, ami nyilvánvalóan az értelmesebb felhasználást teszi lehetővé. S ha már itt tartunk: fontos változások lesznek az állóeszköz-gazdálkodásban is. Előtérbe kerül majd a már meglévő vagyon megőrzése vagy használhatóságának megtartása, esetleg javítása. Ezt szolgálja az, hogy a rendelet határozottan megtiltja a fenntartásra fordítható összegek átcsoportosítását beruházásokra. Az üzemeltetőre bízzák azt, hogy rendszeresen elvégzi-e az apró javításokat, vagy pedig egyetlen nagyobb javítás keretében oldja meg a karbantartást és a fejlesztést. Az előzőek szellemében a rendelet lehetőséget ad arra is, hogy a beruházási és az állóeszköz-fenntartási tevékenység összekapcsolódjon, rekonstrukció formájában.

Látható tehát, hogy az új rendelet megnyitja az utat a szakmailag és gazdaságilag hasonló intézmények csoportjait alakítására (nem összevonása!) előtt, s ezzel mód nyílik az egységes szabályozásra, az indokolatlan különbségek felszámolására. A felügyeleti szervek munkájában a hangsúly az adminisztrációs munkatevékenységről áttolódik a közvetlen „menedzselésre”. Az operatív beavatkozás helyett a cselekvési programok kidolgozására, az ellenőrzésre összpontosíthatják figyelmüket.

Féltreértés ne essék: az új rendelkezés általában nem jelent több pénzt, de eredményezheti a meglévő eszközök egy részének felszabadítását, a szűkös lehetőség kibővítését. Ehhez, persze, az is kell, hogy semmi ne terelje el a figyelmet a fő tevékenységről, s ne a részletek emészék fel az energiákat. Ezért van szükség az irányítói és a végrehajtói szervek mielőbbi szemléletváltására, az új renndhez való mielőbbi alkalmazkodásra. Még akkor is, ha a változások fokozatosan, az elkövetkező három év alatt lépnek életbe.

Rajna Györgyi

Szövetkezeti kongresszus Moszkvában

A Nemzetközi Szövetkezeti Szövetség, 66 ország mintegy 350 millió fogyasztási szövetkezeti tagjának nemzetközi szervezete október 13-tól Moszkvában tartja meg XXVII. kongresszusát. A kongresszusra 750 küldöttet és vendéget várnak. A nemzetközi szövetség nemcsak a szövetkezeti mozgalom szorosán vett problémáival foglalkozik, hanem az utóbbi időben mind tevékenyebben hallatja szavát a nemzetközi élet fontos kérdéseiben, állást foglalt a béke és az enyhülés mellett.

Acélárva

Nem sikerült megállapodniuk az Európai Gazdasági Közösség

HORIZONT

országainak acéltermelését illetően a brüsszeli találkozón. Korábban a bizottság a nyugat-európai acéltermelők árvitáinak elkerülése érdekében egyöntetű, 13 százalékos termelés-csökkentést javasolt a gyártóknak. Ezt Olaszország nem fogadta el, mondván: már eddig is növekvő importtal kell szembenéznie.

Visszaesett a japán termelés

Az utóbbi öt év legsúlyosabb termelés-csökkenését jegyezték fel augusztusban a japán iparban. A szállítógépgyártás 11,5 százalékkal, a szinesfémgyártás 6,6 százalékkal, a vegyipari termelés

pedig 8,5 százalékkal esett vissza a júliushoz képest. A helyzetet súlyosbítja, hogy egyre nő a raktáron elfekvő áru mennyisége.

Hűtőberendezés napenergiával

Napenergiával működő hűtőberendezést készítettek a delhi műszaki egyetem tudósai. A berendezés fagyasztótere mínusz 15 Celsius-fok hőmérsékletet képes fenntartani. Indiában egyre szélesebb körben hasznosítják a napenergiát. Ilyen berendezés szállítja a gabonát, készíti a tejpórt és tisztítja a vizet. Több mint 40 tudományos intézet és az ipari vállalatok tervező irodái végeznek a napenergia felhasználására vonatkozó kutatásokat.

Mit mond a főépítész?

Az aprófalvak helye és szerepe

Csüttörtökön Környemen, a Batthyány-kastély dísztermében befejeződött az aprófalvak jövőjéről rendezett kétnapos tanácskozás. A második napon a kutatók, településfejlesztők, tanácsvezetők, meghallgatták Fazakas Péternek, Vas megye főépítészének előadását Vas megye aprófalvainak helyzetéről.

Mint az előadó közölte, 1978-ban Vas megye 216 községe közül 181-nek a lélekszáma nem érte el az ezer főt, s 113 településen a népesség száma alacsonyabb volt ötszázánál.

Az aprófalvakban lakók életkörülményeinek javítása csak

úgy lehetséges — ezt a vitában felszólalók is hangsúlyozták —, ha az alsófokú központok és a körzetükbe tartozó települések közötti kapcsolatokat még szorosabbra fűzik. Ehhez viszont az alsófokú központokat alkalmas-sá kell tenni szerepük ellátásához.

A tanácskozáson a szakemberek kifejezték azt a véleményüket, hogy mielőbb fogalmazzák meg az alsófokú központokra vonatkozó településhálózat-fejlesztési koncepciót, amely pontosabban és határozottabban kijelöli helyüket és szerepüket az ország településhálózatában.

Határidő: december 31.

Tovább építik a Bécsi utat

Az év végéig befejeződik a Bécsi út teljes felújítása, korszerűsítése, — kaptuk a tájékoztatást a Fővárosi Tanács Közlekedési Főigazgatóságán. — A nagy munka még 1977-ben kezdődött, azzal a céllal, hogy az óbudai lakótelep építésével párhuzamosan a kerület úthálózata is megfiatalodjék.

A legnagyobb feladat a Lajos utca és a Bécsi út között a Nagyszombat utcában az úgynevezett „áttörés” volt. Itt 100 millió forintba került az épületek szanálása. A Bécsi út egész közműhálózatát is átépítik. Kicsérlik a régi víz- és villanyvezetéseket, a telefonkábeleket, és az előregedett csatornahálózatot. A környék lakásába bevezetik a földgázt. A Bécsi út a Reménység utcáig au-

gusztus óta már kétszer-két sávon használható.

A jövő év elejétől a 17-es villamos a Margit-hídtól egészen a Vörösvári út és a Bécsi út találkozásáig jár. A síneket úgy fektetik le, hogy azok alkalmasak legyenek a modern csehszlovák villamosoknak is.

A Bécsi út átadása után újabb nagy munka kezdődik Óbudán, a Flórián téren. A gyalogosoknak aluljáró, a közúti közlekedés meggyorsítására pedig felüljáró épül, amely — a tervek szerint — a Szentendrei utat köti össze az Árpád híddal. Tehát a Bécsi út átépítésének befejezése azért is fontos, mert ez lesz Óbuda főközlekedési útvonala a Flórián-téri munkálatok miatt.

Balkezes betörő

Nem félt a páncéltól

Fejér megyei tudósítónktól. Súlyos bűncselekmények elkövetése után fogták el, s került a Székesfehérvári Megyei Bíróság elé a 26 éves perbeli Nagy Lajos. Betörései során több mint 50 ezer forint zsákmányra tett szert, s megközelítően ugyanilyen érték ellopását kísérelte meg sikertelenül. A vádlott, aki 1978-ban szabadult korábbi büntetéséből, élettársát, a 22 éves Solcziné Kolozs Rozáliát is bevonta a bűncselekmények elkövetésébe. Az asszonyt többek közt orgazdaság és bűnszegédi közreműködés miatt vonták felelősségre a székesfehérvári bíróságon.

Bűncselekményeiket szerte az országban, Debrecentől Tatabányáig csavarogva, követték el Nagy Lajos, mint a tárgyaláson kiderült, nagy étvágyú, szakavatott, ám szerencsére, balkezes betörő volt. Egy jellemző történet viselt dolgaikból: Püspocsabán járva, a vasúti vendéglőben megismerkedtek egy férfival, s megtudták, körülbelül harmincezer forintot őriz az ágyában elrejtve.

Kolozs Rozália „szereposztása” szerint lekötötte a férfi figyelmét, míg Nagy Lajos végrehajtotta a betörést. Ám a betörő, sietésben, a pénzköteget helyett egy iratsomagot vitt magával.

A balul végződő zsákmányszerző kísérleteket Nagy mindig újabb s egyre merészebb betörésekkel igyekezett „helyrehozni”. Bicskén például egy óvoda feltörésével kezdték éjszakai látogatásukat, de Nagy nem talált pénzt a vezető óvónő irodájában. Erre még ugyanazon az éjszakán betört a közeli műszaki boltba is, és a páncélszekrényt felnyitva, több mint 34 ezer forintot zsákmányolt. Ez a „mackós” história volt egyébként utolsó betörésük. A Bicskén hozott pénzen még javában vásárolgattak Zalaegerszegen, amikor a rendőrség elfogta őket.

Nagy Lajost a Székesfehérvári Megyei Bíróság jogerős ítélete 5 év szabadságvesztéssel sújtotta, amit fegyházban kell letöltenie. Solcziné Kolozs Rozália büntetése 2 év 6 hónap börtön.

JEGYZET

Hol a koca?

A kis malacot a koca hozza a világra. Eppen ezért, minél több a koca, annál több kis malac visonghat az ólakban. S ha sok kis malac van, akkor örül a gazda, de a népgazdaság is jól jár — mert a süldevé lett malac már pénzért fial.

A teendő tehát, hogy miközben szaktanácsokkal látják el a gazdákat, mindig a legkorszerűbb, gazdaságosabb sertéstartás módszereit terjesztik a szakemberek. A nemrégiben megrendezett országos mezőgazdasági kiállításon sok újat tanulhattak a gazdák. Az OMEK részt vállalt a háztáji sertéstartás népszerűsítésében. És ott nemcsak módszereket mutattak

be, tanácsokat adtak, hanem árvereztek is: például kocákat.

A bemutatott és „kalapács alá került” állatok természetesen olyanok voltak, amelyeket minden gazda szívesen mondana magáénak. Egyikük — Rigó László — az árverésen vett egyet — 5000 forintért. Ám ez a koca sosem lett az övé. Olyannyira „nem talált” Rigó László portájára, hogy az árverező vállalat végül kényszeredetten közölte: visszaadja a pénzt.

A gazdát tehát nem érte kár — annál inkább a sertéstartás népszerűsítésében érdekelt nagyvállalat hírnevét.

— vatt —

Befejezték a GYSEV korszerűsítését

Befejeződött a győr—sopron—ebenfurti vasútvonal ausztriai szakaszának korszerűsítése. Az országhatártól Ebenfurtig vezető 25 kilométeres vonalszakasz mellett 7 kilométer hosszúságú állomási vágányszakaszt is átépítettek, korszerűsítették az állomásépületeket és a forgalomirányító berendezéseket is. A pályafektetésen és egyéb munkákon magyar munkások is dolgoztak.

Az építők rendkívül nehéz terepen végezték munkájukat. A vasútvonal ugyanis osztrák területen a keleti Alpok mészkővonalain át vezet. Különleges feladat volt Müllendorf térségében egy háromszintes forgalmi csomópont kialakítása. Ezért a munkáért, amelyet összehangoltak az osztrák területen épített autópálya egyik szakaszának munkálataival, az osztrák közlekedési tárca vezetői elismerésüket fejezték ki a magyar munkásoknak és a társaság igazgatóságának.

Műtrágyarakta, saját erőből

Bács-Kiskun megyei tudósítónktól.

A szabad ég alatti műtrágyaraktaozás nem gazdaságos: egyrészt ilyen körülmények között nem oldható meg a gépesített anyagmozgatás, másrészt nagy veszteség, 15—20 százalékkal csökken a megmaradt növényi tápszer hatása is. A mélykúti Lenin termelőszövetkezet, ahol három év alatt hektáronként 281 kilóról négyszázharmincyolcra nőtt a műtrágyafelhasználás, egy faszervezetes, 900 vagon vegyianyag raktározására alkalmas helyiséget saját brigádjuk épít fel. Az új raktárban gépesítik az anyagmozgatást is.

Hajózóút-szüksületek a Dunán

Gázlók és hajózóút-szüksületek zavarják a hajózást Szigetköznel és a Gönyű alatti folyószakaszon. A tegnapi felmérésen Rajka és Szob között a közös magyar—csehszlovák Duna-szakaszon 3 gázlót és két hajózóút-szüksületet regisztráltak. A gázlós szakaszokon is elegendő még a víz, így egyelőre nem került sor rakománykorlátozás bevezetésére.

A magyar és csehszlovák hajóutakat kifizető hajók megerősített szolgálatot tartanak, a mintegy 140 kilométer hosszú, nagy hajóforgalmat lebonyolító szakaszon.

Asszonyokkal megeshet olykor, hogy muszájból ütnék össze egy-egy ebédet, vacsorát. Férfiember általában nem nyúl becsüdványak nélkül főzőkanálhoz. A férfiszakács — még ha amatőr is — olyan, mint a színész. Nem lehethez taps, zajos közönségsiker nélkül. Tudom magamról. Nem csoda hát, hogy amikor elolvastam az újságban a baszk kisvárosban — Santucében — történt szakácsbalesetről szóló híradást, mindenekelőtt mély együttérzéssel gondoltam a károsultakra.

Harminc elszánt szakáccsal felálló csapatról van szó, amely együttes a baszk kisvárosi szakképzésénél a rántottásútvilágcsúcsára tört. Azt nem mondom, hogy új világsúcsot akart felállítani a népes csapat, mert nincs említés régiről, hogy azt kik tartották, s mekkora rántottával. Jóllehet, nem is jegyezték eddig efféle rekordot. Ez azonban csak növelte volna a mostani vállalkozás jelentőségét. Egytonnás tojásrántotta lett volna mindjárt az első bejegyzett világrekord. Ki tudja mikor, s kiknek sikerült volna ezt majdan megdönteni. Csakhogy a világsúcs megdőlt, mielőtt megszületett. Jobban mondván, a monumentális rántottásútvilágsúcs megdőlt — ahogy olvasom —, miközben a szakácsok meg akarták fordítani a tűzőn az óriási étket. Megdőlt a serpenyő, s megsemmisült a versenymű.

Városi közlekedés

Ha változik a menetrend

Ellentétben a közhiedelemmel, a tömegközlekedési járművek kihasználtsága — kivéve az autóbuszokat — Budapesten nem százszerűségi: a trolibuszoké és a HÉV-szerelvényeké 75—85, a villamosoké pedig csak 60—70 százalék. Ami azt jelenti, hogy a csúcsidőt leszámítva, a Budapesti Közlekedési Vállalat járművein nem elviselhetetlen a zsúfoltság. Bizonyítják ezt a többi európai fővárosról készített összehasonlító adatok is.

Egyenetlenül

Hogy Budapest tömegközlekedése lehetőleg a nap minden szakában egyenletes maradjon, arra a BKV forgalomszervezési osztályán ügyelnek; itt szerkesztik a menetrendet is.

— Miért van menetrendre szükség egy város helyi közlekedésében? — kérdeztük Zahorán Zoltánt, az osztály vezetőjét.

— Ez szabályozza percre pontosan a járművek mozgását, s a férőhelyszámot az utazási igények ingadozásához igazítja. A városi közlekedésre ugyanis az jellemző, hogy az egyes járatokban közlekedő járművek nem azonos idő alatt teszik meg az utat — mint például a vasútnál. A városi járművek haladása egyenetlen: 1—2 perces eltérések a követési időben. Menetidő-növeléssel lehetne ugyan fokozni a menetrendszerűséget, így viszont megnőne a végállomásokon várakozó járművek száma, csökkenne ugyanakkor a mozgási, futási idő, végső soron a szállító-képesség.

— Mi indokolja a gyakori menetrend-változtatásokat?

— Sok minden. Többek között a szezononként is eltérő utasszám; ennek alakulásáról egyébként a minden év őszén és tava-

szán tartott utasszámlálás ad képet. Változtatni kell tehát évszakonként is a menetrendet: őszszel és tavasszal a kiránduló-, télen a hegyi, nyáron pedig a strandjáratokon. Módosítandó ezenkívül egy-egy új lakótelep vagy létesítmény felépülte, esetleg szanálása miatt. Nem szólva a városzerte gyakori elterelésekről, egy új metróvonalnak a felszíni közlekedést befolyásoló hatásáról. Mindezeknek természetes velejárójaként a járatok egyharmada — és ezek arányában természetesen a menetrend is — állandóan változik. És honnan is tudhatnák az utasok, hogy például egy új trolibuszvonalon, ahonnan a főváros legújabb autóbuszokat ki kell vonni és arányosan elosztani az autóbús-ágazatban, ez nem csupán a trolivonalon igényel új menetrendet, hanem az autóbúsjáratokon is.

Összevont pihenő

— Figyelembe veszik a menetrendkészítéskor az utasok vagy a járművezetők véleményét?

— Természetesen, sőt a vezetők szociális körülményeit is. A szintén menetrendszerűen közlekedő szolgálati járatokat, melyekkel kora hajnalban munkába indulnak, vagy azt, hogy a csúcsidőben ugyan nem, de utána 20—25 perces tartózkodási idő — összevont pihenő — jár nekik. Ilyenkor látnak egyébként az utasok a végállomásokon vesztelő járműveket, melyek kivonása a forgalomból nem okoz zsúfoltságot, mégis szemet szúr. De a járművezető is ember. Ha villamost vezet, munkaidejének 94, ha pedig a busz volánja mögött ül, 90—92 százalékát effektív vezetéssel tölti.

— simon —

Jubilál a mezőgazdaság első szocialista brigádja

Húsz évvel ezelőtt, 1960 őszén alakult meg a magyar mezőgazdaság első szocialista brigádja: a bolyi kombinátban dolgozó Kosuth-tractorsbrigád. A 25 tagú kollektíva tagjai „emléküléssel” — a szántást-vetést végző traktorok, illetve a kukoricát betakarító kombájnokok nyergében — ülte köszöntötték az évfordulót. Az

ünnepi brigádgyűlést majd az őszi munkák befejeztével tartják meg, most nincs idejük rá.

A Balázs Sándor traktoros-gépez szakmunkás vezette kollektívát az MSZMP KB kongresszusi oklevéllel, a Minisztertanács és a SZOT elnöksége pedig a Magyar Népköztársaság kiváló brigádja címmel tüntette ki eredményes munkájukért.

Kudarc

Nehezen tudok napirendre térni a baleset fölött. Ugyan hány ember lakott volna jól ebből a tonnas rántottából — alkotói megérdemelt gyönyörűségére —, ha nem jön közbe a váratlan szerencsétlenség?

Tényleg, hány...? Az adatokat közli az újsághír, lehet számolni. Hozzá is fogok. Felhasználtam 310 tucat tojást, mármint, ha baszkéknál is 12 egy tucat, úgy volt összesen 3720 tojás. Vegyünk ebből harmat egy főre. Így 1240 adagra jutna. Bólogatok nagy elismeréssel: ez igen! Ezzel a többi felsorolt anyag mennyiségét is kezdem szortirozgatni. Azt szeretném megtudni, hogy három tojásból mennyi mennyi hozzávaló járul. Amolyan szakmai érdeklődés ez — a konyhában otthonos ember kíváncsisága —, hogy ugyan milyen ízek domináltak ebben a világsúcsnak szánt rántottában?

Azt mondja, hogy krumpli volt 100 kiló, rántottában krumpli? En nem tettem volna bele, de ez izlés dolga. Nyolc deka jut három tojásához. Itt sem sok. A 250 kiló hagymát azonban már kissé sokallom. Adagonként 20 deka! Jó, hogy ilyen nagy tételben mások az arányok... Mégis: ki tudja? Hanem aztán jön a prospap-

rika. Százötven kilót írnak, azaz másfél mázsát. Ez 50 kilóval több mint a krumpli. „Lebontva”, adagonként 12 deka. Lehetetlen. Mi magyarok már csak szeretjük a paprikás ételt, s nincs kizárva, hogy a baszkok még jobban, de ennyi pirospaprikát...! Gondoljunk csak bele! Nálunk a boltokban 5—10 dekás tasakokban árulják ezt a fűszert. Most vesz valaki három ötédekás csomagot, s fél tasak hűjén mind beleborítja egy háromtojásos rántottába! Soha olyan ravvallatot kaját!

Aztán a sóval is igencsak bőkezűen bántak ezek a baszk szakácsok. Tizenkét kilót használtak fel. Vagyis: három tojásához számítva — elég egy csipetnyi! — jó kávéskanálnyi. És akkor még itt van az étolaj. Háromszáz liter. Három hektó, azaz másfél hordónyi, ha a szokványos benzines-olajos hordókkal számolunk. A mi átlagos háromtojásos adagunkra majdnem két és fél deca jut belőle. Tűzvész lehetett ott, amikor ez a massa kiborult...

Es most kezdem csak érteni a dolgot. Nem véletlen baleset történt itt, hanem nagyon is szándékos. Derék baszk szakácsaink alighanem megkóstolták a versenyművet, s jobbnak találták, ha billentenek egyet a serpenyőn. Mert világsúcs ide, világsúcs oda — el kellett kerülni a blamát...!

D. Kiss János

Ügyes húzás

Négymillió dollár kvarcórára és hiánycikkre — Versenyben a külkereskedők

Várom a Körúton a 12-es buszt, miközben nézegetem a kirakatot. Hozzám lép egy barna hajú, rózsás kendős hölgy, és egy tucat kvarcórát húz elő a zsebéből. Hétszáz. Hatszázért se kell? — alkudhatunk is. Fél óra múltán bemegyek egy dohányboltba. Most már két úr vesz közre, és telefonálás ürügyén kirakosgatják a villogó számlapú szerkentyűket.

Piac a Skála Áruház mellett. Fonott táskák, lakkok, rúzsok, kvarcórák. A sláger: Creme—21 szappan — ötvenért. A krém 130... Pillanatok alatt kél mindkettő. Most ez a menő márka, kedveském, nem az Atlantic... Ha rendőr közeledik, mindent elnyel a nagy sportszatyor.

A négyes busz megállójánál, a Népköztársaság útján, feltűnően sokan álldogálnak. A zeneműből előtt ténfergők hóna alatt lemez. Nem most vették — eladni szeretnék. Például hétszázért a Bee Geest. Az áron nincs mit csodálkozni, hiszen az üzlet kirakataiban ugyanennyit kóstál a használt Donna Summer-nagylemez.

Razzia helyett

Rendőrért kiáltak? Az üzlekedők aranyéletét aligha szüntetheti meg egy-egy razzia, hiszen a legfőbb oka bizonyos kurrens cikkek hiánya. Világos a képlet, de mit lehet tenni? Egy kis soron kívüli importtal talán meg lehetne fékezni a fekete piacot. Ez volt a kormány véleménye, amikor két-kétféle dollárt ilyen célból átutalt a Centrum és a Skála-Coop áruházaknak.

Demján Sándor, a Skála-Coop vezérigazgatója:

— Az ellátás javítása szempontjából nagy jelentőségűnek tartom ezt az intézkedést. Nem elsősorban az árumennyiség növelése, hanem minőségi-választéki okok miatt. Azzal a feltétellel bocsátotta a kormány rendelkezésünkre a kétféle dollárt, hogy okosan és ügyesen vásároljunk. Kapóra jött, hogy ma már szabadon választhatunk a külkereskedelmi vállalatok között.

Versenyeztetjük az Elektroimpexet, a Generalimpexet, a Hungarocoopot; melyikük tudja majd a legkedvezőbb árajánlatot elérni. Ehhez alaposan ismerniük kell a külföldi kínálatot, és kihasználni a kedvező alkalmat. Nagy árendeményt lehet elérni, természetesen azt, ha csödbe jut egy külföldi kereskedő, és elárvereztetni a készletét. A karácsony előtti hónapokban élénk a kereslet — bár azt hiszem, e slágercikkek más hónapokban is ugyanilyen kapósnak lennének.

— Csak a budapesti „nagy” Skálában lehet ezekhez hozzájutni?

— Nem: az ország 40 Skála-Coop áruházába is jut e portékából, októberben és novemberben. Abban, hogy ilyen gyorsan beérkezzen az áru, nagy szerepe van a meggyorsult külkereskedelmi engedélyezési eljárásnak. A mintadarabok előzetes minőségi vizsgálatának ideje is a töredékére rövidült.

Kaszás Kálmán, a Centrum vezérigazgatója:

— A kétféle dollár vállalatunknál jelentős összeg, különösen, ha nem hiányt pótló, hanem választékbővítő célra fordítjuk. Bevártuk a Konsumex, az Elektroimpex, a Generalimpex és a Monimpex ajánlatát, és így lehetőségünk nyílt a válogatásra. A Creme—21 család több tagját, testápolót, gyümölcsillatú sam-

— Márkás kék és kordfarmer, divatos, felül bő, alul szűk női nadrágok, olcsó, egyszerű, de a legfrissebb módi jegyében készült gyerek-, kamasz- és leánykagorabók, pólók, trikók, márkás női fehérenemű, mintás tapéta, kvarcóra, kozmetikai cikkek. Ez utóbbiak között a mindennapi tisztálkodáshoz szükséges kellékek,



például márkás szappanok. És ami igazi sláger lesz, a szó szoros értelmében: egymillió hang-lemez és műsoros kazetta, az elmúlt másfél év legkapósabb popszámaival. Vetélkedésre készíttve ezzel a Magyar Hanglemegyártó Vállalatot, illetve a Kultúra Külkereskedelmi Vállalatot is.

Választékbővítés

— Milyen áron kaphatók majd ezek a cikkek?

— Olcsóbban, mint a fekete piacon. A kvarcóra több lesz, mint hatszáz forint, de mindenképp ezer alatt marad. Úgy vélem, a különbözetet megéri a garantált minőség, hiszen így nem ér senkit meglepetés, otthon nem derül majd ki, hogy üres óratókot vett a „kapualji” eladótól... — Csak a budapesti „nagy” Skálában lehet ezekhez hozzájutni?

— Nem: az ország 40 Skála-Coop áruházába is jut e portékából, októberben és novemberben. Abban, hogy ilyen gyorsan beérkezzen az áru, nagy szerepe van a meggyorsult külkereskedelmi engedélyezési eljárásnak. A mintadarabok előzetes minőségi vizsgálatának ideje is a töredékére rövidült.

Kaszás Kálmán, a Centrum vezérigazgatója:

— A kétféle dollár vállalatunknál jelentős összeg, különösen, ha nem hiányt pótló, hanem választékbővítő célra fordítjuk. Bevártuk a Konsumex, az Elektroimpex, a Generalimpex és a Monimpex ajánlatát, és így lehetőségünk nyílt a válogatásra. A Creme—21 család több tagját, testápolót, gyümölcsillatú sam-

pont, a Denim márkajelű férfi-kozmetikai cikkek, Charlie kölni, Fa sprayt, magnókazettákat, játékokat, faszert, öngyújtót, rágó gumit, fürdőszoba-felszerelést és rozsdamentes edényeket vásároltunk. — A pénzt, természetesen, annak feltételében kaptuk meg, hogy ügyesen és olcsón vásároljunk. Így is tettünk — a külkereskedők újszerű közreműködésével.

A mintegy négymillió dollár igencsak csekély tétel összes importunkhoz képest. Értékénél azonban sokkal nagyobb a jelentősége. Az intézkedésekből kitűnik; az illetékesek fontosnak tartják az áru kínálat javítását, hiszen ez jelenlegi gazdasági helyzetünkben, pénztárcánk tartalmát vizsgálva — politikai tényező.

Ha bosszankodunk is olykor a hiánycikkek miatt, az alapvető ipari termékekből, élelmiszerekből kiegyensúlyozott hazánkban az áru kínálat. A fekete piac letörése mégis rendkívül fontos. A csempészek, orgazdák, munka nélkül nagy jövedelmet zsebelnek be, miközben becsapnak bennünket. Azt viszont pontosan tudjuk: nemcsak létfenntartású cikkekre van szükségünk. Ha van pénzünk, szívesen költünk nélkülözhető, luxuscikkeknek azonban nem nevezhető holmokra is. És van rá pénzünk. Ezt jelzi az üzletek haszna. Nem valószínű, hogy ezután feladják kétes mesterségüket, de legalább egy időre eltűnnek a pályaudvarok környékéről.

Végre kereskednek

Van még egy — legalább ennyire fontos — tanulsága az importációnak. Miért nem lehet az egész évi fogyasztási importot úgy beszerezni, hogy versenyeztetjük a külkereskedőket, arra kényszerítve őket, hogy jót, de olcsón vásároljanak? A megszokott külföldi termelők helyett kipróbálni a számunkra még ismeretleneket? Vagy tartalékolni egy összeget váratlan esetekre, például, hogy ott-teremhessünk egy-egy külföldi árverésen, netán „kiszaglásnunk”, hol gyűlte fel nagyobb készletek... Ennek eddig jogszabályi akadályai is voltak — de elsősorban a megszokás, kényelmesség, az exportérdeklenség. Gyakorlattá kellene nemésíteni a gyorsabb engedélyezést és minőségvizsgálatot is. Sokkal több import fogyasztási cikk kerülne így a hazai üzletkebe, és akkor valóban letörhetnének a fekete piacot, sokat javítva a kínálaton is, és nem utolsósorban: versenyre készítenék a hazai termelőket.

Elek Lenke

A kínai gazdaság

A pálmaházi légkör vége

Minden jel arra mutat, hogy lassú változási folyamat indult meg a kínai gazdaságirányításban, s az egymilliárd lakosú ország gazdaságának működését — a lehetőségekhez képest — megpróbálják sajátos formában korszerűsíteni. Peking 20 esztendő után ismét nyilvánosságra hozza a legfontosabb statisztikai adatokat.

Először a tényeket

1977-ben a nemzeti jövedelem 8, egy évvel később 12, tavaly pedig 7 százalékkal növekedett. Az előrejelzések szerint az idén 6 százalékos gazdasági növekedés várható. Az ipari termelés 1980-ban várhatóan 6 százalékkal növekedik, a mezőgazdaság fejlődése nagyjából a tavalyi 4 százalékos szinten marad. 1979-ben az ipari termelés emelkedése 8 százalékos volt.

Először szerzett a világ hivatalos formában tudomást arról, hogy az elmúlt évben a költségvetési deficit 11 milliárd dollár volt, s ez a hiány az idén valószínűleg 5,2 milliárdra csökken. Erdemes megjegyezni, hogy az ország hadiköltségvetése meghaladja az évi 14 milliárd dollárt! Kína külföldi adósságai az év végére elérik a 3,4 milliárd dollárt, az egy főre jutó nemzeti jövedelem 232 dollár. Az infláció mértékéről nem hoztak nyilvánosságra adatot, szakértők becslése szerint azonban 10 százalékos fölé emelkedett.

A kínai népgazdaság legfontosabb célja továbbra is a „négy korszerűsítés” megvalósítása. A gyakorlati végrehajtás azonban egyelőre késik, mivel az 1979–81 közötti időszak a kiigazítás jegyében telik el. Három év alatt kell ugyanis helyreállítani azokat a komoly gazdasági károkat, amelyeket a „négyek bandája” okozott a népgazdaságnak. A hangsúlyt a nehézipar erőltetett ütemű fejlesztéséről, a könnyűipar és mezőgazdaság dinamikus fejlesztésére helyezték át az életszínvonal emelése érdekében.

A parlament ülésén Hua pártelnök bejelentette az 1976–85-ös tízéves terv érvénytelenítését, mert annak céljai túlságosan nagyratörtek és irreálisak voltak, s nem számoltak jónak az ország gazdasági fejlettségével és teljesítőképességével. Jövőre új tízéves tervet bocsátanak a parlament elé s ekkor kerül majd elfogadásra az 1985-ig terjedő öt éves terv is.

Az utóbbi hónapok gazdasági eseményei Kínában arról tanúskodnak, hogy lassú, óvatos reform kezdődött. A vezetés többször hangsúlyozta a minőségi követelmények előtérbe állításának szükségességét, a vállalatok közötti versenyt és a kezdeményező-készség felállításának igényét. Az új tízéves terv biztosítja majd „az értéktörvény szabad kibontakozását” és erősíteni kívánják a piac szabályozó szerepét is. Fokozatosan fel fogják számolni a tervek szerint a rugalmatlan, túlzottan centralizált gazdasági irányítást, s támogatják majd a magánkezelés demenzitását.

Jelenleg mintegy hatezer kínai vállalat vesz részt a reformkísérletben. Ezek a termelő üzemek — az állam által előírt kötelező termelési mennyiség teljesítése után

— maguk döntenek el a piac igénye alapján, hogy mely termékeket milyen mennyiségben állítsanak elő. A hatezer cég nyereséget fizet majd dolgozóinak, s fejlesztési egy részét is saját erőforrásból valósíthatja meg.

Mind nagyobb szerephez jut a vállalatok életében a bankhitel. Az állam a jövőben csak a nem termelő beruházásokat és néhány központi nagyberuházást fogja saját eszközeivel finanszírozni. Ezek a bevezetendő intézkedések arra utalnak, hogy Peking fokozatosan fel akarja számolni a „pálmaházi” légkört. Továbbra is igénybe kívánják venni a tőkés országok műszaki és anyagi segítségét, de a fejlesztéseket döntően önerőből kell megvalósítani. A jövőben fokozott figyelemmel kísérik az eladósodás mértékét: az évi adósságszolgálat — vagyis a hitelek és a kölcsönök törlesztési hányada — nem haladhatja meg az exportbevételek 20 százalékát.

A mérsékelt növekedési adatok arról tanúskodnak, hogy a helyreállítás 1981-ben folytatódik, s továbbra is a könnyűipar, valamint a mezőgazdaság élvez prioritást. A tervek szerint jövőre az ipar 6, a mezőgazdaság 4 százalékkal növeli termelését. A beruházások az ideihöz képest 5 százalékkal emelkednek, a belkereskedelem forgalma pedig 15 százalékkal haladja meg az ideit.

Pályamódosítás

Az előirányzat szerint jövőre 35 millió tonna acélt gyártanak, 620 millió tonna szemet hoznak a felszínre, a villamosáram termelése pedig eléri a 312 milliárd kilowattórát. A mezőgazdaság 342 millió tonna gabonát és 2,6 millió tonna gyapotot termel majd meg. Összehasonlítva a várható idei termelési adatokkal, átlagosan 3–5 százalékos emelkedésre lehet számítani az egyes szektorokban.

Különös figyelmet fordítanak jövőre és az elkövetkező években az energéikai ágazatra, azon belül pedig elsősorban a kőolajbányászatra. Kína olajtermelése jócskán elmarad a várt növekedési ütemtől: 1978-ban 104, tavaly 106 millió tonna olajat hoztak a felszínre, s az idén valószínűleg csak meg tudják ismételni az 1979-es termelési eredményt. Az erőforrások ellenére jövőre is 106 millió tonnás kitermelést várnak a kőolajmezőkön a korábban tervezett 150–170 millió tonnával szemben.

A sokirányú fejlesztés igénye Kínában józan keretek között csak igen lassan valósítható meg, mert a szükséges anyagi és műszaki eszközöknek csak töredékét képes az ország külföldről beszerezni. A hitelforrások is végesek, az exportjövödelmek pedig belátható időn belül nem fokozhatók lényeges mértékben. Marad tehát a saját erőből való haladás. Valószínűleg ennek az irányvonalnak a szükségességét ismerik fel fokozatosan Pekingben. A gazdasági kérdésekkel egyre többet foglalkozó vezetés óvatos, de mind szélesebb körben kibontakozó kísérletei is az erőteljesebb pályamódosítást sürgetik, illetve készítik elő.

G. Gy.—Sz. P.

Napirenden a hatodik öt éves terv

A kisiparosok dolga

Péntek délelőtt a KIOSZ országos választmányának ülésén megvitatták a kisipar feladatait a hatodik öt éves terv időszakában. A tanácskozáson részt vett Kovács Antal, a Központi Bizottság osztályvezetője, dr. Villányi Miklós pénzügyminiszter-helyettes és Dobrotka László könnyűipari miniszter-helyettes. Dr. Dankó János, a Könyvüipari Minisztérium főosztályvezetője, bevezetőjében hangsúlyozta, hogy az MSZMP XII. kongresszusának határozata a kisipar feladatának jelölte meg azt, hogy a következő esztendőben a valóságos igényekkel összhangban járuljon hozzá a lakosság jobb áruellátásához és a szolgáltatásokhoz. A Minisztertanács 1980. augusztus 21-én hozott határozatot a szolgáltatások szervezeti rendszeréről és a kisipar szolgáltató tevékenység fejlesztéséről.

A kisipari tevékenység fejlődé-

sére a mennyiségi növekedés volt a jellemző, a nagyobb teljesítmények elérését alapvetően a létszám bővülése tette lehetővé — állapítja meg a Könyvüipari Minisztérium. A kisipari műhelyek műszaki állapota kedvezőtlen, a kisüzemek hatékonysága alacsony. Nem javult az anyagalkatrész- és a szerszámmellátás A hatékonyság növelésére irányuló gazdaságpolitikával összhangban az erőteljes javulás feltételeit kell megteremteni a kisiparban. Ehhez meg kell teremteni a fejlődés intenzív szakaszára való áttérés lehetőségeit, és a követelményeknek megfelelően módosítani szükséges a kisipar gazdasági és jogi szabályozóit, felszámolva az indokolatlan köztöltéseket. Ahhoz, hogy elősegítsék a piaci verseny kibontakoztatását, emelkedni szükséges a kisipar műszaki színvonalának. Egyszerűsíteni kell a kisipar mű-

ködésére vonatkozó jogszabályokat, az ügyintézését.

Neményi Endre, a KIOSZ elnökhelyettese, hangsúlyozta, hogy a szolgáltató kisipar teljesítőképességét a hatodik öt éves terv időszakában mintegy 25–30 százalékkal, teljesítményértékét — folyó áron számítva — körülbelül 65–80 százalékkal szükséges növelni. A hatodik öt éves terv vitájához hozzászólt Kovács Antal, a KB osztályvezetője. Kiemelte, hogy az elmúlt esztendőben politikánk véglegesen tisztázta a kisipar helyét, szerepét a népgazdaságban. Feladatainak, életszínvonal-politikánk egyértelműen megkívánja, hogy a kisipar szervezeten kapcsolódjon a szocialista gazdasághoz, s e területen is alapvető követelmény az, hogy nagyobb jövedelmet csak több és jobb munkával lehessen elérni.

— mezei —

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Svájci költségvetés — deficittel

A svájci kormány jóváhagyta a vám- és pénzügyminisztérium 1981-es évre szóló állami költségvetési törvénytervezetét, amely 1 milliárd 177 millió svájci frank deficitet irányoz elő.

Pénzbevitálás az NDK-ban

A Német Demokratikus Köztársaság pénzügyminisztérium csütörtökön napi 25 NDK-márkának megfelelő konvertibilis valutában állapította meg a nem szocialista országokban állandó lakhelyűl rendelkező külföldiek napi

minimális pénzbevitálási kötelezettségét az ország egész területén, beleértve Berlint, az NDK fővárosát is. Az új rendelkezés október 13-án lép életbe.

EGK-segítség Portugáliának

Az Európai Gazdasági Közösség mintegy 385 millió dollár értékű segítséget nyújt Portugáliának a Közös Piacba történő belépésének előkészítéséhez. Az eredetileg 600 millió dolláros portugál igényből jóval kisebb támogatásból 210 millió dollár a kölcsön, és 175 millió az adomány.

Felsőtárkányi beszélgetés

Távol a komputertől



Emlékszem, Kijevben a Sevcsenko Egyetemen láttam életemben először számítógépet. Szinte vallásos tisztelettel néztem rá, miközben magyarázták, mi mindenre képes. Ennek alig tizenöt éve. És itt van, már a hazai közigazgatásban is megjelent a számítógép. Iratkezeléshez használják, de van sok más technika újdonosság is, Iratlift, peremlyukártya, telefonos ügyfélszolgálat... Hangszigetelt leírószooba, ahol fülhallgatón „veszik” a géprók a magnósöveget, s csupán elektromos gépen dolgoznak. De van központi iktató, ügyfélszolgálati iroda, s még sok minden más.

Érdekesebb azonban, hol vannak ilyen gépesített hivatalok? Jobban mondva, hol nincsenek. Magától értetődik, hogy ez a technikai átalakulás jobbra csak városokban, közülük is inkább a nagyobbakban tapasztalható. Am, mi jut ugyanekkor a községeknek? Ugyan mire gondolhat a kis falu tanácselnöke, vb-titkára, amikor a komputeres iratkezelésről olvas az újságban?

Számoljunk egy kicsit

Egertől nem messze, a 3000 lelkes Felsőtárkányon próbálók tájékozódni. Mehetnék akárhová, tudok félhomályos kis tanácsházakról, ahol nappal is égetik a villanyt, mert az apró ablakokon annyi fényt kapnak, hogy amellet szinte csak szóbeli ügyintézés lehet, írásbeli alighogy... Most azonban úgy jön ki a lépés, hogy a felsőtárkányi tanácsnok nyitok be, ahol a hivatali körülményeket illetően, hovatovább eleganciáról lehet beszélni. Bóna József tanácselnök szobájában olyan modern, nagy szék-rendszer áll, hogy szívesen elfogadnám a lakásomba is. De mármár nagyvonalú jó ízlésre vall a többi bútor is: az íróasztal, kanapé, fotelek, szőnyeg... Nem is állom meg, hogy szóvá ne tegyem a nekem szokatlan községi tanácsi választékos berendezkedést.

Látta volna csak néhány évvel ezelőtt — legyint erre Szatmári Istvánné vb-titkár. — Az épület legalább 200 éves, most tatarozták, nemrég. Amikor aztán visszaköltöztünk, akkor kaptunk engedélyt, hogy tisztességesen berendezzük.

Igen, mert mi Eger város környéki községe vagyunk — folytatja az elnök. — Hivatalos értelemben, de meg távolság szerint is. Ez pedig azzal jár, hogy alkalmazkodnunk kell a városhoz. Úgy értem, a munka színvonalában, s a külsőségekben is... Ezt a város is méltányolta.

Erre előhozakodom a komputeres iratkezeléssel, meg az iratlifttel, egyebekkel, hogy mit szólnak hozzá.

Hát, számítógép, az kérem minálunk itt van! — s az elnök a saját fejére mutat. — Ide be van táplálva jószerevel az egész falu, mondhatnám, név szerint. Olyan nagyon nincs is nekünk szükségünk gépekre, elektromos berendezésekre. Mert tegyük fel, hogy ha volnának ilyenek, mit kezdenénk velük? Egyelőre olyan sincs köztünk, aki egy stencilgéppel elboldogulna.

Az pedig nagyon kellene. Mármint egy stencilező — szól közbe Szatmári. — Ne nézzünk mást, csak mondjuk, amikor tanácsülésre készülünk. Harminchárom tanácsstagunk van, akiknek előre ki kell küldenünk az írásos anyagot. Rajtuk kívül persze, lehetnek meghívottak is, akiknek ugyancsak postázzuk. Elég az hozzá, ilyenkor annyit gépelünk, majd leszakad a kezünk. En ugyan 10–12 példányt is behúrok egyszerre a gépbe, de így is nagy munka.

— Maga gépel mindenki?

— Szigorúan! — bólint az elnök. — Öten vagyunk összesen. Kettőnkön kívül van még az adóügyes, a gazdálkodási előadó, az igazgatási előadó, és slussz No, meg a hivatalsegéd, persze. Ezért mondom, hogy náunk nem gépesíteni kellene.

— Hanem...? — Nézze, tudom, nehéz eset — hangzik némi szünet után, kisé-tétován. — Az eddigiekből biztosan sejtji, hogy miről van szó.

— Létszám kellene? — Az! De legalább egy adminisztrátor, bár ezt mostanában nem illik kérni. — Ezzel Bóna József elővesz egy papírt. — Hallgasson ide!

Ahogy olvassa, én jegyzem: tavaly összesen 2295 ügyiratot iktattak, 429 határozatot hoztak, de a határozat jellegű okiratok száma ezenkívül még 1353; kiadtak emellett 518 állatkiéso lapot, bejegyezték 456 népségi adatváltozást. Nyugdíjügyben nyilatkoztattak 219 embert. Volt aztán a személyi számk kiadása: 3000. Itt a vb-titkár közbe is szól:

— Ezekkel a személyi számokkal, például, két hétig dolgoztunk. Reggel 5-től este 8-ig. Kivétel nélkül, mindnyájan. És még az a sok más munka, ami statisztikailag nem mutatható ki. Idézések, letiltások, szabálysértések, egyebek. En ennek ellenére mégis azt mondom, hogy elboldogulnánk mi öten is, ha nem ilyenek volnának a körülmények...

Nyolcan jöttek és mentek

— Milyen körülmények? — Hát, itt van például az adóügy. Az utóbbi öt évben pontosan nyolcan váltották egymást ebben a munkakörben. Mert van körülbelül 900 adózónk. Több mint 2500 az olyan adótétel, amivel állandóan foglalkozni kell. Csak adócsékket majd 2500-at kell kitölteni évente...

— Így van — helyesel az elnök. — Azt kérdezte az imént, mi jut eszünkbe a komputeres közigazgatásról. Hát, az olajkályháink, például. Az öt olajkályháink, mondjuk. Havonta 20 forintot fizethetünk egyik-egyik után fűtői díjat. Vagyis az öt után összesen havi egy százast. Ennyiért egy iskolás gyerek sem tölti fel naponta a kályhakat. Hát még, hogy időnként ki is kormozná a csöveket! Szó sincs róla! Pedig a szabályzat szerint 60-tól 100 forintig is fizethetnének kályhánként, ami ugyancsak kevés, de mi még erre sem kaptunk engedélyt. Mit akarok ezzel mondani? Azt, hogy nálunk, az alsó szintű igazgatási ágazatban, túlságosan nagy a merevség. Még az itteni másik két ágazatnak, az egészségügynek és a művelődésügynek sincsenek olyan nagy kötöttségei, mint nekünk. A pedagógusoknál, például, ha elmennek nyugdíjba a magasabb fizetésűek, a felszabaduló bérükből esetleg a többieknek is lehet javítani. Ilyesmí nálunk nincs.

Amit ne a gépektől kérdezzünk

Többet aztán nem is mondanak a felsőtárkányiak. Kicsit már így is húzzák a nyakukat, nem mondtak-e máris túl sokat. Magam fogalmazom hát meg helyettük, hogy a községben — ahol az évi adó mintegy 700 ezer forint, s nagyjából hatmillió költséggel dolgoznak — ugyan nem terjedhetne-e odáig a tanácsi önállóság, hogy a hivatali kályhák fűtői díját maguk határozzák meg.

Ha túlságosan nehéz erre válaszolni, gondolom, meg lehetne kérdezni egy jól programozott közigazgatási számítógépet.

D. Kiss János

Érd jelentkezett, s szeretné közkinccsé tenni...

Testületek, láncszemek

Érd két esztendővel ezelőtt még az ország legnépesebb nagyközsége volt, ma a városok rangsorában a 25. helyen áll. A városi rangra emelést követően alakították ki az új választókereteket is. A júniusi választások óta 100 tanács tag helyett 84 képviseli az 50 ezer lelket számláló település lakosságát a testületben. S még egy jellemző adat: a 73 fős tanácsi szervezet az elmúlt évben csaknem 80 ezer ügyet intézett.

Ha figyelmesen szemügyre vesszük a fenti számokat, nyomban megértjük a vb-titkár, dr. Kara Pál kérését: szeretnének a Tanácsok Fórumában bemutatkozni, szólni nehézségeikről, az erőfeszítéseikről. Szeretnék az általuk kidolgozott új megoldásokat közkinccsé tenni, és azt remélik, hogy bizonyos módszertani kérdések továbbfejlesztéséről más tanácsok is elmondják majd javaslataikat. Az alábbiak tehát amolyan vitaindító beszélgetésnek, tapasztalatcsereire való felhívásnak is tekinthetők.

— Helyzetünket alapvetően meghatározza a főváros közelsége — mondja a vb-titkár. — Városunk sajátossága, hogy mindazok a gondok, amelyek az agglomerációs településeken megtalálhatók, nálunk — a település méretei miatt — mintegy ötszörösére nagyítva jelentkeznek.

A vb-titkár a térképhez lép, s széles mozdulattal képzeletbeli átlós vonalat húz.

— Tizenkét kilométer a város hossz tengelye. Ha valaki, mondjuk, a tengely egyik végéből el akar jutni a másik végén levő művelődési házba, két sorompón kell áthaladnia, s az út csaknem fél óráig tart. Ennyi idő alatt Pestre is be lehet érni az autópályán. Így aztán hiába dolgoznak lelkes, kitűnő szakemberek a művelődési házban, nem képesek igazán közönséget toborozni a műsorokhoz.

— Milyen munkalehetőségek vannak Érdön?

— Néhány kisüzemtől eltekintve nálunk nincs ipar. Az emberek nagy része Budapestre, Százhalombattára, illetve a díszdi Csapágygyárba jár dolgozni. Ebből sok minden következik. Köztudott dolog, hogy egy jól működő nagyüzem úgyszólván képes meghatározni egy egész település életét. Nálunk ilyen nincs, tehát támogatásra szorulunk. Ilyen körülmények között nagy szerepe van a lakosság segítőkészségének. Igen ám, de éppen

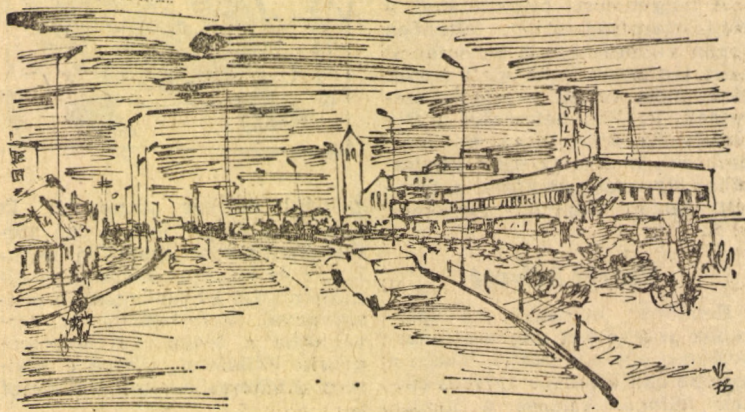
azért, mert úgynevezett „eljáró” város vagyunk, nálunk sokkal nehezebb a lakosságot a köz érdekekben mozgósítani, mint olyan helyen, ahol az emberek napközben is otthon élnek, helyben dolgoznak. Ennek ellenére az egyik legnagyobb erőforrásunk a társadalmi munka.

— S ez minek köszönhető? — Úgy gondolom, ezen a téren igen fontos szerepe van a tanácsnak, pontosabban a szervezet és a lakosság közötti összekötő láncszemet alkotó tanács tagoknak. A társadalmi erők összefogása, a tanácsi munka javítása érdekében az utóbbi időben több intézkedést tettünk, s újabb módszerek alkalmazására is készü-

nek előterjesztéséhez általában nincs hozzászólás. Eppen ezért szerkesztettem egy speciális szótárt, amelyben a legfontosabb pénzügyi alapfogalmakat, s azok magyarázatait gyűjtöttem össze. Talán ez könnyít valamit a tanács tagok helyzetén.

— Milyen újításokat terveznek még?

— Az új tanácsépületben külön teremben kap majd helyet a tanács tagok klubja, amelyben havonta egyszer kötetlen formában véleménynyit cserélhetünk a testület valamennyi tagjával. Ezenkívül lakossági fősztályt szervezünk a kulturáltabb ügyfélfogadás érdekében. A fősztály feladata lesz az ügymenetvizsgálat



Érd, városközpont

lünk. Kéthavonként úgynevezett gyors tájékoztatót adunk ki, amelyben a település életének fontosabb eseményeiről, valamint a szakigazgatási szervek és a testület működéséről tudósítjuk a tanács tagokat. Negyedévenként a jogszabályi tájékoztatóban össze gyűjtjük a fontosabb változásokat, az újabb szabályokat. Ezenkívül egységes szerkezetbe foglaltuk és kinyomtattuk a tanács törvényt, a végrehajtási kormányrendeletet, valamint a városi tanács szervezeti és működési szabályzatát.

— Gyakran panaszkodnak a tanács tagok, hogy bizonyos szakmai kérdésekhez a testület előterjesztések terjengőssége, szakmai zsargonja miatt nem tudnak hozzászólni. Tesznek-e önök ez ellen valamit?

— A tapasztalatok szerint a legnehezebben „emészthető” téma a laikus számára a pénzügy. A szakigazgatási szerv vezetőjé-

és ennek nyomán az egyszerűbb, gyorsabb eljárási módszerek kidolgozása is.

— Ezek az elképzelések igen jól hangzanak. De vajon a megvalósításukhoz akadnak-e felkészült emberek a testületben?

— Az idei választásokon a tanács tagok 50 százaléka kicserélődött, az átlagéletkor 20 évvel csökkent. A jelölő gyűléseken átlagban 43–44 fő vett részt, összesen csaknem 900 javaslat hangzott el. S ezeknek a javaslatoknak a többségét alkalmazni lehet, illetve kell! Mindez talán érzékelteti, hogy a lakosság igen komolyan vette a választásokat, s általában olyan emberek kaptak bizalmat, akik korábban már valamilyen formában bizonyították rátermettségüket. Ez a garda legalább akkora erőforrást jelent a városnak, mint mondjuk egy jól működő nagyüzem...

Érdélyi András

Hosszú évekre tekint vissza Hevesben a megyei tanács és a helyi üzemek, vállalatok, intézmények élénk munkakapcsolata. Az eszmecsere, a véleményegyeztetések és viták mind azt szolgálták, hogy kölcsönösen megismerjék és segítsék egymás munkáját, valamint megoldást találjanak a tisztázatlan kérdésekre.

Hagyományai és jó munkamódszerei vannak a rendszeres információcserének. A megyei vezetés mégis úgy döntött, hogy halaszthatatlan ennek a kapcsolatrendszernek a korszerűsítése, újrászabályozása, egységesítése. Korábban ugyanis az egy-egy intézmény patronálásával megbízott végrehajtó bizottsági tag becsületesen, de mégiscsak affele szorgalmi feladatként végezte ezt a munkát, az információszolgáltatás és a tájékozódás gyakorisága, még inkább tematikája a saját belátásától függött. Azt sem szabad elfelejteni, hogy Hevesben — akár csak az ország más tájain — meglehetősen „kapósak” a megyei tanácsi vezetők, már ami a protokollt illeti. Nem győzik, és nem is győzhetik a meghívásokat, amelyek hol új létesítmény avatására, társadalmi eseményre, minden rendű és rangú rendezvényre

A jelenlét még nem segítség

invitálják őket. Mintha az átadásra váró iskola, óvoda rangját, értékét az határozná meg, ki vágja el a száragot, ki mondja el az ünnepi beszédet...

Nos, ezen a gyakorlaton is változtatni kívánnak a hevesiek. Annál is inkább, mert a megnövekedett feladatok ugyanakkor — és ez nem elmentmondás! — még több személyes találkozást igényelnek. Ezért a végrehajtó bizottság tagjai között — nem hagyva figyelmen kívül a korábbi esztendő tapasztalatait sem — „felosztották” a megyét és pontosan meghatározták, ki melyik intézményt patronálja és milyen módon, sőt kidolgozták a tájékoztatás témarendjét is.

Nyilvánvaló, hogy az együttműködés mindkét félnek hasznos. Elvégre az üzemek, a vállalatok dolgozói, vezetői első kézből kaphatják információkat a megyei vezetés elképzeléseiről, távlati tervekről. Ugyanakkor a végrehajtó bizottság elé kerülő anyagokat a testület valamennyi tagja

olyan hasznos adatokkal, észrevetéseikkel egészítheti ki, amelyek a megalapított döntésekhez nélkülözhetetlenek.

Figyelmet érdemel az is, hogy a megyei vezetés felhívással fordult a helyi tanácsokhoz: ápolják, erősítsék a kapcsolatot a helyi intézményekkel, éljenek a személyes találkozások adta lehetőségeikkel, adjanak tájékoztatást az éppen időszerű feladatokról, döntéseik előtt pedig támaszkodjanak az üzemi kollektívák véleményére.

A kapcsolatok rendjének újrászabályozására azért is jó időpontot választott a Heves megyei tanács, mert a végrehajtó bizottság új tagokkal bővült. A szakterületek újrafelosztásakor gondosan mérlegelték, hogy egy-egy vb-tag a lehetőségeihez képest lakóhelyéhez közel eső területen dolgozzék; arra is ügyeltek, hogy a patronus szakképzettsége, érdeklődési köre közel álljon a rábízott üzem, vállalat alaptevékenységéhez.

Az egységes koncepció kidolgozása dicséretes a szakterületek pontos és személyre szóló felosztása pedig olyan eredményeket hozhat, amelyeknek előnyeit az egész megye élvezheti majd.

Forró Péter

Jutalomellátás?

A szociálpolitika kockázatai és kérdőjelei - Újfajta kritériumokkal

Az egyik munkahelyen teniszpályák, úszómedence, kozmetikai szalon, mosoda, vagy - a „faj-súlyosabb” szolgáltatások közül - hegyi és vízparti üdülők, horgász- és vadásztanyák, egy kisváros számára is irigylésre méltó lakásépítkezések. A másikon jobb esetben is néhány bérelt szoba, nyaraló gyanánt, néhány rozzant zuhany, vagy tucatnyi badoglavór egy félreeső szuburbán öltöző- és fürdőként. Ilyen s:élsőségek jellemzik a munkahelyek szociális szolgáltatásait. A luxus és a szegénység közötti közepűt, persze, sokkal gyakoribb, de ellentmondások és aránytalanságok mindenütt felfedezhetők. Már az sem biztos, hogy az átlagosnál magasabb színvonalú szociális ellátást nyújtó vállalatok az anyagilag is tehetősebbek, a szerényebbek viszont minden esetben a szegényebbek közé sorolhatók...

A furcsának ható ellentmondás megértéséhez elkerülhetetlennek látszik a vállalati szociálpolitika és a pénzügyek összefüggéseinek némi - alapfokú - tanulmányozása. A munkahelyi szociális ellátás több tucatnyi formája két nagy csoportba osztható: egyrészt a mindennapi munkához közvetlenül kapcsolódó ellátások (üzemi étkeztetés, munkaruha, védőfelszerelés, munkások szállítása, fürdő-öltözők, orvosi rendelők, munkásszállások), és a munkavégzéshez nem - vagy csak nagyon áttételesen - kapcsolódó szolgáltatások (üdültetés, lakásépítés, segélyek, gyermekintézmények, kulturális és sportlétesítmények). Az első csoport anyagi terheit - az étkeztetés kivételével - a termelési költségek (voltaképpen, a rezszi) terhére lehet elszámolni, a második csoportba tartozó szociális ellátás ellátás fejlesztése a nyereségrészesedési alapot terhelik. Ebből következik a munkahelyi vezetőket gyöttrő egyik dilemma: többet költsenek a második csoportba tartozó szociális ellátási formákra - és akkor kevesebbet fizethetnek készpénzben év végi részesedésként, kevesebbet fordíthatnak jutalmakra, béremelésre - vagy fordítva: szerényebb szociális ellátás, de vastagabb boríték?

Látszólag vállalati elhatározás dolga, ám bonyolítja a dolgot az érvényben levő bérszabályozási rendszer, amely - érthető, de ezúttal nem részletezendő okok miatt - a béremelések mértékét, pontosabban, az átlagbért, szigorú határok közé szorítja. S ha egyszer a béremelésnek átélhetetlen - vagy csak súlyos anyagi konzekvenciák árán átélhető - korlátai vannak, mivel lehet megtartani a munkásokat és alkalmazottakat? Mi az a vonzerő, aminek segítségével a munkaerő-ínséges világban is növelhető a vállalati létszám?

Erdemes visszaemlékezni a néhány évvel ezelőtti százával - itt-ott még ma is - megjelenő

újsághirdetésekre, amelyekben a vállalatok egymással versengve próbálták magukhoz csábítani a munkásokat, ígérve - a szociális ellátás körébe tartozó - minden szépet és jót.

A hirdetéseket annak idején megengedhetetlen munkaerő-csábításnak nyilvánították, a vállalatok által finanszírozott szociális ellátás kiteljesedése azonban - érthetően, például azért is, mert ily módon csökkentek az állami költségvetést nyomasztó terhek - feltétlen helyesléssel



találkozott. A „munkaerő-csábítók” ezen a ponton „vállalati szociálpolitikusokká” váltak, akik áldozatos munkával teszik kényelmesebbé, korszerűbbé dolgozóik munkahelyi és életkörülményeit. De, hogy miért - valóban az önzetlen szociális gondoskodás, vagy esetenként a már jelzett kényszerhelyzet miatt - arra csak mostanában keresik a választ.

Valószínűleg igaz, hogy egy vállalatnak könnyebb, és talán „hasznosabb” is „béren kívüli juttatásban” részesíteni a dolgozókat, akik meghatározott körét, mint bérük emelésére törekedni. Többek között ezért sem biztos, hogy általában azok a vállalatok biztosítanak átlagon felüli szociális ellátást, ahol ezt a dolgozók érdekei megkívánják, vagy ahol a vállalat eredményei lehetővé is teszik.

E feltételezés megalapozottságára utal, hogy - minden idevágó vizsgálat, felmérés és kutatás szerint - évek óta gyorsabb ütemben növekszik az egy főre jutó vállalati szociális ellátás értéke, mint a munkások és alkalmazottak havi átlagkeresete, illetve jövedelme.

A munkások számára, persze, tökéletesen mindegy, hogy a vállalatok szociális tevékenysége mögött valójában milyen szándék húzódik meg. Az elosztás aránytalanságait azonban észreveszik és szöve teszik. Mindhiába: a munkahely nem tehet mást, mint hogy válogat, differenciál. Erdem szerint osztja el a szociális támogatást. A dolgozók egy részének ad, másoktól megtagad, attól függően, hogy kiket tart fontosabbnak, hasznosabbnak munka-

társaknak. Logikus, érthető magatartás, egyetlen szépséghibával: a differenciáltan szétosztott szociális támogatás anyagi alapjait a vállalat valamennyi munkása teremti elő, akik feltehetően jól tudják, hogy a végzett munka, illetve a szociális szempontok szerinti elosztás között alapvető különbség van. Elméletben. A szociális ellátás, a támogatások és a kedvezmények különböző formái ugyanis ma már egyértelműen bértkiegészítő szerepet töltenek be, s ez jelentős munkahelyi konfliktusokhoz vezet.

A feszültségeket, az ellentmondásokat érzik a vállalatok is, és - mintegy megelőzendő a helyzet további éleződését - egyre kisebb hajlandóságot mutatnak az állami szociális terhek átvállalására. Erre utal, hogy a tervezettnél jóval kevesebb vállalati óvoda és bölcsőde épül, egy sor vállalat elhalasztotta a lakásépítési támogatásával kapcsolatos helyi intézkedések életbe léptetését, vagy például most már kifejezett ingerültséggel reagálnak a mindinkább elszaporodó - afféle jótékonykodási akció köntösébe bújtatott - területi kívánságokra.

Ezért is hangzik el egyre többször a kérdés: *termelőegység vagy szociális intézmény-e a vállalat?* (S akik kérdeznak, gyorsan hozzáteszik, hogy erre csak egyféle válasz adható, ez esetben viszont fokozatosan tehermentesíteni kellene a vállalatokat a nem rájuk - hanem szertintük az állami költségvetésre - tartozó szociális kötelezettségek alól.)

Szigorúan gazdasági szempontból mérlegelve talán helytálló ez az érvelés, ennek ellenére nehezen képzelhető el olyan „munkamegosztás”, hogy a vállalat termel, a termelőmunkát végző emberről pedig gondoskodik az állam. Igaz: a vállalatokra sok szociális tennivaló hárul, s az ezzel kapcsolatos gondok jó része visszavezethető az állami szervek, a munkahelyek és a tanácsok közötti szociális szereposztás bizonytalanságaira, esetenkénti zavaraira. E bizonytalanságok és zavarok egy sokkal mélyebben fekvő probléma megoldatlanságára utalnak. Nevezetesen arra, hogy a szociálpolitika - vagy, ha úgy tetszik; a társadalompolitika - konkrét irányát megszabó preferenciális kritériumokkal takarékosabban kellene bánni. Illetve: előre tisztában kellene lenni e preferenciák alkalmazásának származékos következményeivel és mellékhatásaival. Például: ha egy munkahelyen úgy döntenek, hogy a kedvezményes üdülés a legrosszabb anyagi helyzetben levők számára nyújtandó szociális támogatás, akkor tudniuk kell azt, hogy ezzel a döntéssel a jobb fizetésűk, a munkahely szempontjából fontos, vagy éppen kiemelkedő munkát végzők elveszítenek egy privilegiumot, és fel kell készülniük arra is, hogy közülük egyesek (akik nem szoktak hozzá, hogy a jogok vonatkozásában bárki is megelőzze őket) netán elégedetlenkedni fognak.

Vagyis - még mindig az iménti példánál maradva - nem ártana kimondani, hogy a kedvezményes üdültetés elsősorban anyagi támogatás azok részére, akik - például a családi helyzetük miatt - másképpen nem üdülhetnek. Nem feltétlenül szükséges ugyanis, hogy a munkahelyi beosztást, vagy az átlagosnál magasabb szakértelmet minden lehetséges formában és minden lehetséges kedvezmény-nyel díjazják, honorálják. A beosztás, a szakértelmet ekvivalense - lenne! - a magasabb bér, s ebből az is következne, hogy a szociálpolitikának más kritériumokat kell - kellene! - alkalmaznia. Olyanokat, amelyek a legjobban rászorulókat gondjait enyhítenék. Éppen azért, hogy ne ott segítsenek, ahol más módon is kijelölhetők bizonyos szükségletek, hanem ott, ahol a szociális támogatásra valóban szükség van.

Vértes Csaba

GATT-jelentés

Egyensúlyhiány

A közelmúltban tette közzé a genfi székhelyű Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) szokásos éves jelentését. Az anyagban - a világszervezet jellegéből következően - elsősorban a világkereskedelem problémáit elemzik a szerzők, de alkalmat találnak néhány, a szélesebben értelmezett gazdaságpolitikát érintő tanulság megfogalmazására is.

A világkereskedelem - folyó dollárárfolyamon kifejezve - igen dinamikus módon nőtt a hetvenes évek második felében. Míg 1976-ban a világexport 991 milliárd dollár volt, addig 1979-ben a regisztrált összkivitel értéke meghaladta az 1600 milliárdot.

A növekedés üteme tehát 1978-79-ben évi 6 százalékkal tett ki, az ipari termelés azonban - ugyancsak változatlan áron - alig több mint 4 százalékkal bővült. Továbbra is megfigyelhető volt az a tendencia, hogy a világkereskedelem bővülésének mértéke általában meghaladja az ipari termelést. Vagyis: egységnyi ipar termelésnövekedéshez az egységnyi meghaladó külkereskedelmi forgalom-emelkedés tartozik.

Ütem és szerkezet

A GATT vizsgálatai a világkereskedelem szerkezetét is elemzik. Az 1976-79-es időszakot átfogó elemzésből megállapítható, hogy az ipari termékek világkereskedelmében figyelhető meg a legstabilabb növekedési ütem: a világexport - változatlan áron - évente 5 százalékkal nőtt. A mezőgazdasági szektor cikkeiben már jelentősebb a mozgás. 1977-ben a világkivitel még csupán 1,8 százalékkal bővült, a következő évben már csaknem 10 százalékot ért el, míg tavaly 6,6 százalékkal képviselt.

A szélsőséges ingadozások nem annyira a kereslet fluktuációjával, mint inkább a kínálat változásaival, a különböző természeti eredményekkel magyarázhatók. Ugyancsak nem figyelhető meg töretlen növekedési ütem az ásványi nyersanyagoknál és energiahordozóknál sem. 1977-ben a világkivitel 2,2 százalékkal nőtt, 1978-ban 1,6 százalékkal esett vissza, majd tavaly 4,2 százalékkal ugrott. A jelentős bővülést valószínűleg a készletező vásárlások és a fejlett tőkés országokban mutatók viszonylag magas, 3,3 százalékos növekedési ütem magyarázza.

A világkereskedelem fejlődését a hetvenes évek második felében jelentősen befolyásolta a nyersolajárak alakulása. A fejlett tőkés országok kivitele - folyó áron számítva - tavaly 22 százalékkal nőtt, az idei első félévben

pedig 25 százalékot reprezentált. Gyorsult a behozatal is, az ütem tavaly 29 százalékkal tett ki, míg az idei első félévben 30 százalékra emelkedett. A folyó áras számokból mindenképpen úgy tűnik, hogy a behozatal növekedése meghaladta a kivitelét.

Pozíciók átrendezése

Volumenben mérve a helyzet éppen fordított: az országscsoportok exportja gyorsabban nőtt az importnál. (A folyó áron mért gyorsabb importnövekedés a cse-rearányok romlását jelzi!)

A teljes világkivitelben egyébként a fejlett tőkés országok részesedése tavaly csak minimális mértékben csökkent és így meghaladta a 63 százalékat. Az olajexportáló fejlődő országok - termékek árának nagymértvű emelkedése következtében - arányukat 13 százalékra tudták emelni, míg az olajjal nem rendelkező fejlődő országcsoporthoz a világexportban meghaladta a 12 százalékat. A fenti számítás szerint a szocialista országok 1979-ben a világkivitel 11 százalékat adták.

Az olajárak emelkedése jelentősen átrendezte az egyes országcsoporthoz mérlegpozícióit is. A fejlett tőkés országokban az árak, szolgáltatások és a magánjellegű átutalások egyenlege 1978-ban még 30 milliárd dolláros aktívumot mutatott. Tavaly ez a többlet 16,5 milliárd dolláros hiánnyá változott, és 1980-ra a világszervezet szakértői mintegy 60 milliárdos deficitet számolnak. Jelentősen romlik az olajjal nem rendelkező fejlődő országok pozíciója is, mérleghiányuk elérheti a 62 milliárd dollárt. Mindezek „tükörképeként” duzzad fel a kölajexportőrök aktívuma.

Nehéz alkalmazkodás

A statisztikai elemzést gazdaságpolitikai fejezetek egészítik ki. A szakértők ebben a világgazdasági helyzethez való gyors alkalmazkodást ajánlják a kormányoknak. Utalnak arra is, hogy a fejlődő országok alkalmazkodási politikáját a fejlett tőkés országok protekcionista intézkedései gátolhatják. Elmarasztalják azokat az országokat, ahol a nyersolaj árát mesterségesen a folyó világgpiaci árszint alatt tartják. Elismerik, hogy a szolgáltatások fejlesztése sok munkaalakalmat terem, ugyanakkor mérséklődik a munkatermelékenység üteme. Hosszú távon - így a végkövetkeztetés - a beruházási javakat előállító, tőkeintenzív szektorok fejlesztése lenne kívánatos.

G. Gy. - Sz. P.

Szénből több, mint 5 millió tonna

Tájékoztató a tüzelőkináltról

* Lesz-e elegendő tüzelőnk a télre? E kérdésre adott választ tegnap délelőtti sajtótájékoztatóján dr. Selmei Lajosné belkereskedelmi miniszterhelyettes.

A fűtési idényre tavaly júliusban kezdték meg a felkészülést. A biztonságosabb ellátás érdekében kontingenseket állapítottak meg a hazai termelők részére, az importot pedig államközi szerződésekkel garantálták. Így is előfordulhat, hogy késnek, vagy elmaradnak bizonyos szállítmányok. Már április elejére 350 ezer család pincéjében ott volt a téli tüzelő: az elmúlt évekhez képest korábban, március 17-én indították be a tavaszi árengedményes akciót, amely 1,2 millió tonna szén kedvezményes árusítását jelentette.

Az idén 5 millió 710 ezer tonna szén és nyolcszáz ezer tonna fa kerül forgalomba. Ebből előreláthatólag 350 ezer tonna lesz a lengyel szén és 500 ezer tonna az NDK-brikett. A szénfajták közül továbbra is számolni kell azzal,

hogy nem mindenhol jut a kedvelt mecseki feketeszenből, hiszen ez a termelésnek csak kisebb hányadát adja. Kokszból és tüzfából nagyobb lesz a kereslet a kinnáltnál. A miniszterhelyettes megemlítette: az ipari és erdőgazdasági fahulladékok felhasználása javíthatna a helyzetet.

Az értékesítő vállalatok - a tanácsok egyetértésével - káznak a fűtésére eddig 50-50 százalékban állapították meg a külföldi és hazai szénfajták arányát. Az import beérkezésének bizonytalansága miatt ez az arány a jelenlegi fűtési szezonban 40-60, illetve egyes vidékeken, például a mecseki körzetben, 30-70 százalékos lesz.

Mivel az év végi készletek feltehetően erősebben apadnak, mint tavaly, 1981 első negyedére az elmúlt évinél nagyobb mennyiségű tüzelő beszerzését tervezik. Számolni kell azonban azzal, hogy a külföldi szénnek egy részét magyarral helyettesítik majd. - elek -

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Vietnam: intézkedések az életszínvonal növelésére

Vietnamban kormányhatározatot adtak ki a fix fizetésből élő munkások és alkalmazottak életkörülményeinek stabilizálására, élelmiszer-ellátásuk javítására és a legalacsonyabb bérek felemelésére. Mivel összpontosítani kell az élelmiszereket a nagy városokra és az ipari körzetekre, ezért a munkások és a tisztviselők az élelmiszerjegy szerint megszabott mennyiségnek megfelelően, rögzített - alacsony áron kaphják a legszükségesebb élelmiszereket és fogyasztási cikkeket. A határozat egyben kilátásba helyezi a bérpolitika s a jutalmazás módosítását, hogy az a termelés növelésére ösztönözze. A kormány rendeletet ad ki

a munkások és tisztviselők, hivatásos katonák bérének, a nyugdíjaknak az emeléséről és a nehéz helyzetben élők jövedelmének kiegészítéséről.

Új bankjegy Izlandon

Új bankjegyeket vezetnek be Izlandon 1981. január 1-től: az eddigi 100 koronást a jövő év elejétől 1 koronással helyettesítik. Az árucikknek árcéduláján mind az új, mind pedig a régi árnak szerepelnie kell. Az új bankjegyek bevezetését a nagyméretű infláció miatt kialakult sokszámszámú árak és ehhez kapcsolódóan a nagy tömegű papírpénz járó kényelmetlenség is indokolta. Jelenleg mintegy 550 izlandi korona ér egy dollárt. Az infláció éves rátája mintegy 60 százalék a szigetországban.

Beismerő vallomás

Tudunk mi kérem futbalozni, ha hagynak. Mintha csak ezt rebegte volna el egyik lapársunknak az előző bajnoki fordulóban a legjobbnak titulált válogatott játékos. Hallgassuk csak: „egy ideig nem találtam fel magam, mert az ellenfél nagyon zártan védekezett, kevés helyünk maradt a mozgásra, gyorsan kellett cselekedni. Ez... nagyon zavart.”

A nyilatkozat, ha öntudatlanul is, de felér egy beismerő vallomással; tudniillik, hogy miért kényeskednek kupacsapataink hosszú esztendőik óta rendszerint már az első fordulóban búcsúra, miért oly gyengécske a legjobb tizenegy mérlege, miért nő évről évre jobban a szakadék a nemzetközi és a honi labdarúgás színvonala között. Megtaláltuk végre az okot: nem hagynak bennünket futbalozni. A nemzetközi porondon ugyanis divat zártan védekezni, divat nem sok teret engedni az ellenfélnek a békés játszadozásra, s divat gyorsan cselekedni a pályán. A divatáramlatokból a magyar labdarúgók csak egyet sajátítottak el tökéletesen: a zavaró tényezők magyarázatát.

A fentiek ugyanis fölöttébb zavarják a mieinket...

(bán)

A tudomány a termelésben

Tudósítónktól.

Tíz évvel ezelőtt adták át a budapesti Rozmaring térszék hidegkúti kertészeti üzemét. A mintegy hétezer négyzetméternyi üvegfelület alatt a szegfű mellett számos trópusi eredetű dísznövényfajtát termesztettek. Afrikai ibolyából hét, gerberából három új fajtát nemesítettek.

A kerek évforduló alkalmából népes közönség előtt Szegedi Miklós főkeresztés és Mészáros Annamária, a laboratórium munkatársa érdekes előadást tartott a kertészetben folyó szövettenyésztési munka állásáról és a munka jövőjéről. A jelenlevők — téveszlenők, kutatóintézetek munkatársai — elismeréssel szóltak az eredményekről, és megállapították, hogy a laboratóriumokban folyó munka a következő években országos jelentőségű lesz.

Iskolarobbanás Spanyolországban

(MTI) Hatvanhárom halálos áldozata van hivatalos közlés szerint a baszkföldi Ortuella város iskolájában tegnap délelőtt bekövetkezett hatalmas robbanásnak. Az áldozatok között egy tanár és egy vízvezeték-szerelő van, a többi iskolás gyerek. Ezer tanuló tartózkodott az iskolában a robbanás pillanatában, amely két, egymás fölötti emeleten négy tantermet döntött romba. A különböző bilbaói és környéki kórházakban 38 sebesültet ápolnak.

A robbanást minden valószínűség szerint a konyha felújításán dolgozó és a szerencsétlenségénél szintén áldozatul esett vízvezeték-szerelő okozta azzal, hogy az épület alagsorában a központi fűtés táplálására elhelyezett nagy, folyékonygáz-tartály közelében lángot használt. A belügyminiszter szerint a robbanás semmiképpen sem merénylet következménye.

A robbanás hírére már a déli órákban a helyszínre sietett Marcelino Oreja, Baszkföld újonnan kinevezett főkörményzója és az esti órákban odaérkezett Zsófia királyné is.

Az oktatásügyi miniszter valamennyi spanyol tanintézetben gyásznapot rendelt el, ma nem lesz tanítás.

Úrkabin-kiállítás

A Szojuz 35. a Hadtörténeli Múzeumban

Budapestre érkezett a Szojuz 35. űrhajó leszálló kabinja, amelyen Valerij Kubaszov és Farkas Bertalan visszatért a földre. A fülke, a „Szojuz—magyar űrrepülés '80” kiállítás részeként tegnapról megtekinthető a Hadtörténeli Múzeumban.

Az ebből az alkalomból rendezett sajtótájékoztatót Bán Károly ezredes, a magyar néphadsereg politikai főcsoportfőnök-helyettese elmondta, hogy a leszálló kabin a Magyar Tudományos Aka-

démia Interkozmosz Tanácsának kérésére a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Interkozmosz Tanácsa küldte el hazánkba.

Szentesi György mérnök alezredes a kiállított leszálló kabin jellemzőit ismertette elmondta, hogy a három részből álló Szojuz 35. űrhajó földre visszatért parancsnoki fülkéjének ülésein helyezkedtek el az űrhajósok a föld körüli pályára állás, a földre való visszatérés, valamint az űrállo-

mással való összekapcsolás műveletei során. A három egységből álló űrhajónak kizárólag ez a része van úgy kialakítva, hogy ép állapotban képes a földre visszatérni. Ennek érdekében a visszatérő fülkét speciális, kiváló hőszigetelésű, hővédő borítással és a földre érkezést lassító kettőzött féknyerőrendszerrel szerelték fel. A kabin szárazföldi leszállásra készült, de kiegészítő felszerelése révén biztonságosan ereszkedhet le vízfelszínre is.

A MAGYAR AGRÁRTUDOMÁNYI EGYESÜLET országos elnöksége tegnap Vánca Jenő mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszternek, az egyesület elnökének vezetésével ülést tartott. Az ülésen részt vett Zsuffa Ervin, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese. Az országos elnökség egyéb irányú elfoglaltságára tekintettel elfogadta Vánca Jenő lemondását. Az egyesület elnökévé egyhangú szavazással Soós Gábor, mezőgazdasági és élelmiszerügyi államtitkár választotta meg.

BENCIS GÁBOR festőművész tárlata nyílt meg tegnap a békéscsabai Munkácsy Teremben. A 35 olajfestményből — tájképből és csendéletről — álló kiállítás két hétig tekinthető meg.

TÖBB BÜRTÖNT építenek Dániában. A dán igazságügy-miniszter negyven új cella építését javasolta a dán büntetőrendszerben. Az ehhez szükséges eszközök mellé 24 új börtönalkalmazottat is akar. Ennek oka az egyre növekvő bűnözés. 1974-ben még háromezer-hatszáz embert ítéltek pénzt, vagy börtönbüntetésre, a bűnözők száma 1980-ban már hétezer-hatszázra nőtt.

A WILL SHAKESPEARE című sorozat után a Magyar Televízió a közeljövőben megkezdte az író műveinek sugárzását. A BBC ugyanis az író összes művét feldolgozó sorozatot készít, s az 1978 óta folyamatosan forgatott filmeket nálunk is bemutatják. Az első, a Rómeó és Júliát november 1-én láthatják a magyar tévézők.

ÚJ MŰSZERT szerkesztettek Ausztriában, amely az ultrahang alkalmazásával és képernyő segítségével kimutatja az emberi szív működését minden olyan mozzanatát, amely valamiben eltér a normálitól. Így az orvosok pontosan meg tudják állapítani a rossz szív működés okait, és azonnal alkalmazhatják a megfelelő gyógymódot.

NEMZETKÖZI ÍRÓTALÁLKOZÓ. Belgrádban befejeződött a hagyományos októberi nemzetközi írótalálkozó, amelynek résztvevői az írók és az irodalom mai helyzetéről, szerepéről és feladatairól tartottak véleménycsereket. A tanácskozáson, amelynek házigazdája a Jugoszláv Írók Szövetsége volt, Berkesi András, Csákó Gábor és Tóth Béla képviselték a magyar írókat.

BÁNYAKATASZTRÓFA LENGYELORSZÁGBAN. Tegnap robbanás történt a lengyelországi Katowice egyik bányájában. A szerencsétlenség következtében öt bányász belemaradt a szén, hat másik pedig könnyebben megsebesült. A bányamentőknek sikerült mind a tizenegy bányászt kimenteni és a felszínre vinni; valamennyiüket kórházban ápolják.

RÖRÖNDÖK SOROZATGYÁRTÁSÁT kezdte meg pillszentiváni új üzemében a Pest megyei Vegyi és Divatcikk Ipari Vállalat. Az NSZK-beli Heuting céggel kötött kooperációs megállapodás alapján a cégnek a külföldi partner szállítja, s a teljes felállítás után évente 150-200 ezer útitáskát gyártanak majd.

Elszörtan záporok

Várható időjárás ma estig: elsősorban az ország nyugati és északi részén időnként erősen megerősödő felhőzet, és főleg ott várható elszörtan kisebb eső zivatarok. A déli, délnyugati szél többfelé megerősödik, a Dunántúlon megerősödik.

A hőmérséklet kora délután 14-19 fok között alakul.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 341 centiméter volt.

MAGYAR NYELVOKTATÁS. Kétszázhusz hallgató közül 160 elsőéves jelenlétében tegnap ünnepélyesen megnyílt a szófiai Magyar Intézetben a magyar nyelv oktatásának új tanéve. A bolgár fővárosban kívül mintegy két tucatnyian Sumenben is tanulnak magyar nyelvet, akik közül a legjobbak részt vehetnek a jövő évi debreceni nyári egyetem rendezvényein.

BRIT MUNKANÉLKÜLISÉG. A brit munkaügyi minisztérium nyilvánosságra hozott adatok szerint a szigetországban nyilvántartott munkanélkülieknek több, mint fele huszonegy évesnél fiatalabb. A sajtó szerint a munkaképes lakosságnak csak az ötödét alkotják a 14-16 évesek, Walesben 11, Észak-Angliában és Skóciában pedig több mint 10 százaléka munkanélküli.

SZENNYVÍZTISZTÍTÓMŰ épült Nagykanizsán. A napi 12 és fél ezer köbméter kapacitású berendezés vizpróbiái és a baktériumtenyésztés tegnap elkezdődött. Az új tisztító belépésével Zala megyében a felhasznált közüzemi víz 57 százaléka már biológiai tisztítás után jut a gyűjtőrendszerekbe.

ÚJ BUDAPEST-VONÓSNÉGYES. A kolumbiai, cali fellépése után, szerdán Bogota legjobb koncertteremben tett ház előtti, sikerrel mutatkozott be az Új Budapest-vonósnyegyes. Az együttes tegnap továbbutazott Caracasba.

ÉDESITETT VEGYES GYÜMÖLCS érkezik a közeljövőben a Skála-Coop hálózat üzleteibe, a vajai II. Rákóczi Ferenc Termelőszövetkezet és a Hungaronektár közös vállalkozásában készült gyümölcsfeldolgozó üzem első termékeként. A hűsítődobozokban forgalomba kerülő csomagok hatvan deka nyers gyümölcs csomagjával egyenlő.

HALASI HORVÁTH ISTVÁN festőművész tárlata nyílt meg tegnap a miskolci Szőnyi István Teremben. A Miskolcon első alkalommal bemutatkozó művész több mint negyven, nagyobb részt a Budapest környéki, Dunakanyari tájról festett alkotását, csendéleteit mutatta be.

MOZGÁSSZERVI betegségben szenved Európa minden ótódiki lakója. A már-már népbetegségnek számító baj elleni küzdelem új lehetőségeiről tanácskoznak az orvosok azon a nemzetközi tudományos konferencián, amely tegnap kezdődött a siklósi várban. A Magyar Reumatológusok Egyesülete és a Magyar Balneo-Klimatológiai Egyesület két napos közös tanácskozásán mintegy 80 előadás hangzik el.

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI kiállítás nyílt tegnap Berlinben, a Magyar Kultúra Házában, a budapesti Iparművészeti Főiskola rendezésében. A reprezentatív tárlat november végéig tart nyitva.

Ügetőverseny-eredmények

1. Flakon (9) — Flanel (4) — Előzetlen (6) — 53, 24, 34, 63. — Befutó: 244, 365. — Hármás befutó: 6385.
2. Gino (3) — Gesztus (8) — Géblés (9) — 155, 26, 77, 14. — Befutó: 2620, 532.
3. Fatime (7) — Family (2) — Absztrakt (9) — 41, 14, 12, 21. — Befutó: 66, 151. — Hármás befutó: 804.
4. Fecsegő (2) — Egres (6) — Ali (8) — 20, 12, 73, 25. — Befutó: 156, 90.
5. Vásozt (7) — Vulkan (1) — Cerberus (4) — 29, 17, 51, 23. — Befutó: 103, 132. — Hármás befutó: 2845.
6. Erdőszépe (10) — Enu (4) — Ergo (6) — 19, 12, 16, 25. — Befutó: 41, 95.
7. Dahomey (2) — Adler (9) — Enekszó (5) — 40, 18, 14, 17. — Befutó: 93, 124.
8. Fuga (8) — Fűves (4) — Ékkő (7) — 38, 16, 12, 11. — Befutó: 121, 54.

FELSŐOKTATÁSI MINISZTEREK konferenciája. Jegyzőkönyv aláírásával és határozatok elfogadásával ért véget tegnap a szófiai Bojana-rezidencián a szocialista országok felsőoktatási miniszterinek tizenkettedik konferenciája. A tanácskozáson 11 ország képviseltette magát, a magyar küldöttséget Korcsog András, művelődési minisztériumi államtitkár vezette.

ELŐADÓKÖRŰT. A Horvátországi Magyarok Szövetsége meghívására dráva-szögi és szlavóniai előadó körutat tett Kurucz Imre, a TIT főtitkára és Lőrincze Lajos professzor, a TIT országos nyelvi választmányának elnöke. Előadásokat tartottak a horvátországi magyar tanítványok általános és középiskolák pedagógusai részére a nyelvvelés időszerű kérdéseiről, valamint a magyarországi értelmiség helyzetéről és tevékenységéről.

AZ OSZI SZARVASVADÁSZAT szép eredményt hozott a Hanságban. A százharmincezer hektáronyi üzem vadászterületen negyven szarvasbikát, köztük négy ezüst- és hat bronzérmes agancsúst ejtettek el a hazai és a külföldi vadászok.

JAVUL A KENYÉR és más sütőipari termékek minősége és egyúttal huszonöt-harminc százalékkal növekszik a termelési költség és a kazincbarcikai sütőipari vállalat ózdi gyárában a most befejezett rekonstrukció után.

GÁRDONYI GÉZA emlékére rendezték meg — ezúttal nyolcadszor — tegnap Egerben a pedagógusképző felsőoktatási intézmények országos prózamondo versenyt. Az idei győztes Biri Erzsébet, a Debreceni Tanítóképző Főiskola hallgatója lett.

A KGST KÖNNYŰIPARI állandó bizottságának ülése megnyílt Versóban. A bizottság áttekinti a KGST-országok könnyűipari termékelállítását biztosító együttműködés hosszú távú célprogramjával összefüggő kérdéseket és jóváhagyja az 1981-82-es időszak munkatervét.

Elítélték a gyújtogatót

A társadalmi tulajdonban több mint félmillió kárt okozó gyújtogató, Rigó István 25 éves újonc katonát a Győri Megyei Bíróság, a büntelvény megírása után, szeptember 12-én ítélt, alopott vizsgálata azonban hosszabb időt vett igénybe.

Rigó István azon a napon késő este, italozás után, elment a Lajta-hátsági Állami Gazdaság hársfajmájori telepére, ahol a munkahelye volt. Itales fejjel elhatározta, hogy hosszút áll vélt sérelmeiért, amelyek munkahelyén érték; a hanyag munkája, hiányzása miatt kapott szóbeli és írásbeli figyelmeztetésekért. Két istálló gyújtott fel, amelyek porig leégtek és a bennük levő állatok és értékes tápszer is a tűz martalékává váltak. A kár ötszázhuszonkétezer forint.

A Győri Megyei Bíróság a gyújtogatót háromévi és kététhetesi börtönből letöltendő szabadságvesztésre ítélte és hét évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától.

(X) Már kapható a méltán népszerű Családi lap kiadványa, a CSALÁDOK KÖNYVE '81. Néhány figyelemre méltó témakör: A párvalasztás problémái — A családi élet harmóniájáért... — Genetikai tanácsadás — Háromszögtörténetek — Vendéglátás és konyhaművészet — Ötlepek — divat. Az 1981-es Családok Könyvének hasábjain!

(X) Kis felnőttek...? Nagy gyerekek...? Dehogy! TINIKI! Nekik rendezünk divatbemutatót október 26-án, délelőtt a Marciányi téren művelődési házában, az Új Tükör Szabadidő Központban. Minden kedves olvasót szeretettel vár a GABI-MAMI divatlap.

Rudnyánszky István kitüntetése

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa Rudnyánszky Istvánt, a Népszabadság külpolitikai rovatának főmunkatársát nyugállományba vonulása alkalmából, több évtizedes újságírói munkássága elismeréseként a Munka Erdemrend arany fokozatával tüntette ki.

Román filmbemutató a nagykövetségen

Ioan Todericiu alezredes, a Román Szocialista Köztársaság budapesti nagykövetségének katonai és légügyi attaséja, a román hadsereg megalakulásának 36. évfordulója alkalmából csütörtökön filmkötletet tartott, amelyen részt vett Kovács Pál altábornagy, honvédelmi miniszterhelyettes vezetésével a magyar néphadsereg tábornoki és parancsnoki karának számos tagja, valamint a társfegyveres testületek több képviselője. Jelen volt Victor Bolojan, a Román Szocialista Köztársaság budapesti nagykövete, valamint a Budapestre akkreditált véderő, katonai és légügyi attasétestület több tagja.

Emlékezés Hatvany Lajosra

Hatvany Lajos Kossuth-díjas író, kritikus születésének 100. évfordulója alkalmából a Magyar Írók Szövetsége október 27-én, hétfőn délelőtt fél 11-kor koszorúzási ünnepséget rendez a Farkasréti temetőben levő urnahelyénél. Ugyanezen a napon délelőtt fél 12-kor, felavatják az író egykori lakóhelyét (I. kerület, Bécsi kapu tér 7.) megjelölő emléktáblát. Avatóbeszédet Juhász Ferenc Kossuth-díjas költő mond.

HALÁLOZÁS

DR. IMRE JÓZSEF egyetemi tanár, az orvostudományok doktora, a Szegedi Orvostudományi Egyetem I-es számú sebészeti klinikájának megbízott igazgatója, számos bel- és külföldi tudományos társaság tagja 1980. október 23-án, 50 éves korában elhunyt.

Temetése 1980. október 30-án, csütörtökön 14 órakor lesz a szegedi Belvárosi temető ravatalozójában.

BÜCSÜZTATÁS

SZILÁRD GYÖRGYNEK, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja nyugalmazott igazgatójának hamvasztási utáni búcsúztatása október 28-án kedden, 13 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

(X) HALÁLOZÁS. Mély fájdalommal tudatjuk, hogy dr. Konoró Gyula, a Magyar Gyepiada Szövetség volt elnöke, az I. István Gimnázium nyugalmazott igazgatója 1980. október 18-án, rövid betegség után elhunyt. Hamvasztás előtti búcsúztatása 1980. október 30-án, fél 3 órakor lesz a Rakoskeresztúri köztemetőben. A gyászoló család, I. István Gimnázium.

Közlemények

Vasárnap közlekednek utólag a MAHART személyszállító hajói: a Budapesti Esztergomba, a Horányon, és Surányon át Vácra és a menetrend szerinti járatok, s ezzel valamennyi dunai sétahajója vasárnap fejezi be az idei személyhajózási idejét a Dunán.

Az Esztergom és Sturovó közötti kompjának napi forgalmát átmenetileg, a sturovói vásár idején — péntektől vasárnapig — bővítik; az első járatot a szokásosnál egy órával hamarabb, az utolsó pedig négy és fél órával később, este 8 órakor indítják. Hétfőtől a kompjémet az eredeti menetrend szerint közlekedik.

A MAHART balatoni hajózási üzemigazgatósága közli, hogy a Sifók-Balatonszabadszék-Tihany és a Fonyód-Badacsony közötti átkelőjáratát a kiadott menetrend szerint, november 2-án közlekedési utólag. Szántód-rév és Tihany között a kompjémet az érvényben levő menetrend szerint továbbra is közlekedik.

A Horgász Szövetség Bács-Kiskun megyei intéző bizottsága közli, hogy a kiskunsági öntöző főcsatornán november 6-ig teljes horgászati tilalmat rendeltek el pontytelepítés miatt.

Egymás előnyére

Megalakult a Dél-alföldi Árucseré-forgalmi Társaság — A határ menti kínálat

A magyar—jugoszláv és a magyar—román határ menti árucseré fellendítésére még 1980. augusztus 21-én Szegeden, Bács-Kiskun és Csongrád 25 termelő- és kereskedelmi vállalatának és szövetkezetének, valamint a KONSUMEX Külforgalmi Vállalatnak a részvételével Dél-alföldi Árucseré-forgalmi Társaság alakult.

A határ menti árucserében az eladás és a vétel értéke kiegyenlíti egymást, ezért nem terheli az import az országok költségvetését. Növekedésnek tehát pénzügyi akadályai nincsenek. Ennek ellenére — legalábbis a Bács-Kiskun megyei tapasztalatok szerint — a jugoszláv—magyar árucseré fejlődése nem volt megfelelő. A Vajdaság és a megye közötti kishatár-menti árucseré értéke 1967 és 1972 között megtízszereződött, majd két évig stagnált. Az utóbbi öt évben ismét növekedett a forgalom és ez idén már eléri a nyolcmillió dollárt. Az országos adatokhoz viszonyítva is igen tekintélyes ez az összeg, hiszen 1980-ban 20 millió dollár értékű áru cserél gazdát a két ország között.

Nagyarányú fejlődés

A megye nemcsak Jugoszláviával, hanem Romániával is kereskedik. Értékét tekintve ez jóval szerényebb, évente mintegy 2,8 millió rubel — a román kishatár-menti forgalom fele. Bár a statisztika évről évre nagyarányú fejlődést mutatott, a vállalatok úgy érezték, hogy a kínálózó lehetőségeket nem használták ki. Közösen többet tehetnek — fogalmazódott meg a gondolat a Konszumex Külforgalmi Vállalatnál az év elején. Hamarosan felkeresték a Bács-Kiskun, Csongrád és Békés megyei vállalatokat, a helyi tanácsokat és javasolták egy közös társaság létrehozását.

A Konszumex ötödik főosztálya foglalkozik a határ menti árucserével, és az áruházi cserével. Berta Tibor főosztályvezetőt kérdeztem a társaság céljáról.

— A társaság létrehozását azért javasoltuk a román és jugoszláv területekkel szomszédos megyéknek, hogy a gazdasági kapcsolatokat szorosabbra fűzve, a határ menti területek lakosságának az ellátását javítsuk, a behozott árukért pedig olyan termékeket adjunk, amelyeket ezekben a megyékben termelnek. Szeretnénk a hagyományos árucseré kereteit túllépve, termelési kooperációkat létrehozni, és olyan cikkeket gyártani, amelyeket más országokban is értékesíteni lehet. Mi távol vagyunk azoktól a megvételől és nem ismerjük alaposan a helyi viszonyokat. Ezért három kirendeltséget hoztunk létre Szegeden, Győrben és Pécsen. Ezek fogják az üzleteket megkötni és lebonyolítani, ahogy ezt a társaság létrehozásakor a szerződésben vállaltuk. Az alakuló ülésen csak Bács-Kiskun és Csongrád megye képviselői voltak jelen, mert a békés-

siek az árvíz miatt nem jöhettek el. Október végén ők is csatlakoztak, 11 vállalattal. A társaság akkor kezdte el működését.

A Konszumex szerepe

— Milyen haszna származik a Konszumexnek a társaság létrehozásából?

— Az új szabályozás csökkentette a felszámítható bizományi díjakat és haszonkulcsokat. Tehát nekünk minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy növel-



jük a forgalmat, mert akkor a mi részesedésünk is nagyobb. Az ötödik főosztály forgalma jelenleg kétmilliárd forint, de ezt szeretnénk gyarapítani.

A társaság alapszerződését 25 kereskedelmi és termelő vállalat írta alá, köztük a Csongrád—Bács megyei Fűszert. A vállalat igazgatója, Jankó Imre lett a társaság elnöke. Nem véletlenül esett rá a választás: a kishatár-menti jugoszláv forgalom nagy részét — hétmillió dollárt — a Fűszert bonyolítja le. Innen gördült ki még 1967-ben az első teherautó, szódapatronnal megrakodva, és cserébe sör érkezett. A vállalatnál hamarosan export-import osztály alakult és munkája eredményeként a forgalom évről évre növekedett. Szinte kizárólag fogyasztási cikkek, húskonzervek és gyümölcskonzervek kerülnek a Fűszert boltjaiba. A forgalmat azonban csak úgy lehet tovább növelni, ha a hagyományos termékeken kívül nyersanyagokkal és félkész termékekkel is kereskednek.

— A társaság egyik fő célja — magyarázza Jankó Imre —, hogy a kishatár-menti forgalomban ezeket az újdonságoknak számító cikkeket is bevonjuk. Ez lesz a leglényegesebb különbség az eddigi rendszerhez képest. Minden év elején tervek készítenek a tagok igényei alapján: milyen árukat szállítanának külföldre és mire lenne szükségük

annan. A terméklistát ezentúl nem egyenként küldik a vállalatok a felettes hatóságoknak, hanem közösen állítjuk össze. Így talán rövidebb lesz az ügyintézés. Az üzletek megkötnése és kivitelezése már a Konszumex dolga. Fontos feladat az információk szerzése és továbbítása. Az elképzelések szerint hetente küldünk körlevelet a tagoknak, tájékoztatva őket, hogy a jugoszláv és román vállalatok mit vennének és mit adnának el. A társaság tehát összehozza a partnereket. Erre nagy szükség van, hiszen gond volt eddig a vállalatoknál, milyen árukkal ellentételezzék az importot. Ugyanis minden egyes üzletnél a behozatal és a kivitel kiegyenlíti egymást. Sajnos, előfordul, hogy a magyar vállalatok nem ajánlhatnak a partnereknek is megfelelő termékeket. Közösen több információt birtokában hamarabb találhatunk olyan céget, amelyik szállítani tud.

— Mennyibe kerül majd a társaság működése a tagoknak?

— Még tagsági díj sincs, a rezsit pedig alacsony. A telefon, a papír és a gépirás költségeit közösen viseljük. Egyelőre önálló pénzügyi alappal sem rendelkezik a társaság.

Újabb társulások is

A szegedi Centrum Áruházban a jugoszláv kishatár-menti forgalomból beszerzett áruk értéke évente mindössze száz ezer dollár. Dr. Marosi Zoltán igazgató véleménye szerint nem az együttműködési kedv, vagy az információ hiánya magyarázza ezt, hiszen a jugoszláv és magyar áruházak vezetői jól ismerik egymás igényeit.

Sajnos, gyakran nem rajtunk múlik egy-egy üzlet megkötnése — magyarázza —. Az irhabundának például nagy keletje van. Találtunk egy jugoszláv áruházat, amelyik szállított volna és a felajánlott áruinkat is elfogadta. De a külkereskedelmi vállalat nem tudott árat mondani a tárgyaláskor. Amikor kiszámolták és elküldték nekünk, már vége volt a szezonnak, így aztán az üzlet nem jött létre. Mi azt várjuk a társaságtól, hogy segítse az ügyintéztést és tegye egyszerűbbé az üzletek lebonyolítását. És persze, szeretnénk, ha a kishatár-menti forgalomban leginkább jártas Fűszert átadná nekünk tapasztalatait.

A Dél-alföldi Árucseré-forgalmi Társaságot megalapító három megye példáját hamarosan többben is követik. Október 10-én Baranya és Somogy megyei vállalatok hoztak létre hasonló szervezetet. A tavaszi szerint pedig az idén — Vas és Zala, valamint Győr-Sopron és Komárom megyében is — megalapítják a kishatár-menti forgalmat összefogó társulásokat.

Lakatos Mária

Kubai gazdaság

Reformtörekvések

Jelentős feladatok várnak a kubai népgazdaságra 1981–85. között. Erről tanuskodik a karibi ország új ötéves terve, amelyet nemrég hoztak nyilvánosságra. A tervdokumentum alapgondolata a minőségi követelmények előtérbe helyezése mind a termelés, mind az irányítás területén. Ennek érdekében a következő években érdemi változások és finomítások várhatók az irányítási- és gazdasági szabályozó rendszerben.

A jelenlegi ötéves tervperiódus első négy esztendejében Kuba gazdaságának növekedési üteme elmaradt a tervezettől. Ezt elsősorban a nyers- és tüzelőanyagok világpiaci árának nagymértvű emelkedése okozta, ugyanakkor lassító tényező volt a cukor világpiaci árának 1978-as és 79-es meredek zuhanása, a mezőgazdaság számára tartósan kedvezőtlen időjárás, valamint a cukor- és dohányültetvényeket megtámadó betegségek. A szubjektív okok között a kubai gazdasági dokumentumok gyakran hivatkoznak a laza munkafegyelemre és a termelés nem megfelelő hatékonyságára.

Januártól vezetik be fokozatosan azokat a reformintézkedéseket, amelyeket az idén még az év elején fogadtak el a gazdasági tevékenység hatékonyságára tétele érdekében. A jövőben a tervezésnek és a vállalatoknak fokozottabban figyelembe kell venniük a piaci tényezőket. A vállalatok nagyobb önállóságot kapnak, nyereségük egy részével szabadon rendelkezhetnek. A korábbiaknál jobban előtérbe kerülnek a gazdaságossági számítások, s a béreket szorosabban kapcsolják majd a munka mennyiségéhez és minőségéhez. Az új bérezési rendszer lehetőséget ad arra, hogy a dolgozók jutalom címén havi bérük 15–25 százalékát is megkaphassák.

Intézkedéseket hoznak a munkafegyelem javítására, s a jövőben nagyobb szerephez jut — elsősorban a mezőgazdasági cikkek értékesítésekor — a szabadpiac. A terv fontos célja a lakosság életszínvonalának emelése, valamint az élelmiszer- és általában az áruellátás javítása. 1985-ig több fogyasztási cikknél megszűntetik a mezőgazdaságban a cukornád-

termelés és a cukorgyártás fokozása a legfontosabb feladat. 1985-ben, a tervek szerint, a cukortermelés eléri a 10–10,5 millió tonnát, ez mintegy 30 százalékos növekedés a jelenlegi produktumhoz képest.

Számottevően növelik a dohányvetésterületét, 1985-ig el kell érni az 55 ezer tonnás dohánytermelést. Növekszik a citrusfélék termelése és feldolgozása is; Kuba a többi KGST-ország egyik legfontosabb délgyümölcs-ellátója. A mezőgazdaság termelése a tervidőszakban évi 3,5 százalékkal bővül. A mezőgazdasági termelés hatékonyságának növelése érdekében folytatják a gépesítést, kiterjesztik az öntözést és meggyorsítják a talajjavítási munkálatokat. Több cukorgyárat korszerűsítnek és kibővítenek.

Kuba számára az energiatakarékosság fontos feladat, hiszen a fűtőanyagok nagyobbik részét importálja. Bővítik a villamos távvezeték-hálózatot, meggyorsítják a cienfuegosi atomerőmű építését, és a tervek szerint megkezdődik az ország második nukleáris erőművének a telepítése is.

Kuba külkereskedelmi forgalmának mintegy 80 százaléka a többi KGST országgal bonyolódik le, s ez az arány a következő ötéves terv időszakában is fennmarad. A szocialista gazdasági integráció tagállamai főleg tüzelőanyagokat, gépeket és berendezéseket, valamint fogyasztási cikkeket szállítanak a szigetországnak, míg onnan elsősorban cukrot, citrusféléket, nikkelt vásárolnak. (A cukor 70 százalékát a szocialista országok veszik át.)

A KGST-tagállamai az új tervidőszakban kétszeresére növelik a Kubának nyújtott pénzügyi és műszaki segítséget. Egyebek között közreműködnek a papír- és cellulózipar bővítésében, a nikkelbányászat és -kohászat fejlesztésében, valamint a citrusfélék termelésének a kiterjesztésében. Az új kubai ötéves tervben a minőségi szemlélet előtérbe helyezése nemcsak a termelési tezi hatékonyabbá, hanem elősegíti Kuba sokoldalúbb részvételét a nemzetközi munkamegosztásban.

G. GY. — SZ. P.

Jugoszláv kormányhatározatok

Életszínvonal és szabadpiac

A jugoszláv szövetségi kormány Gojko Ubiparip alelnök elnöklétével megtartott ülésén megtárgyalta az ország dolgozóinak életszínvonal-alakulásáról előterjesztett jelentést. Az előterjesztés megállapítja, hogy az év első háromnegyedében a lakosság reális személyi jövedelme a tavalyi azonos időszakhoz viszonyítva — köztársaságoktól és tartományoktól függően — 5–11 százalékkal csökkent. Ezt a kiskereskedelmi árak, a szolgáltatási díjak, a megélhetési költségek növekedése okozta.

A kormány megállapította: ez év végéig konkrét intézkedéseket kell tenni, hogy a reális személyi jövedelem ne csökkenjen tovább. A megoldást a rendelkezésre álló eszközökből, a munkatermelékenység fokozásával, az adókulcs, a jövedelmi és személyi jövedelmi járulékok mérséklésével, a kiskereskedelmi árak drágulásának visszafogásával, térítések bevezetésével, a forgalmi adó leszállításával és más intézkedésekkel kell elérni. Ezzel egyidejűleg szociálpolitikai intézkedéseket is foganatosítani kell.

Ugyancsak jugoszláviai jelentés számol be arról, hogy a kormány határozatot hozott a kiskereskedelmi árak „liberalizálásáról”. Számos iparcikk és mezőgazdasági-élelmiszeripari termék ára ezentúl a kereslet—kínálat törvénye szerint, a szabadpiacon alakul ki. Eddig ezeket az árakat a szövetségi, illetve a köztársasági és tartományi kormányok állapították meg.

A jugoszláv belső piacon a jövőben szabadon alakul a többi

között a személygépkocsik, tartalékalkatrészek, az épületfa, bútort, mindenfajta lábbeli, bórdisz-műáru, számos vegyipari termék, golyóstoll, hanglemez, kozmetikai cikkek, műanyagruhák, háztartási berendezések, porszívók, gyorsforralók, rádió- és tévékészülékek, lemezjátszók, kéziszerszámok, finommechanikai műszerek, számos élelmiszer, az étolaj, cukor és cukorka, méz, liszt, ecet, sütepor, csomagolt készétel, gyümölcs és fűzelékkonzerv, szeszes és üdítő ital, dohány és cigaretta, játékszer, hangszer, sportfelszerelés, arany- és ezüstékszer, irodafelszerelés, légi közlekedés, postai díjszabás stb. ára. A szövetségi kormány döntését azzal indokolta, hogy a jövőben a vállalatoknak kell dönteniük az árpolitikáról és az árak kialakításáról.

A kormány egyidejűleg új rendelkezést adott ki a vásárlói kölcsönökről. Ennek értelmében az igénylőknek a megvásárolandó termék árának az eddiginél nagyobb hányadát kell készpénzben kifizetniük.

Egy harmadik rendelkezés az „egyszeres húsárakról” szól. Ez olesóbban állapítja meg a húsárakat a jelenleginél — amit néhány héttel előzőlt a köztársasági, illetve tartományi kormányok állapítottak meg. Ilyen körülmények között nyilvánvalóan a közérdelem után az újdívidéki televízió hangszívója, hogy gyakorlatilag „aligha lesz megvalósítható” a várhatóan bonyolítani fogja az amúgyis tapasztalható hús- és hentesáru ellátási nehézségeket, hiányokat.

A kolhoziasok forgalma Moszkvában

Több mint 300 ezer tonna árut hoztak forgalomba az elmúlt évben Moszkva kolhozpiacain. Ezeket a piacokon a kolhoztagok, a kiskerttulajdonosok, magánszemélyek árulhatnak élelmiszert, húst, tejterméket, zöldséget, gyümölcsöt, de maguk a kolhozok, valamint a fogyasztási szövetkezetek és az állami kereskedelmi vállalatok is árusítanak. A 28 kolhozpiacra számos iparcikk-bolt is várja a vásárlókat.

Japán autóexport — ellentmondásokkal

A legnagyobb japán autógyár, a Toyota az USA-ba irányuló gépkocsieladásainak csökkenésével számol az év végéig. A második legnagyobb gyártó, a Nissan amerikai gépkocsieladásai az 1980-as pénzügyi évben mintegy 10–12 százalékkal csökkennek. Japán statisztikák szerint 37 százalékkal mérséklődtek szeptem-

HORIZONT

temberben a Nagy-Britanniába irányuló japán gépkocsiszállítások. A UPI amerikai hírgyűjtemény szerint azok a japán kocsik, amelyek nem kelttek el Nagy-Britanniában, máshol találtak piacot. A japán gépkocsikivitel ugyanis szeptemberben változatlanul emelkedett; 1979 szeptemberéhez képest 30 százalékkal — több, mint félmillió kocsival — volt nagyobb.

Ősszel az OAEPC

A kilenc országot tömörítő OAEPC, a kőolaj-exportáló arab országok szervezete bejelentette, hogy november 8-án Kuvaitban megtartja szokásos miniszteri szintű találkozóját. Az OAEPC-nek jelenleg Algéria, Bahrain, az Egyesült Arab Emírségek, Irak, Katar, Kuvait, Líbia, Saúd-Arábia és Szíria a tagja.

Jövedelmező hid

Európa leghosszabb hídja, az Európát Ázsiával összekötő isztambuli Boszporusz-híd eddig mintegy 711,4 millió török font bevételt jelentett Törökországnak. A híd három héteves fennállása alatt eddig több mint 159 millió jármű áthaladását regisztrálták. A híd három évig épült, és összesen 2080 millió török fontba került.

Portugál mérleghiány

Portugália fizetési mérlege sokkal kedvezőtlenebbül fog alakulni az előirányoztnál — közölte a portugál pénzügyminisztérium tervezési kutatóközpontja. Május végén a mérleghiány az egész évre tervezett hiánynak már mintegy 81 százalékát érte el. A hiány fő oka a külkereskedelmi mérleghiány, amely csupán az év első hónapjában 73 milliárd escudót mutatott.

Tűnődés

Testület és közösség

ÚJ TANÁCSSTAGOKKAL beszélgettem nemrég: faluban, kisvárosban, nagyvárosban. Miről szólnának, ha netán székfoglalót kellene tartaniuk a tanácsülésen? Először furcsán néztek rám, többen még a gondolatától is összerázkódtak, még hogy ilyen beszédet kellene mondaniuk! Volt, aki figyelmeztetett is, hogy ha valamiféle hangzatos programot várok tőle, rossz helyen kopogtatok. Kiderült mindjárt, hogy ezek a fiatal tanácsstagok — legtöbben életkoruk szerint is fiatalok — igen jól látják településük kisebb-nagyobb gondjait, bajait. Beszélnek is ezekről szívesen, hiszen megvannak a saját elképzeléseik: mit kellene, hogyan kellene? Pillanatnyilag azonban nem ezek az általános dolgok foglalkoztatják őket a legjobban. Felkészültek rá, hogy azonnal hozzáfognak a közélet hétköznapi, gyakorlati munkáihoz. Jelenleg tehát főként ez érdekli őket, hogy milyen úton-módon indulhatnak el.

Többektől hallottam például, hogy a megbízatásnak mindenekelőtt ott kell megfelelni, ahol a megbízatást adták. Vagyis: a tanácsstagok első a közege. Ezt, persze, többféleképpen fogalmazták meg. Volt, aki azt mondta, hogy a tanácsstag nem valami nagy döntésre hivatott városatya. Úgy jó, ha a körzetében amolyan mindenés. Ugyanezt a gondolatot aztán hallottam ebben a változatban is: „Tőlünk, azt hiszem, most azt várják az emberek, hogy a szószólóik legyünk, mindenben. A legapróbb helyi ügyekben, de még a személyes jellegű panaszok esetében is.” Csak hogy...! És itt következtek a sóhajtozások, töprengések. „Tudjuk-e mindig, hogy milyen ügygel forduljunk?” Aztán: „Jó, hogy nem kell jogtudoroknak lenniük. Am bizonyos jogszabályokat meg kell ismernünk. Hol és mikor?” Még tovább: „A tanácsülésre elmegy az ember, ez természetes. Kár volna azonban, ha ennél sokkal többet kellene áldozni a munkaidőből. Meg kellene szervezni valahogy, hogy szabadidőnkben is találkozhassunk a tanácsi ügyintézőkkel!”

MEGÉRTÉSSEL hallgattam ezeket a töprengő, útkereső gondolatokat. Közben eszembe jutott valami. Tulajdonképpen nyitott kapukat döngöttek ezek az induló tanácsstagok. Jó másfél esztendeje ajánlottunk, lapunkban egy lehetőséget: a tanácsok teremtsenek otthon a testületi tagoknak, ahol mindez lehetséges! Miről is volt szó pontosan? Külföldről vettük a példát, Minszk városából. Munkatársunk ottjártakor barátságosan berendezett — jól felszerelt — klubot talált a tanácsházán, ahol a délutáni, esti órákban ugyancsak eleven volt az élet. A helyi tanácsstagok itt találkoztak egymással, meg a tanácsi osztályvezetőkkel, ügyintézőkkel. Közben be-bejötték a vezetők is. Otthonosan tárgyaltak, beszélgettek. Ki-ki intézte a maga dolgát, már akinek éppen volt valami dolga. Kérdések, kérések, tájékoztatók a tanácsstagok. Voltak, akik a szakönyvekben, folyóiratokban mélyedtek el. Emellett eszmecsere, viták... Közérdekű ügyekről, témákról, de persze, sok minden másról is.

Beszámolóink nyomán annak idején sokaknak megtetszett a „mínszki példa”. Egyre-másra kaptuk a jelzéseket, hogy jó az ötlet, meglesz a tanácsügyi klub. Volt, ahol a megyei tanács biztatta a városokat, nagyközségeket, hogy próbáljanak alkalmas helyet találni a tanácsházán, és rendezzék be a testületi tagok klubját. Hogy mi lett azóta a nagy nekirugaszkodásból...? Őszintén szólva, nem tudom. Nem sokat hallani ezekről a hazai tanácsi klubokról, annyi szent. Az igazsághoz persze az is hozzátartozik, hogy talán nem

a legjobb időben történt ez a kezdeményezés. Hiszen éppen vége felé jártunk az ugyancsak hosszú választási ciklusnak. A tanácsstagok közül sokakon a fáradtság-fásultság jelei mutatkoztak. Magam is beszéltem akkoriban tanácselnökkel, aki kerekperéc megmondta: „A tanácsülésen sincs ott mindenki, akkor miért éppen klubon gondolkodunk!”

BÁRMI IS VOLT az ok, ami miatt a tanácsügyi szobák dolga elakadt — vagy épp el sem indult —, a kezdeményező gondolatot, azt hiszem, ideje újra megpendíteni. Világért sem, hogy ebből kampány legyen megint. Arra semmi szükség. Csak a józan megfontolás, belátás dönthet mindenütt, hogy mit lehet ezzel a lehetőséggel kezdeni. Az új tanácsstagokat — mintegy 25 ezren vannak országwide — könnyen meg lehet éppen nyugtatni, hogy szükséges felkészítésükről, oktatásukról gondoskodnak. Legtöbb tanácsnál már meg is kezdődtek az oktatások, tanfolyamok. Gyakorlott szakemberek ismeretük a legfontosabb jogszabályokat, magyarázzák a tanácsügyi jogokat, kötelezéseket. Olykor frásos tájékoztatót is kapnak a testületi tagok. Ez eddig mindenben is van. Csak hogy ezek az iskolák, vagy éppen hivatalos formák, s mindehhez a tanácsülések ritka, személyes találkozásai — elegendők-e ahhoz a közvetlen, természetes kapcsolathoz, amit a hivatal és a testület harmonikus együttműködéséhez szükséges feltételezünk?

Okkal tűnődöm el ezen, ha az említett, fiatal tanácsstagokkal folytatott beszélgetéseimre gondolok. Hiszen bennük éppen az a legmegnyerőbb, hogy többségük friss hittel, közvetlen emberi természetességgel látott munkához. Olyan egyszerűnek látnak egyelőre szinte minden közéleti tennivalót, mint amilyen egyszerűek azok, ha nem szól közbe a bürokratizmus, ha nem misztifikál a hivatali formalizmus. Úgy gondolják általában, hogy ők mindennapos emberi kapcsolatot tartanak, teremtenek választóikkal. Ez így jó! Am mi sem természetesebb, mint az, hogy köztük és a település vezetői, ügyintézői közt is valamilyen hasonló viszony alakuljon ki. Nagy kár volna őket kiábrándítani.

MINDÖSSZE arról van szó tehát, hogy a testületi tagok kapjanak valamilyen lehetőséget, a közvetlen találkozásokra, kötetlen tájékoztatóra. A minszkiek példáján okulva, úgy látszik, erre jó megoldás a tanácsügyi klubja. Nem elég azonban, ha itt-ott, úgy-ahogy berendeznek a tanácsházán egy szobát. Ha ezt csak úgy kinevezik tanácsügyi klubnak, s ezzel kész! Nem elég pusztán bejelenteni, hogy most már ilyen is van, és várni, csak várni, hogy mi lesz.

A klubból — szerintem — csak ott lesz valami, ahol helyileg bevezetik, népszerűsítik. Fáradtságot, törődést, s áldozatokat követelő munka ez, bizony. Kiváltképp eleinte. Rendszeres, szervezett programokra is szükség lehet. Például vezetők, tanácsiai és tanácsstagok kötetlen találkozására. Ilyen-olyan összejövetelekre. Vezetői fogadóórákra... Persze, nem a forma az érdekes, hanem, hogy megpezdüljön, így vagy úgy meginduljon az élet. Ha az emberek egyszer rátalálnak egymásra, a következőkben már keresik a találkozást. Ez a lényeg!

D. Kiss János

A közművelődéstől a kisboltokig

Egy vb-ülés jegyzőkönyve



Rendhagyó, ki-helyezett ülésre hívott meg a VII. kerületi Tanács Végrehajtott Bizottsága. A helyszín a Dembinszky utca 26. alatti Erzsébetvárosi Művelődési Ház, az alkalom pedig az, hogy az intézmény nemrégén készült el, egy más célra szolgált épület teljes átalakításával, s az új falak között mostanában kezdte meg munkáját. Ennek megfelelően a vb-ülés nyitó napirendi pontja a ház tevékenységéről és terveiről szóló beszámoló megvitatása, dr. Alpár Ivánné művelődésügyi osztályvezető előterjesztése alapján.

Diákok, nyugdíjasok

A tanácsi vezetők, a vb-tagok és a meghívottak előzőleg már megsejlelték a korszerű művelődési formáknak megfelelően tervezett, otthonosan berendezett helyiségeket, szakköri szobákat. Elismerően állapították meg, hogy lényegesen kedvezőbb feltételek között folyhat majd a munka, mint korábban a Lenin körúton. Most a jelentést mérlegelik, amely sokoldalúan foglalja össze az intézmény helyzetét és szerepét a kerület életében, munkájának hatását az iskolások, a kerületben élő dolgozók és nyugdíjasok körében. Egyhangú helyeslésre talált a házban az a szándék, hogy módszertanilag segítsék a kerületi vállalatok munkahelyi művelődését.

Sorra fűzik az anyaghoz megjegyzéseiket, javaslataikat, illetve teszik fel kérdéseiket a vb-tagok, köztük dr. Vedres Klára, Súlyom István, dr. Aggód Józsefné és Németh Péter elnökhelyettesek. Érezhetően általános véleményt foglalt össze dr. Nyirő Rózsa tanácselnök, amikor kifejtte a ház személyi ellátottsága — öt főállású népművelő, ugyanennyi gazdasági és technikai alkalmazott — méreteihez képest már szinte túljó... Igaz, az intézmény munkája az Almássy téren épülő úttörő- és ifjúsági ház átadásával válik teljessé. Előzetes programjának kidolgozásához célszerű már most igénybe venni a meglévő szellemi erőket.

S egyre élénkebbé válik a vita. Szerényi József, a közművelődési albizottság vezetője hiányolja, hogy közel-távol, de még a bejáratnál sem jelzi semmi tábla az intézményt. Véleménye szerint érdemes lett volna az ülésre legalább a ház közvetlen vonzáskörzetének tanácsstagjait meghívni. Kiss Attila — újonnan választott vb-tag — ennél tovább megy: a létesítmény nem körzeti, hanem kerületi jellegű, érdemes hát rá minden testületi tag figyelmét felhívni. Wolf László — szintén újonc vb-tag javasolja: a legifjabb közönség megnyerése végett vegye fel a ház mielőbb a kapcsolatot a közeli, Hernád utcai iskolákkal.

Iđben meg kell tervezni az épület ésszerű kihasználását — veledik Veres István, Hermann Lászlóné hozzá kapcsolódóan pedig a párhuzamos, egymást átfelelő programok mellőzésére int. S felvetnek még sok mindent, az osztályvezetőknek van bőven mire válaszolnia. Igen, a fiatal népművelő gárda szakképzettsége kifogástalan. A ház szervezeten segíteni kívánja a helytörténeti, illetve üzemtörténeti kutató tevékenységet is. Az épület nagy emblémája, két kivilágítható hirdetőtábla már készül, az egyiket a Bátya mozinál állítják fel. Januártól rendszeresen megjelenik az intézmény műsorfüzete.

Tudomásul veszi és utasít

A határozat: a vb a beszámoló tudomásul veszi, s utasítja az osztályvezetőt: kísérelje fokozott figyelemmel a ház kapcsolatát az oktatási intézményekkel és a kerületi kisüzemekkel.

S bár a művelődés hajlékában vagyunk, kihelyezett ülés lévén, itt kerülnek a következőkben megvitatásra prózaibb, ám nem kevésbé fontos ügyek, mint a kerület kereskedelmi ellátásának és ipari szolgáltatásainak a helyzete. A kérdések főként a kis, egyszerű és egy műszakos boltok, illetve szolgáltató egységek sorozatos megszüntetése körül forognak, ami a kerület lassan előre-ülő — s ezért nehezebben mozgó — lakossága körében nyugtalanságot kelt. Ugyanakkor az is

érdekli a vb-tagokat, mennyiben módosítják a helyzetet, illetve javítják az ellátást a kisboltok bebedására vonatkozó, legújabb jogszabályok? Továbbá: egyes boltok, szolgáltatóhelyek megszüntetésénél, vagy éppen újak nyitásánál mennyire veszik figyelembe a lakosság tényleges igényeit, meghallgatják-e előtte a tanácsstagok véleményét?

S így kerül szóba a Klauzál téri piac teljes pangása, s általában az aránytalanság, hogy az egyik bolt zsúfolt, a másik pedig üres, holott áruválasztékuk ezt nem indokolja.

Hagyjuk a statisztikát!

Kiss Attila ma már nem először jelentkezik szólásra. Elmondja: gyakran beszél kis keresetű nyugdíjasokkal, akik sérelmeznek: noha nagyon bőséges a választék húsárúban, az ő zsebükhöz mért áruhájtákat olykor sehol se találják...

Ezt, és még több más észrevételt a válaszadók — a kerületi kereskedelmi osztályvezető és a főváros kereskedelmi főosztályának képviselője — kissé úgy fogadnak, mintha először hallanának ilyesmiről. A drágább és olcsóbb húsárúkat elosztásának helyes arányát, az igények szerinti terítését statisztikákkal igazolják. Végül azonban mégsem bizonyul meddőnek a vita: határozottan megkéri a vb-tagokat, ha bárhol ilyen ellátási hiányosság a tudomásukra jut, azt azonnal jelezzék az osztálynak!

Ami azt az elhangzott aggodalmat illeti, hogy az új rendelet nyomán megint felvirágzik a méregdrága divatárubutikok kora, a válasz megnyugtató: új engedélyt csak ott és olyan mértékben adnak ki, ahol a környéken a szocialista rendszer nem tudja kielégíteni a lakossági igényeket.

Az elnökszóny felkéri az illetékes szakigazgatási szervek vezetőit: a mai vita alapján gondosan készüljenek fel a válaszadásra, mert a téma — a kerület kereskedelmi ellátásának és ipari szolgáltatásainak helyzete — a legközelebbi tanácsülés napirendjére kerül.

G. Szabó László

MUNKAMÓDSZER

A helyszíni bírságolás



A szabálysértési törvény módosítása — a gyorsabb és eredményesebb felelősségre vonás érdekében — a korábbinál több lehetőséget biztosít a helyszíni bírságolásra. Egyes szabálysértések — lakcímbeljelentési kötelezettség elmulasztása, tiltott fürdés, csendháborítás, köztisztasági szabálysértés, a közterületek engedély nélküli használata, parkorongálás, stb. — esetében a tanácsai szakigazgatási szervek erre felhatalmazott dolgozói is jogot kaptak helyszíni bírság kiszabására.

Hogyan valósul ez meg a gyakorlatban, mit mutatnak a tapasztalatok?

Mindenütt kijelölték azokat a tanácsai dolgozókat, akik helyszíni bírságot szabhatnak ki, s az igazgatási osztályok erre felkészítették őket. Ennek ellenére a helyszíni bírságolás igen nehezen indult meg. Szemléltető példa erre, hogy 1979 második felében az országban mindössze 2750 személyt bírságoztak meg, 224 700 forint erejéig.

Azokat az okokat, amelyek következtében ez az intézkedés ilyen nehezen megy át a gyakorlatba, minden tanácsnál helyben kell megvizsgálni. Közülük néhányat azonban itt is megemlítnék.

Például az érdekelteknél tanácsai dolgozók egy része — úgynevezett népszerűtlen feladatról lévén szó — lehetőleg kiter elöle. Sok helyütt olyanok is megbízást kaptak, akik —

a kellő fellépés és határozottság hiányában — tulajdonképpen nem is alkalmasak e sajátos teendő megkezelésére. Helyenként — főleg a városokban, a fővárosi kerületekben — a területre és a feladatokhoz mérten, alacsony a meghatalmazott dolgozók száma. Jellemző tapasztalat, hogy azoknál az ügyfajtáknál eredményesebb az elkövetők elleni fellépés, amelyeknél azok a helyszínen könnyen megtalálhatók. (Például a közterület engedély nélküli használata esetében.)

Az utcai köztisztasági szabálysértés elkövetőinek helyszíni felelősségre vonása különösen határozott, erőlyes fellépést igényel. Eredménytelenség főleg a városokban tapasztalható, és éppen a felelősségre vont személyek viselkedése miatt, ami bizony sokszor kedvét szegi az intézkedésre jogosult tanácsai dolgozónak. Ezzel is magyarázható, hogy a városokban eddig általában kisebb arányban éltek a helyszíni bírságolással, mint a községekben.

Hogyan lehet változtatni ezen a helyzeten?

Mindenekelőtt többet kell foglalkozni a bírságolásra kijelölt dolgozókkal az érdekelte helyi tanácsai vezetőknek. Szükség esetén más, alkalmasabb személyeket kell felhatalmazni a helyszíni bírságolásra, és kihagyni azokat, akik a feladatot eddig sem látták el megfelelően és várhatóan a jövőben sem látják el kellő határozottsággal.

A köztisztaság és a településkörnyezet tisztaságának védelmével kapcsolatos tanácsai intézkedések eredményessége nagymértékben

függ a társadalmi aktivisták közreműködésétől, az ő megelőző tevékenységüktől. Be kell tehát vonni ebbe a munkába a tanácsai szakigazgatási szervek tisztviselőin kívül a tanácsai vállalatok, intézmények erre alkalmas és ezt a megbízást elvállaló dolgozóit is. Például a városgazdálkodási szervek alkalmazottait, az útfelügyelőket, a parkőröket és a mezőőröket, de tanácsai nyugdíjasok is szóba jöhetnek.

A jó munka egyik fontos előfeltétele a teendőkre való alapos felkészítés, amelyhez — mint eddig is — az igazgatási osztályok nyújtanak segítséget. Különösen a nem tanácsai dolgozók felkészítésére igényel a szokásosnál nagyobb figyelmet.

A helyszíni bírságolás lényege abban van, hogy az általában egyszerű, de nagy számban előforduló ügyekben a cselekmény feliderítését azonnal és gyorsan követi a felelősségre vonás. A megfelelő gyakorlat kialakulásától azt várjuk, hogy a helyszínen kiszabott büntetések rövidesen kedvező változást hoznak a lakosság általános szemléletében, s egyben elősegítik az önkéntes jogkövetést, és a szabályok, rendelkezések szigorú betartását.

A helyszíni bírságolást ellátó személyektől mindenütt rendszeres és alapos munkát, illetve bátor fellépést kell megkövetelni. Ugyanakkor arról a lehetőségről sem szabad megfeledkezni, hogy ezek a dolgozók eredményes munkájuk után időszakonként anyagi és erkölcsi elismerésben — tárgy- vagy pénzjutalomban — is részesíthetők.

Dr. Mészáros József, a Tanácsai Hivatal munkatársa

A háború hatása

Drágul az olaj

A rotterdami szabadkikötő olajpiacán az elmúlt héten gyors ütemben emelkedtek az árak. A gázolaj tonnája a szeptemberi 285 dollárral szemben — csütörtökön elérte a 315 dollárt, a nyersolaj hordónkénti ára — a 30—32 dolláros szintről — 38,5—39 dollárra ugrott. Az emelkedések mértéke meghaladja a 20 százalékot.

*

Lassan egy hónapja tart a két nagy olajtermelő — Irak és Irán — közötti háború. A megfigyelők már korábban jelezték, hogy a konfliktus előbb-utóbb újabb olajdráguláshoz vezet. Az e heti emelkedés ezért tulajdonképpen már nem is számít meglepetésnek. Különösen azok után, hogy a harcok felmorzsoló jellegűvé váltak és mind Irán, mind Irak elsősorban egymás olajtermelő centrumait, feldolgozó üzemait, lelőhelyeit támadta. Az összefüggések tehát világosak, érdemes azonban azt is tudni: mi a közvetlen oka a szabadpiaci áremelkedésnek. Ha számba vesszük a két országtól vásárló olajfogyasztókat, kiderül, hogy India, Brazília, Törökország és Japán importál a legtöbbet Irántól, illetve Iraktól. S ezek az importőr országok most máshonnan — így a szabadpiacról — kénytelenek beszerezni a hiányzó mennyiségeket. Igaz, a szabadpiacon és a legnagyobb fogyasztó országokban még mintegy 4—6 havi tartalék van, ám a felvásárlást ez most nem tartja vissza. (Érdekes, hogy az említett olajimportálókon kívül az érdekelt Franciaország is — még

a háború kitörésekor — úgy nyilatkozott, hogy számára nem jelent problémát az iraki olaj kivesése, most viszont kutatni kezdett egyéb utánpótlási lehetőségeket iránt.)

A szabadpiaci olajár viszonylag kis mennyiségű olajhoz kötődik. Mégis, sokéves tapasztalat mutatja: a londoni—rotterdami olajpiac az olajpiac érzékeny műszere — mind a rövid, mind a hosszú távú tendenciákra nézve. E barométer legfontosabb jelzése most az, hogy a szabadpiaci olaj összeshasonlíthatatlanul nagyobb mennyiséget jelentő, hosszú távú alapszerződéseken rögzített olaj is drágulhat. A legfrissebb értékelések szerint több termelő ország fontolgatja is az OPEC-árak emelését azok után, hogy az Egyesült Arab Emírségek néhány nappal ezelőtt bejelentette az első, két dolláros áremelést. (Mint ismeretes, a hivatalos alapár — a szaúdi olaj ára — barrelenként 30 dollár. Szeptember elején a szabadpiaci ár ennél csak alig volt magasabb.)

A „minij olajrobbanás” után joggal merül fel a kérdés, mi várható az elkövetkező hetekben? Mint ahogy azt a nagy olajkereskedő cégek állítják Londonban és Rotterdamban — a tartalékok egylegőre bizonyos stabilizáló hatást még kifejtenek ugyan, de ha az idő hidegebbre fordul, számítani kell az olajárak, s nemcsak a szabadpiaci ár, további gyors emelkedésére. Ez egyébként megdőnti a bécsi OPEC-ülési utáni prognózisokat, amelyek nyugodt olajpiacot ígértek 1980 végéig.

M. I. Gy.

IMF-ajánlások

Finomhangolás nélkül

A tőkés világgazdaság általános problémáit elemzi a Nemzetközi Valutaalap ez évi jelentése, mely az alkalommal így fejezi ki a hetvenes évek változásait történelmi perspektívában, korszakokra is bontva szemlélni. Az IMF nézete szerint a hatvanas évek klasszikus gazdaságpolitikai eszköze, az úgynevezett „finomhangolás” ma már nem alkalmazható. Akkoriban a politika középpontjában rövid lejáratú növekedési és foglalkoztatási célok állottak, és ezek megvalósítására a költségvetési és monetárius politika ugyancsak rövid lejáratú változtatásai alkalmazhatók bizonyultak. Mindez a Valutaalap véleménye szerint gyökeresen megváltozott az 1973—74-es világgazdasági árröbbség után.

A gazdaságpolitika kezdett túllépni egy rövid távú anticyklikus konjunktúravédelem keretein, és egyre szélesebb körben ismerték fel a középtávú gondolkodás szükségességét. A jelentés szerzői arra is rámutatnak, hogy napjainkban a gazdaságpolitika középpontjában nem a gazdasági növekedés vagy a foglalkoztatottság áll, hanem az infláció elleni harc.

A Nemzetközi Valutaalap véleménye szerint a prioritásokon a jövőben sem kell változtatni, hiszen az áremelkedés megfékezésétől függ több fontos gazdasági célkitűzés teljesülése is. Vagyis: a gazdasági növekedés ütemének meggyorsítása, a foglalkoztatottság növelése, de még a külső egyensúlyhiány elviselhetősége is csak az inflációellenes küzdelem sikere mellett képzelhető el.

Az IMF érthető módon a hetvenes évek gazdasági környezetének változásait elemezve előkezelte helyet szán az energiahordozók reálárainak megváltozásának. Őv azonban attól, hogy valaki is abszolutizálja ennek hatásait. Véleménye szerint más tényezők — így a munkaképes lakosság összetételének megváltozása és a munkakörülmények, valamint a termékek minőségének megjavítását célzó kormánypolitika —

talán még jelentősebb szerepet játszhatnak. (Az USA-autóipar helyzetét például lényegesen megváltoztatták a gépkocsik biztonságának növelését célzó szövetségi törvények.) Mindezek a változások természetesen mérsékelték a gazdasági növekedés lehetséges ütemét. A „növekedési pálya” helyreállítása szempontjából most az a legfontosabb feladat, véli a világszervezet, hogy megfelelő klíma alakuljon ki a beruházások és megtakarítások növelésére. Ennek megteremtése céljából az IMF javasolja, hogy a kormányok vizsgálják felül az adók mértékét és az adóbevételekből finanszírozott állami kiadások szükségességét.

Nemzetközi kérdésekről szólva, a hetvenes évek világgazdaságának fontos jellemzőjeként kezeli a jelentés az országok kölcsönös függőségének kialakulását. A szerzők nézete szerint ez a kölcsönös függőség nem csupán a világgereskedelmen és a valutapiacokon keresztül létezik, hanem nemzetközi tőke- és hitelpiacok működésében is megjelenik. Az IMF következtetése: az országok közötti nagyobb mértékű együttműködés lenne kívánatos. A jelentés néhány konkrét javaslatot is tartalmaz. Így sűrűs feladata lenne a közlekedési exportőröknek és a fejlett ipari országoknak egyaránt, hogy növeljék segélyeiket, kedvezményes hiteleiket a nem olajexportőr fejlődő világba.

A fejlett tőkés országoknak kötelességet kellene vállalniuk, hogy „nyitva tartják” piacukat. A valutapiaci fluktuációkat pedig nyilvánvalóan mérsékelni, ha a legjelentősebb valutájú országok egyeztetett piaci intervenciókat tudnának kialakítani.

Bőségesen foglalkozik a jelentés a fejlődő országok problémáival is. Az IMF-nek kétségtelen feladata a fizetési mérleghiányok átmeneti rendezésének segítése. A finanszírozásnak azonban a szükséges strukturális változásokkal össze kell függenie.

G. Gy. — Sz. P.

Sűrű fillér

A Skála raktáruháza még kísérlet — Amiért olcsóbb

Vásárlóközönségünk október 31-én ismerkedhet meg a diszkontáruházzal, e külföldön elterjedt árusítási formával. Ekkor avatják ugyanis — amint már beszámoltunk róla — a BNV területén a Skála-Expo áruházat. Mit nyerünk vele mi vásárlók, és mit kereskedelmünk?

A diszkont szó leszámítolást jelent, itt az áru többsége olcsóbban kapható. A vevő nyer rajta, a kereskedő sem fizet rá. A fejlett tőkés országokban két-három évtizede terjedt el az efféle önkiszolgáló raktár. Nyelvészeink feladata lesz megfelelő magyar szót találni a diszkontra. (Aruccsarnok, raktárház, sőt: raktáruháza — számos javaslat elhangzott —, a sikeres magyarítás még várat magára.) Mi készítette a szupermarketekben bővelkedő amerikaiakat, nyugatnémeteket, svédeket az egyszerűbb kiviteltől üzletlátszóakra? A belvárosi telkek ára egyre borsosabb. Ugyanakkor az autóval nem gond felkeresni az út menti, városszéli üzleteket. Ráadásul itt akad még parkolóhely. Ez azonban még nem volna elegendő ok a népszerűsége. Ma már külföldön a felesleges árucikoma és a csillogóvillogó kirakatok helyett is az olcsó ár a nagyobb vonzerő.

Márpedig a diszkontáruház vezetője megengedheti magának, hogy „leszámítoljon”. Kevesebb az eladó. (A Skála-Expo-ban például 1200 helyett — a normák szerint ennyien dolgoznának egy 26 ezer négyzetméteres áruházban —, 300 eladó lesz.) Az árut tévékamerák őrzik. A portékaikat azonnali kirakják, ahogy megérkeznek a termelőktől, illetve a nagykereskedőktől. Megtakarítják így a többszöri átrakodás és csomagolás költségeit, hiszen az eladótér egyben a raktár. Az üzemeletetés egyszerű, nincs mozgólépcső. Az üzletberendezés sima pole vagy nyitott konténer.

Ésszerű üzletpolitika

A sűrű fillér jobb, mint a ritka forint — hallottuk Demján Sándortól, a Skála-Coop vezérigazgatójától. A reklámmódot időszori igazságot takar. Nem mintha — mondjuk a budapesti Skálában — ritkulna a forint, azaz a vevők száma. A karácsonyi csúcs levezetése volt egyik célja a BNV-re való kiköltözésnek. Sokat olcsóbban eladni klasszikus és aktuális üzletpolitika. Manapság gyakori a leértékelés, a kiárusítás. Itt azonban másról van szó. Nemcsak két hétig lesz olcsóbb a habfürdő, a Coca-Cola, a száraztészta, vagy a konzerv, hanem amíg nyitva tart az áruház. És nem a szavatossági idő lejártá, vagy a felgyülemlt készlet miatt, hanem a fent említett előnyökből fakadóan. A diszkontáruházakban az engedmények, az ingyen parkolás csábít a nagy tételben való vásárlásra, élénk a forgalom, így működtetésük kifizetődő.

Ezt várják a kereskedők is a száz napig nyitva levő kísérlettől. Így nevezte a Skála-Expo-t az áruház fiatal igazgatója, Hauck István. Bátorral próbálkozásnak persze, aligha tekinthető ez, hi-

szen egymilliárd forintos forgalomra számítanak. Egy fecske nem csinál nyarat — jöllehet, egész napicikk-kereskedelmünkre ráférne a korszerűsítés. Tévhit, hogy az ABC kifizetődött, mint a kisbolt. Nálunk ugyanis az ABC hiába önkiszolgáló, sorba kell állni kaszinótojásért, sajttért, felvágottért, kenyérért, az üvegviszaváltásnál, főképpen és leghosszabb ideig a pénztárnál. Az eladótér rovására nagy a



raktár. Naponta 20—30 szállítót fogadnak, az áruátvitel elvonja a pult mögül az eladót. A hipermarketekben — a budapesti Skálában, a Batthyányi téri, illetve a Déli ABC-ben — jobb a helyzet, de korántsem annyival magasabb az egy eladóra jutó forgalom, mint amennyi lehetne.

A pólus másik sarka

A Skála-Expo megnyitása aligha forradalmasítja kereskedelmünket. A pólus másik sarkán, az egy-két személyes kisboltokon viszont sokat segíthet. Az új áruház ugyanis kettő oszlik: a kiskereskedelmi mellett lesz egy nagykereskedelmi részlege is, amely cash and carry elv szerint működik. Ez sem magyar találmány, de ideje volt adaptálni. Lényeg, hogy kereskedők vásárolnak a kereskedőtől — akár készpénzért, mindent egy helyen, többnyire kedvezményes áron, és amennyit egyszerre jónak látnak. Köztudott, hogy a kisboltok vezetői mennyire kiszolgáltatottak a szállítóknak. Ez utóbbiaknak valóban ráfizetés, hogy néhány kiló liszttel, cukorral, mosóporral húsz-harminc üzletet kell felkeresniük — az út vége felé már félig üres a nagy teherautó. A hatalmas gyűjtőkartonok viszont nem férnek el a kicsi boltban. A forgalom kicsi, a készlet lassan forog, a megrendelések feladása miatt tetemes az adminisztráció. A pótlás nehézkes.

A Skála-Expo önkiszolgáló raktárában az állami, szövetkezeti és magán kisboltok, éttermek vezetői, anyagbeszerzői kedvezményes áron szerezhetik be az áruk többségét. Mivel a kísérletben a nagykereskedelmi vállalatok

többsége részt vesz — a Centrikóttól a Vegyianyag Kiskereskedelmi Vállalatig —, széles a kínálata.

Az egyszemélyes boltoknak ez ma még csak papíron győz — sóhajtott fel az egyik ilyen budai üzlet vezetője. — Mit szólnak a központban? Jó néhány cikket ezután is kénytelen vagyok tőlük rendelni, és az árukészletem beszerzését ők előre beállítják a tervbe. A raktár reggel 9-től háromig tart nyitva — akárcsak én. Az üzletet nem hagyhatom ott. Bár van autóm, de annak használatáért nem fizet a vállalat.

Sok még a kérdőjel: mi lesz, ha a magánkereskedők nem adják tovább az engedélyt, megtartják maguknak? Mindentől függetlenül örvendetes a „fizess és vidd” áruház, akárcsak kísérleti üzemeltetése. Különösen jól időzítették, ez ugyanis illeszkedik a kiskereskedelem működését reformáló jogszabályokhoz. 1982 végéig megszűnik a gebin az országban, több mint 16 ezer üzlet és vendéglő szerződéses formában működik majd. A vezetők teljesen szabad kezet kapnak az árubeszerzésben, akkor és annyiért vásárolnak, amennyiért akarnak. Nő a bértetek és a magánboltok száma. Nekik ideális megoldás az ilyen raktár — de a mai gebinesnek is jó, hiszen egy helyütt megveheti a szalvétát, a konzervet, a pirospaprikát, a tányért, nem kell tucatnyi céghez ellátogatni. A viszonteladók külön e célra beszerzett nagyméretű bevásárlókocsikkal gyűjthetik össze a szükséges árufajtákat. Szállítólevéllel, csekkel és készpénzzel egyaránt fizethetnek. Ha nem tudják rögtön elvinni az árut, leplombált konténerekbe rakják, és 48 órán belül érte mehetnek. Ha a mennyiség megfelel egy teherautónyi rakományának, 24 órán belül a megadott címre szállítja a fuvarozással megbízott cég.

Verseny a javából

A kezdeményezés sikere a Skála-Coopon, illetve a nagykereskedőkön kívül a kis üzletek anyavállalatain és ellátóin is múlik. Ellendrukkerekre is számítani kell. Es a vidéki kis üzletek úgy érzik majd, hogy hátrányosabb helyzetbe kerültek, hiszen nem azonos feltételek között gazdálkodhatnak — számukra a helyi nagykereskedő partner nem ad kedvezményt, és változatlanul tiztízöt raktárból kell összereszegetniük az árut, ami több idő, benzin, egyszóval pluszköltség.

Verseny ez a javából. Aligha lesz persze annak akadálya, hogy más cég is nyisson önkiszolgáló raktárt. Kövte hiszem, hogy csupán a BNV területén létezik kihasználatlan csarnok. Bizonyára akad másutt is, talán olyan, amely egész évben üresen tátong. Jöllehet: nem a helyiség itt a legfontosabb kellék, hanem a kezdeményezőkésség és a vállalkozókedv.

Elek Lenke

Munkaszünet a Peugeotban

A francia Peugeot autógyár bejelentette, hogy több franciaországi üzemében egy hétre felfüggeszti a munkát. Az intézkedés a gyár 65 ezres munkásgárdájából mintegy 55 ezret érint.

USA-Dél-afrikai Köztársaság

Az Egyesült Államok a Dél-afrikai Köztársasággal szoros gazdasági kapcsolatokat tart fenn, annak ellenére, hogy hivatalosan nem támogatja. Az USA 350 millió dollárt ruházott be az elmúlt öt évben. Különösen erős az amerikai tőkebehatolás a gyémánt-, urán-, platina-, kobalt-, króm- és nikkeltitermelő iparban, de az amerikai befektetések több mint 50 százalékát az olajfeldolgozó-iparban haj-

HORIZONT

tották végre. Három amerikai autógyár helyi vállalatai gyártják az itt készült gépkocsik 65 százalékát.

Japán-amerikai „dohányháború”

A japán dohánypiacnak az amerikai áruk előtti „megnyitását” sürgette Reubin Askew, Carter elnöknek Tokióban tárgyaló különleges kereskedelmi tanácsadója. Japán a pipadohányra 110, a cigarettára 90, a szivarféleségekre pedig 60 százalékos importvámot vet ki. Askew a Japánnal szemben mutatkozó hatalmas, az év végéig várhatóan 9,6—10 milliárd dollárt is elérő amerikai kereskedelmi

deficit mérséklésének ügyében folytat tárgyalásokat a szigetország illetékesivel.

Tőzsde nyílt Malaysiában

Malaysiában megkezdte tevékenységét az ország első határidős árutőzsdéje. Az ASEAN-országok csoportjában a maga nemében az első ilyen jellegű intézmény egyelőre csak a pálmajajolajpiacra tevékenykedik majd, de a kormány a tőzsde tevékenységének kiterjesztését tervezi más árucikkekre is.

Japán kölcsön Kinának

Japán kész 70 millió dolláros kölcsönt nyújtani Kinának a da-gang olajmező feltárási munkáinak finanszírozására, amelyhez az összeget a japán nemzeti olajtársaság, három éven keresztül, nyújtáná.

A kiskereskedők ma és holnap

Nem aggódni, segíteni kell

Beszélgetés Gyürky Rudolfal, a KISOSZ elnökével



A közvéleményt élénken foglalkoztatják azok a közelmúltban megjelent rendeletek, amelyek a kiskereskedelemben és a vendéglátóiparban ígérnek bizonyos változásokat. Ezek közé sorolhatjuk a *magánkereskedelemlre vonatkozó új belkereskedelmi miniszeri rendeletet* is; ez a korábbiaknál nagyobb teret enged, illetve nagyobb szerepet szán az önálló kiskereskedőknek. A helyzet kulcsa nagyrészt a tanácsok kezében van, rajtuk múlik, hogyan élnek a rendelet adta lehetőségekkel. Erről, valamint a kiskereskedők általános helyzetéről beszélgetünk dr. Gyürky Rudolfal, a Kiskereskedők Országos Szervezetének (KISOSZ) elnökével.

— A magánkereskedők hivatalos és társadalmi megítélése egyre kedvezőbb alakult az évek során — mondta dr. Gyürky Rudolf. — Ennek ellenére a létszám sokáig csökkent, vagy stagnált, mintegy 10—11 ezer körül volt. Lényeges emelkedés 1978-tól mutatkozik, az idén pedig már jelentős létszámnövekedésről beszélhetünk. Köszönhetően annak, hogy a mostani rendelet kidolgozásáról, a várható módosításokról a tanácsok és a közvélemény is értesült. A második negyedévében negyvszázán váltottak magánkereskedői igazolványt, így a félév zárultával 12 ezer 146 kiskereskedőt számláltunk.

— Ha a teljes áruforgalmat tekintjük, ebben körülbelül mennyi a részesedésük?

— Három százalék. De ez így keveset mond, s nem is így kell nézni a dolgot. Példának vehetjük a fővárosi *zöldség-gyümölcs kiskereskedőket*, akik mintegy 25—30 százalékig részesülnek az ellátásban. Vagy ugyancsak Budapesten a *tüzelő- és épületanyagokkal foglalkozó magánkereskedők*: a fűtőolaj lakossági eladását körülbelül 35—40 százalékban végzik. A lényeg az, hogy a kiskereskedők ott és abban a kereskedelmi szakmában szolgálják a lakosságot, ahol az állami, illetve szövetkezeti kereskedelem nincs jelen, vagy nem tudja maradéktalanul kielégíteni az igényeket. Így jut kiemelten nagy szerep 2600 zöldség-gyümölcs boltosunknak, a több mint 500 élelmiszer-vegyeskereskedőnek, vagy az említett tüzelő-építőanyagos kereskedőnek. Nem is beszélve a mintegy 1300 búféről, falatozóról, kifőzderől, sütőgető üzletről, amelyek különösen az idegenforgalmi területeken nélkülözhetetlenek.

— Hányféle kereskedelmi engedély adható ki?

— Eddig volt körülbelül 50 magánkereskedői szakma, az új rendelettel pedig mintegy 80 lesz. Rendkívül tág lehetőség kínálkozik a helyi tanácsok előtt, hogy a települések kereskedelmi ellátását *kiteljesítsék*, gazdagítsák. Az igaz ugyan, hogy a legfontosabbak az élelmiszer-vegyeskereskedések, zöldség-gyümölcsboltok, minde mellett nem lehetnek mellékeseik a trafikok, használtekkboltok, barkácsboltok, kerékpármegőrzők és sorolhatnám. Esete válogatja, hogy hol mire van szükség.

— Vizsgáljuk valamivel közelebb, hogy milyen szerep vár a tanácsokra a közérdek és a magánkereskedői érdek szerencsés találkozásában.

— Vannak megyék, de városok, községek is, ahol eddig is szívesen támogatták a magánkereskedelmet. Sőt, mondhatom, hogy helyenként keresik a vállalkozókat,

hogy önálló üzletet nyissanak. Telket adnak lehetőséget biztosítanak az üzletépítéshez. Nem mondom, volt olyan eset is, hogy *közvetlenül kellen vinnunk kereskedőink érdekeiért*, létfeltételeiért. Most tehát egységes, egészséges hatósági ösztönzésre van szükség. Összhangra a tanácsokon belül is, az egyes szakigazgatási osztályok között. Mert előfordult például, hogy a *kereskedelmi osztályok szívesen*, a szükségeset szerint adták volna az engedélyeket, ám fennakadtak az ügyek az *építési hatóságok elzárkózásán*. Nem engedélyezik olykor az üzletépítést, vagy teljesíthetetlen feltételeket szabnak. Mások a közterületfoglalási díjak nagyon magasak. Valójában azoknál a tanácsoknál járnak el helyesen, ahol *meggondoltan, tervszerűen építik be a magánüzleteket*, a település teljes kereskedelmi hálózatába. Fontos, hogy ne csupán az *egyéni vállalkozó kedv* határozza meg, hogy egy-egy településen, milyen arányú a magánkereskedelem. Ahol szükséges, ösztönözzék a tanácsok a vállalkozási kedvet. Ugyanakkor az sem baj, ha szükség szerint *befolyásolják, irányítják az egyéni vállalkozói elképzeléseket* is.

— A továbbiakban mekkora kiskereskedői létszámmelkedéssel számolnak?

— Nem beszélünk még az egyik legfontosabb vállalkozási lehetőségről, az *állami üzletek bérletéről*. A kiskereskedelmi vállalatok a VI. ötéves terv idején igen sok — egy-két alkalmazottat foglalkoztató *kisböltöt* adnak majd bérbe. Többségük élelmiszerbolt, de lesz köztük trafik, virágbolt, és sok más is. Emellett a *vendéglátóipar is átad kis üzleteket*. Vegyük emellett, hogy új üzletnyitásra is felkészülhetünk a következő tervidőszakban, becslésünk szerint mintegy négyezerre. Egyszóval a *következő öt évben legalább 7—8 ezer új kereskedői igazolvány* kiadása várható! A tanácsok feladatát kell hangsúlyozni ezúttal is. Megvan rá a lehetőség, hogy *ösztönözzék a vállalatokat kedvező bérleti feltételek kialakítására*. Ha pedig ez nem vezet célra, a bezárt boltokat el is vehetik a vállalatoktól és kiskereskedőknek engedhetik át az ellátási területet. Mert itt elsősorban a lakosság érdekeinek kell érvényesülnie!

— Sokan a magas jövedelmek miatt aggódnak a „maszekok” számnak jelentős gyarapodása láttán...

— A becsületesen dolgozó kiskereskedők *becsületesen adóznak!* Összességében eddig is évi 180 millió forintot! Felelősséggel állítom, hogy a *többség munkája arányában keres*. Kirívó esetek előfordulhatnak ugyan, éppen ezért tanácsai, de társadalmi feladat az is, hogy ezeknek elejét vegyék. Másodsorban: sokkal inkább fontosnak tartom a kiskereskedők *nagyobb megbecsülését, mintsem a szocialista fejlődés nevében aggódniuk miattuk*. Ma még ugyanis gyakori az a fenntartás, hogy a kistermelő — úgymond — sokat keres, és nem járnak neki bizonyos szociális juttatások. Olykor *hátrányos helyzetben* vannak az óvodai helyek elosztásánál, gyermekeik felsőbb iskolai felvételénél, és sorolhatnám. Még a *hivatali hangnem sem mindig olyan* velük, mint másokkal. Véleményem szerint azt nézzük mindig, s mindenütt, hogy *hasznosak-e közösségnek, társadalomnak a kiskereskedők*. És akkor biztosan *egyensúlyban* látjuk a mérleget — mondta végezetül dr. Gyürky Rudolf.

D. Kiss János

„Közírré tétetik!...”

Az őri kisbíró



Ötven év körüli férfi tapossa a pedált, fent karikázik a járdán, oldaláról dob lóg, nadrágszí-

jába tűzve két dobverő. A helyi úttörőcsapatból már szemlátomást kiíregedett, tűzoltózenekari tagsága elképzelhető lenne, ám az egyenruhát hiányolom. Mindenestre nyomába eredünk, mit lehet tudni, hátha egy kései kisbíróra akadunk...

Nem csalódunk: a sarkon leszáll a gépről, rutinosan pergetni kezdi a hangszert. Ablakok nyílnak, emberek sietnek a kerítéshez, és mikor együtt a hallgatóság, emberünk harsonyan rákezd: „a nagyközségi közös tanács értesíti a lakosságot, hogy október 30-ig mindenki hozza rendbe háza környékét...”

Mielőtt kerékpárra pattanna, szót váltunk Maté Miklóssal, Or község kisbírójával. Villanyserelő volt, de 1970-ben leszalálkolták, így került a tanácsra. Nemcsak a kidobolás, hanem a tanácsai külömdények helyi kézbesítése is a feladata, vagyis afféle mindenes, 1400 forint havi illetményért.

Büszkén mutat a dobra — új „szerszám”, most vette a tanács 700 forintért, szép hangja van, pengőm-pergő; mégiscsak olcsóbb így üzenni, tudatni, mint hangszórával felszerelni ezt a nyakiglab falut — magyarázza. Igaz, a környéken nincs egyedül. Vaja nagyközség többi „társában” — Rohodon, Nyírparszán —, ugyancsak így adatnak közírré a közügyek...

Hogy a dob már nem „korszerű”? Ez itt nem kérdés, mert — egyébként joggal — azt tartják az őriek, hogy nem a formán, hanem a közlemények tartalmán és frissességén van a hangsúly.

Dobbal, vagy hangszórával — egyre megy.

(forró)

MUNKAMÓDSZER

Megyei tanácstagai csoportok



A hatályos tanács-törvény megjelenését követően Pest megyében is megalakultak a megyei tanácstagok járási és városi csoportjai. A járási csoportok 9—15, a városiak 2—4 tanácstaggal. A járási tanácstagok csoportok a kezdeti nehézségeken túljutva, azonnal eredményesen dolgoztak, a városiak azonban a kis létszám miatt gyakorlatilag nem tudtak élénk csoportmunkát kifejteni. Ezért a városi és járási csoportok egyre inkább közeledtek egymáshoz; először a *járászékhely város és a járás*, majd a járás területéhez tartozó, vagy azzal határos város között. A megyei tanács az önkéntesen kialakult együttműködés kedvező hatására a tanácstagok csoportokat még az előző ciklusban összevonta.

Jelenleg 9 megyei tanácstagok csoport működik, közöttük négy csak járási, öt pedig járási és városi öszzesvont csoportként. A budai, a ceglédi és a váci csoportok mindegyikéhez két város tartozik. Ez a szervezeti változás a működésben is tükröződik, többek között úgy, hogy az öszzesvont csoportok munkatereiben egyaránt helyet kaptak a járási és a városi érteket, valamint a közös témák is.

A tanácstagok csoportok általában évente négy alkalommal — a megyei tanács ülését megelőzően — tartják összejöveteleiket. Napirendjük többségében megegyezik a megyei tanács napirendjével. A

Társközségek, igazgatás

HARMINCÉVESEK a tanácsok címmel dr. Korom Mihály, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a KB titkára emlékezik meg a folyóirat októberi számában a tanácsok megalakulásának körülményeiről, jelentőségéről, az első tanácsválasztásról, s egyben részletesen értékeli fejlődésük eddigi folyamatát. Az 1945. évi sorsforduló után rendkívül nehéz feltételek közepette kezdhettünk hozzá az általános demokratizáláshoz. Csak amikor a Magyar Kommunista Párt az ország vezető pártja lett és ezzel véglegesen elődött a hatalmi harc, akkor vált lehetővé az államgépezet gyökeres átalakítása. A tanácsok a szocialista állam

ban arra is rámutat, hogy — bár ezeket a községeket azonos elnevezéssel illetjük —, jóformán kettő sinc közöttük, amely adottságaiban, fejlődése eddigi útját és további perspektíváját tekintve megegyező lenne. A megyében jelenleg 48 község tartozik ebbe a kategóriába, s a szerző példák sorával mutatja be, hogy ezek a települések hányféle meggondolásból, célból és módon társultak a közös tanácsokban. A társközségek szempontjából tehát roppant nagy a jelentősége annak, hogy azok a kötődések, amelyek révén a közös tanácshoz kapcsolódnak, mennyiben alkalmasak a társközségek időszerű elképzeléseinek, törekvéseinek az érvényre juttatására.

ÁLLAM ÉS IGAZGATÁS

XXX. ÉVF. 10. SZÁM

alkotmányos úton létrehozott alapintézményei, amelyek leginkább megfelelnek a szocialista építés követelményeinek. Az elmúlt harminc év tapasztalatai alapján teljes bizonyossággal állítható, hogy a tanácsrendszerrel szocialista államunk olyan helyi és területi szervei jöttek létre, amelyek összhangban vannak a szocializmus építésének feltételeivel. A szocialista demokrácia a tanácsoknál mindenekelőtt néplétségi jellegűekben nyilvánul meg, mind eredményesebben teljesítik választóik megbízatásait, képviselik érdekeiket és tevékenységükről rendszeresen beszámolnak. Kétségtelenül sokat fejlődött a tanácstestületek irányító szerepe, ám számos okból az még mindig elmarad a kívánt színvonalról. Az önállóság növekedését szolgálja a tanácsok hatáskörének és anyagi eszközeinek bővülése; jelenleg évente mintegy 100 milliárd forinttal gazdálkodnak saját terüli és költségvetésük alapján.

A TÁRSKÖZSÉGEK intézményének Tolna megyében több mint egy évtizedes múltja van, ugyanis a közös tanácsoknak az a struktúrája, ami jelenleg működik, nem egy időben, nem egy csapásra alakult ki, az átszervezések zöme még az 1967—70-es évekre esett. Dr. Polgár Ferenc A társközségek élete című írásá-

IGAZGATÁSI EGYÜTTMŰKÖDÉS jött létre Pétervársára nagyközségi közös tanács és a környező települések tanácsai között a Heves megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának határozata alapján. (Lapunk is beszámolt erről a kezdeményezésről.) Tar Sándorné A községi igazgatási együttműködés kezdeti tapasztalatai című eszmefuttatásában az ilyen jellegű kapcsolatoknál alkalmazható mód-szerek valóságos tárházat kínálja fel az olvasónak, s így módon jelentős gyakorlati segítséget nyújt mindazoknak, akik hasonló kezdeményezést terveznek. Az ő esetükben egyébként az együttműködés a testületek tevékenységével kapcsolatos szakigazgatási feladatokra, a gazdálkodásra, a hagyatéki leltározásra, a gyámügyekre, a szabálysértési ügyekre, a népszeg-nyilvántartásra, az adóügyi igazgatásra, az ipari és kereskedelmi ügyekre, valamint az egészségügyi ellátás szervezésére terjed ki. Az első tapasztalatok kedvezőek, hiszen rövid idő alatt bizonyosodott, hogy a helyi tanácsoknak és a szakigazgatási szerveknek egyaránt szükségük van egymás támogatására.

A FOLYÓIRAT gazdag tartalmából felhívjuk még az olvasók figyelmét dr. Kardos Sándor Korszerűsítés, egyszerűsítés Borsod megyében, dr. Buzás Huba A közigazgatás-szervezés, mint a korszerűsítés eszköze, valamint dr. Mosonyi Sándor Ellenőrzések a járszberényi járásban című írásaira. N.G.

ból a felismerésből, hogy a megyei tanácstagokkal folytatott közvetlen eszmecsere, a kölcsönös tájékoztatás túl, egyéb előnyöket is jelent. A járási hivatalok elnökei kezdetől fogva — mint a csoport működésének kijelölt felelősei —, ugyancsak közvetlen kapcsolatot alakítottak ki a tanácstagok csoporttal.

A tanácstagok csoportok tevékenységének egyik fontos szervezője a Hazafias Népfri megyei bizottsága. A csoportok alakuló ülését a megyei bizottság és a járási hivatal elnöke hívta össze. A megyei népfri bizottság kijelölt felelőse — általában a járászékhely város, illetve nagyközség népfri titkára — segíti a csoport vezetőjét a szervezési feladatok ellátásában. A tanácstagok csoportok ügyviteli feladatainak ellátásáért a járási hivatalok szervezési, jogi és igazgatási osztályai felelősek. A csoportok működésének viszonylag gyorsan oadala a megyei testületi határozatok végrehajtásának ellenőrzése. A munkatervet csak elvettve tartalmaznak ilyen feladatokat. Igaz, ez nem kizárólag rajtuk múlik: több ösztönzésre, segítségre van szükségük. Jó kezdeményezés például az, hogy néhány járásban a megyei tanácstag részt vesz a megválasztott tanácsnál tartott általános felülvizelési ellenőrzésben és meghívást kap a vizsgálati tapasztalatok értékelésére is.

A munka továbbfejlesztése céljából a tanácstagok csoportok mostani megalakulása után találkoztak a csoportok vezetői, a segítőkükre kijelölt népfri titkárok és az ügyviteli ellátásért felelős járási hivatali osztályvezetők. A Hazafias Népfri megyei titkárnak elnöksége felajánlott tanácskozáson értékelték a korábbi tapasztalatokat, ismertették a bevált munkamódszereket. Ez bizonyára hozzájárul a tanácstagok csoportok munkájának további fellendüléséhez.

Dr. Rissanek Klára, a Pest megyei Tanács osztályvezető-helyettese